

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Reverendi Patris Vincentii Carafæ, Septimi Societatis Jesu Generalis

Bartoli, Daniello

Leodii, 1655

Liber Secvndvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42928

LIBER SECVNDVS.

CAPUT I.

*Vincentii cupiditas patiendi at-
que ex patientia gaudium.*

ULTA graviorque Numinis Vincen-
tii ardēs
studiū causã fortiter ferre, discipli-
narum omnium sublimissi-
ma est. Hinc & perdiffici-
lis, nec nisi Spiritus Sancti institutione,
quin & virtute parabilis, atque adeo rara,
& parum nota vulgo. Verumtamen cum
Deo visum, quempiam itinere brevi ad
sanctimonix culmen perducere, hac il-
lius pectus imbuit: firmat auxilio: affla-
tu animat. Nec mora per laborum sa-
lebrosa, perque dolorum aspera, Duce &
Auspice Christo, procurretur. Sed aggre-
di aut coeptare ardua, haud paulò minus
arduum, quàm persequi. Hoc enim
opus, hic labor ast: id verò in solos he-
roas cadit, ita corporis cruciatus ac do-
lores posse contemnere, ut animi Deo

fruentis gaudium non obnubilent: quin & dolores ipsi jucundi, & acerbitas suavis toleranti accidat; sive quemadmodum ex mente Chrysofomi canit Regius Psalmista: *Vt nox sicut dies illuminetur*, nox, inquam afflictionis, pulla veste licet re-
tentâ, serena fulgeat. Porrò inter hujusmodi lectissimos viros Vincentium meritò censerì, dubium non est. Primam siquidem hanc præceptionem hausit à Spiritu Sancto, dum adolescens Deo in Societate se donavit, ut Dei gratiâ multa pati studeret. Liber illi, ex quo hæc eruta, Christus cruci affixus: pagina prima, ejus dolores: nec secundâ fuit opus ad reliquum vitæ, usque sexagesimum annum productæ, cum fortitudine patientiâque incredibili transigendum. Semper illi præ oculis mentis ille liber; semper in amoribus: atque adeo semper ipsi ærumnæ cordi & cruces. Nec verò illas aliter vocare solitus, quàm cum S. Jacobo, *Omne gaudium*. Propterea longè illi gratius illud Xaverii, *Amplius, amplius* (dolorum scilicet & laborum, quos prospiciebat sibi in Indiis esse subeundos) quàm hoc ejusdem, *Satis est, Domine, satis est* (nimirum

(nimirum solatii divini) quod vir sanctus veste à pectore diductâ succlamabat, vel ejus incapax, vel sanctè impatiens præ cupiditate patiendi. Et sanè cùm Vincen- tius sive ex humorum vitiatorum intem- perie, sive ex morbis graviter afflicta- retur, vultu ad signum Redemptoris con- verso, *Quid hæc*, aiebat, *ad Domini mei cruciatus?* Tum Xaverii spiritu incitatus non semel ipsius verba iterabat, *Amplius, Domine, amplius:* & si vota explere li- cuisset, non nisi universis Christi plagis confossus, pudore perfusus, calumniis la- ceratus acquievisset. Ita factum, ut quæ- cumque materia patiendi se offerebat, hanc percupidè amplecteretur: contra verò dolorum remedia, etiam obvia le- viâque, imò & omne oblectamentum solatiûmve humanum pro virili defuge- ret. Si quis autem juvandi aut benefa- ciendi studio ea adhibere vellet, habe- bat ille quidem benè volenti, quantas poterat, gratias, agebatque ut par erat: sed & oblata rejiciebat, dictitans eum qui cruci affixus sit, interea dum vivit, refigere se non debere.

Quàm autem acerba, quamque per-
P 5
petua

Dolorū
origo
prima,
immo-
dicus
fervor.

petua Vincentii crux fuerit, ex primā
ejus origine disce. Paucis ante obitum
annis ad aliquod charitatis ministerium
ibat, comite Patre illi perfamiliari. Sermo
incidit, nescio quo pacto, de ipsius infir-
mitate corporis, ac tibiærum præsertim,
quibus non nisi perægrè trahebat cor-
pus, aut sustinebat. Tum ipse exporre-
cta hilariq̄ue fronte, erectisq̄ue ad cœ-
lum oculis: *Lauderis*, inquit, *mi Deus*
æternūm: vires omnes meas dicavi tibi:
Patremq̄ue alloquens, indicavit quem-
admodum ex robusto vegetoq̄ue, qualis
ante initam Societatem fuerat (adeo ut
fatigaretur numquam, quantumcumque
corporis & animi nervos intenderet) post
eamdem initam evaserit debilis: tamque
nullis viribus, ut sæpenumerò collapsus
sternere se super lectulo cogeretur, ne
omnino deficeret, & adstantes concur-
rere ad eum refocillandum, corroboran-
dumq̄ue, ut spiritum valeret resumere.
Ratus enim propriā tironum impruden-
tiā temeritatēque à se peccatum, sic in-
genuè loquutus est. *Quando Societati*
me dedidi, attentius commentatus illud
Domini præceptum, Diliges Dominum
Deum

Deum tuum ex toto corde tuo, & ex
tota anima tua, & ex totis viribus tuis;
obligatum me credidi, quidquid agerem,
quanta possem, mentis animique conten-
tione, ad Numinis cultum agere, atque
adeo cum perfectione tanta, cui ego
quidem nihil addere valerem. Itaque
tota vitæ meæ actionumque mearum
series non nisi perpetuus ignis erat amo-
ris divini, quippe nec intermissi unquam,
& semper inflammatissimi. Sed enim
conatus viribus major fuit, & natura
brevis illi succubuit. Fractæ primùm vi-
res: tum earum defectio usque ad fre-
quens deliquium, exhaustis consumptis-
que omnibus propè spiritibus vitalibus;
vixque aberat quidquam, quin ex hac
eadem spirituum inopiâ supremum spiri-
tum identidem exhalarem. Ingravescer-
bat malum, eò quòd hæc quoque vox
Christi altè in animum meum se penetra-
ret: Qui non odit animam suam, non
potest meus esse discipulus. Sic enim me-
cum ipse reputabam; quantum mihi
amandus esset Deus, tanto opere me mihi
frangendum esse, afflicendumque omni
genere cruciamentorum seu animæ seu
corporis:

„ corporis : nec committendum, ut naturæ
 „ impetum vel propensionem, ullumve
 „ oblectamentum sequeretur. Itaque mihi
 „ omnino me infensum infestumque de-
 „ bere esse, licet vitæ spatium accidendum
 „ foret. Sic enim verò illud accidisse Aloy-
 „ sium, non tantum citra culpam aut teme-
 „ ritatem, quæ imminente morte religio-
 „ nem illi moveret, ut ipse tum declaravit;
 „ sed etiam cum meritorum accessione.
 Grates igitur, aiebat, se debere ac per-
 solvere Deo Opt. Max. quòd ipsum eo
 errore labi sivisset: si quidem absque illa
 vitium defectione fuisset, non perennatu-
 ram illi segetem meritorum, e continuis
 corporis doloribus, ad minimum incom-
 modi morbive afflatum, incrudescenti-
 bus: nec patientiæ suavissimos fructus
 à se fuisse gustandos, si, ut erat in Socie-
 tatis ingressu, vegetus ac robustus man-
 sisset. Ita Vincentius: periti æconomi
 instar, etiam detrimenta & morbos in
 rem suam convertens, quæ quamplurimi
 hodieque vel in ruinam vel in fastidium
 vitæ Religiosæ matè detorquent.

Altera, Ceterum non soli illius fervores, et si
 petitio immodici, valetudinem læsere: sed præ
 ceteris

ceteris preces ardentibus ad crucifixum, crucis
arcanae,
 ut ad dolorum ipsius communionem, unde
 crucem secretam reliquisque invisam sibi corpori
 concederet. Valet enim & hinc verbum algor
 vetus: amicitia si non invenit similes, ingens
 facit: verosque ac fideles Christi servos inditus
 pudet mollius Domino haberi: nec fa-
 vor ac solatium leve illis est, quod nemi-
 ne conscio patiantur, quia sciri dolores,
 vile nimis ac molle solatium est, &
 aspernabile viro forti. Porro adeo non
 irritæ fuere Vincentii preces, ut durissi-
 mam ac maximam crucem deinceps tu-
 lerit. Corpus igitur illi, ut familiaribus
 subinde dixit, maximè à cingulo deor-
 sum versus, quasi glacie rigens ac dura-
 tum, tantoque algore pressum, ac si me-
 diâ sævientèque hyeme aquis immersum
 esset. Gelida illi renibus fluctuare: ani-
 mus peregrino assistere corpori ad mo-
 tum; non inditus esse ad calorem vita-
 lem ingenerandum: denique mirum ipsi
 videbatur, quod non perpetuò tremere-
 ret. Addebat ad commentandas tartari pœ-
 nas, non aliud quàm frigus suum sibi pro-
 ponendum esse. Hoc enim reputantem
 continuò capere, æstimareque quantum
 mortali

mortali fas est ; stridorem dentium à Christo descriptum. Nominatim autem tibiæ præ frigoris acerbitate erant velut emortuæ; quas & propter tumorem, & pondus, & stuporem, duas columnas marmoreas vocitabat : nec meminerat, ex quo malè affectæ erant, recalesctas unquam, nisi semel esse. Nimirum quando Vesuvio monte multis partibus disrupto, iisq̃ue tamquam orci faucibus ignea flumina ejaculato, quæ longè latèq̃ue agros inundaverant, charitas cum impulerat ad iter Porticum usque & Resinam per cineres spumasq̃ue adhuc bullientes, ad opem miseris ex incendio elapsis collatitia stipe ferendam, visendamq̃ue Illustrem feminam, quam Immaculata Dei-para spectandam ei se præbens, pallio suo coopertam prodigiosè ab eo servarat. Atque hoc quidem frigus principio hebetem illum effecerat, impotémq̃ue omnium seu mentis seu corporis actionum, quæ vel in studiis sacris, vel in profanis versantur, atque adeo penitus ineptum ad procurandam, de more, proximi salutem. Sed ipse pro suo ardenti in eum amore utriusque usum divinitus impetra-

impetravit. ita tamen ut virium accessione, quibus strenuissimarum operarum labores æquavit, assiduis cruciatibus nihil decederet: quæ cuncta nonnemi ex intimis sibi Sacerdoti, cum Româ discederet, Vincentiumque ultimum salutarer, significavit.

Mansisse verò dolores istos ex illius voto, plus nimio compertum est. Indicavit enim & hoc ipsum Neapoli ei Patri, quem Sodalitii nobilium Equitum regendi administrum habebat, arcana eidem sua ingenuè credere suetus. Accedit quòd periculosè ægotans cum urgeretur ad votum pro valetudine concipiendum, primùm omnino renuit, præcidebatque omnem hac de re sermonem; deinde eâ attentius perpensâ, nuncupavit quidem: sed hac interposita conditione, ut nisi valetudo protinus restitueretur, voti reus non esset. Hac scilicet redditâ causâ, quòd sibi ægotanti melius esse putaret, quàm sano. Corpus utique ægotum faciliùs morbum leviusque ferre, quàm valens necessarium acerrimumque dolorem. Nec enim moveri illud sine gravi cruciatu posse, cui febres, quamquam

& pro
ejus de-
siderio
perma-
nens

rotum

totum exederent, parem non afferrent. Ut intelligas voturum non fuisse, nisi, ut incommodiùs haberet. Certè corpori contra frigus muniendo, adscititium & interius vestis textum admisit numquam: neque amictus plures quàm fratrum vulgus, neque chirothecas, etiamtum cùm Provincialis Provinciam Neapolitanam lustraret, cujus quædam Collegia cælo perfrigido nivosoque utuntur. Cumque aliquis illum, ad corpus contra frigus vestibus probè instruendum propè adigere vellet, quòd diceret præ gelu alioqui emoriturum; ipse contra: *Præ pudore, citiùs*, ait, *si plus ceteris corpus muniero*: nec enim hujus rei conscientiam ferre se, utique ceteris præfectum, ullatenus posse. Multo minùs impetrare à se potuit, ut permetteret, vel lectum sibi excalesceri, vel prunas cubiculo inferri. Cùm verò universam Societatem moderaretur, vulgare erat apud nostros Romæ, Generalem non aliud compendium ex dignitate sua capere, quàm ut hyeme in conclavi ignem aleret: qui quidem non tam ipsius, quàm præstantium virorum ad eum ventitantium gratiâ struebatur.

Sed

Sed magnus quæstus est, pietas in Deum, ejusque causâ suscepta commodorum inopia; & Religiosarum familiarum Patribus tam raro exemplo præluxisse, omni Generalatûs dignitate majus, & ferè divinum est.

Sed enim è dolorum tolerantia tantis fruebatur solatiis, deliciisque cælestibus, ut humana commoda respuendo, rem suam egisse; & tolerando cruciatus, voluptatem aucupatus esse videri possit.

Cum-
que sin-
gulari
volu-
ptate
inter
dolores

Quanti enim cumque illi essent, lætitiæ ex ipsis existenti multum concedebant.

Quam lætitiæ vim cum ea componebat; quâ completur quis, dum thesaurum insperatò invenit. Quemadmodum enim, ut aiebat, qui divitem auri venam, aut magnam copiam aureorum duplionum Hispanicorum humo infossam deprehendit, rem alios omnino celat, ut solus iis potiatur: ita qui insueto Christi favore atque indicio thesaurum invenit sanctæ illius crucis, ac dolorum, occultare illum reliquis debere, ne, si quispiam inventum resciat, bona illius pars possessori adimatur, sive remediorum ac lenimentorum aggestu, sive plena charitatis commise-

Q

ratione.

ratione. Ita quamvis illi sano pejus esset, quàm ægris aliis, non nisi ad extrema redactus, sic ut ferre pedem nequiret, medicorum implorabat opem. Imò etiam tum ab aliis interrogatus, quî valeret, numquam nisi bellè se valere respondebat. Accidit aliquando, ut audito hujusmodi ex ipso febriente responso, subjecerit quispiam admirabundus: *Sicine bellè, mi Pater? cum ardente febre, cumque tanta virium imbecillitate, ut ne digitum quidem valeas movere? Omnino bellè,* reposuit Vincentius. *Nec enim aliud ab aternis cruciatibus tartari, nomine mali dignum esse. Quæ autem nunc patimur, cum tam brevia ac pusilla sint, nemini videri posse mala, nisi qui oblitus sit aterna.* Adeo scilicet suum patientiæ thesaurum tegebat, ut nihil admodum se pati tum sibi, tum aliis persuadere studeret: cui responso non absimile est quod subjicio. Insidenti nobilem puellam dæmoni exorcismos intentabat Vincentius, rogatu Cardinalis Boncompagni, Archiepiscopi Neapolitani, nec mediocriter eum urgebat. Itaque furore percitus, tam socio quàm ipsi minatur effecturum.

elevan-
do co-
rum
acerbi-
tatem

effecturum se, ut utrique carò constet, quæ sibi inferebatur molestia. nec frustra. Nocte sequente nequam ille inquilinus, Socii Adjutoris cellam irrumpens, correptum illum crudeliter cædit. Tum lecto susque deque verso trementem in mediam cellam deturbat. Benè mane miser ille plagis contusus, tristi ac demisso vultu confert se ad Vincentium, livorem vulnerum ostendit, veritusque ne sequenti nocte crudelis ille ludus instauretur, ejus invocat opem. At ille subridens, *Fierime potest, inquit, ut tantula res tantum tibi mærorem ac sollicitudinem creet? Quidquid in nos dæmones possunt, vel per summam sævitiam, nihil est.* Et quia nec ejus vox, nec vultus, nec gestus quidquam incommodi ab iis accepti prodebant, suspicatus frater sanctimonix ejus respectu nihil ausos in eum dæmones, in se unum sæviisse petiit, an & in ipsum? *Imò verò, respondit Vincentius, Nec iam primùm sæviere. At ne metue, si rursus ad te adeant, jube illos nomine meo ad me venire; nec enim est, quare illa Orci servitia timeamus; pulverem tergo nostro iniicere, qui facile*

excuti queat, nec aliud amplius possunt.

Quorū
etiam
lenimē-
ta refu-
giebat

Cæterum luculentiùs, ut opinor, se prodidit illud ejus inter cruciatus gaudium, ex ea quam hîc principio innuimus, jamque expositum imus, remediorum in morbis fuga: nisi fortè morbis ipsis essent acerbiora. Sic enim philosophabatur. Si quis fel Christo in cruce pendenti propinatum, immisto melle condire voluisset, haud dubiè suavitatem ejus divinam obtudisset: neque verò qui illam contemplando hauriunt, adeo probarent: ita si dolorum acerba delicatioribus remediis ac escis condire voles, peribit illis sapor ille, ac suavitas, quæ sola placet palato animarum, quas cepit verus ac genuinus amor JESU crucifixi. Quondam Neapoli mensæ tempore in triclinio non comparuit: id quod observatu facilè tum erat, quod ipse Rector Collegii, caput mensæ tenere haberet. Quæsitus, in cubiculo reperitur pallidus & pessimè affectus, ut vestigium figere nequaquam valeret: hilari tamen vultu. Attoniti hoc spectaculo Nostri, scitati sunt ex eo unde hilaritas tanta tam fracto corpore. Ipse verò solemnem sibi lætitiã esse

esse respondit, utique deprehendenti se
 eo valetudinis statu, quem perpetuum
 esse velit. Defertur ad nostrum Noso-
 dochium: Medici accersuntur, qui anim-
 advertentes vim ejus nativam adeo de-
 bilitatam esse, ut propè extincta videre-
 tur, propter maximam vitalium pariter
 animaliumque spirituum penuriam, sym-
 ptoma illud perquam periculosum cen-
 suere, confestimque decoctum ex car-
 neo pulli cremore expressum ei fovendo
 præscripsere. Turbari Vincentius hujus
 medicationis nuntio, Medicis persuadere
 affectiones hujusmodi non esse sibi inso-
 litas, atque adeo minimè utendum, sal-
 tem in primo morbi vestigio, tam insoli-
 tis exquisitisque remediis: nec enim jam
 multo deterius se habere, quàm cum be-
 nè: denique vulgaribus escis citius ac
 melius convaliturum. Sed preces omnes
 & argumenta hæc frustra: parendum fuit.
 Veruntamen quod negavere Medici,
 concessit Deus. Hoc enim illius deside-
 riis obsequente naturamque virtuti ac-
 commodante, cum porrectum esset illud
 decoctum, tanto illius fastidio horroré-
 que correptus fuit, ut provocato ad

Q 3

rejectum

rejeētum stomacho necesse foret illi levando viliores cibos præbere. Simile quid aliàs eidem accidit. Cùm enim violento dolore capitis laboranti cochlear faccari rosacei porrigeretur, vehementer contristatus est. *Fierine siquidem posse, ut ipse unus, ista in domo, his cupediis egeret? talè mne morbum esse suum, ut sine deliciis curari nequiret? Quid enim aliud faciendum esse, si aut mors in foribus adesset, aut ipse unus aliquis ex Patribus eximiis esset, quem vel servare vel amittere Societatis magni interesset?* ita ipse. Usque adeo germanæ virtuti grave est, quod sapit naturæ.

Beatum
se ratus,
eorum
perpeli-
sione

Quin etiam Vincentio non alia in terris felicitas erat, quàm tolerantia. Itaque miseris ægrotisque calamitatem ægritudinemque sanctè invidebat. Aiebatque si Angelus aut alius aliquis cæli civis, animi causâ cælo descenderet, non accessurum ad Principum aulas ac palatia, spectandæ istic Cæsarum Majestati aut opulentia Regum; sed continuò ad valetudinaria convolaturum, contemplandæ pauperis alicujus Lazari projecti in angulum ac derelicti patientiæ. Et ipse hoc
genus

genus oblectamenti, beatæque miseræ, avidè captabat. Observarunt qui eum comitabantur ad incurabiliū nosocomium, cū ingressus esset, circumferre oculos pedesque solitum, iisque adhærescere, qui tetrici tabe affecti essent. Erant autem quandoque, quorum fœditas oculis, fœtor naribus intolerabilis, reliquos fugarent etiam à sui conspectu. Quibus tamen incredibili hilaritate mentis ac vultûs, adjungebat sese, famulabatur, tangebatur, contrectabatur, amplexabatur, vixque ab iis avelli poterat. Sensisses eum velut in cœlo versari: & profectò Christum in miseris illis intuebatur, & ministerio illo beatum se credebat. Interea, quòd morbos ac dolores eorum sibi asserere non posset, quem poterat, putorem avidè hauriendo suum faciebat, plagasque ac ulcera, quantum fas erat, vindicabat sibi; sive ea peroptando, sive eos quibus inerant, complectendo. Quondam socius ejus Sacerdos dum in valetudinario illo versaretur, dixit Vincentio, videri illud sibi pulchrum amplumque esse librum, in quo legi posset multiplex in nos miseratio

Q 4

Dei

Dei & tutati & tutantis ab hujusmodi quibus obnoxii eramus malis ; & quidem citra omne meritum nostrum. Reposuit ipsi Vincentius, eâ vi loquendi, ut sermonem ex animo profectum esse constaret, hæc digna cedro verba. *O utinam isto Numinis favore dignatus forem, ut omnium illorum mala unus ipse sustinerem!* Urebatur alteri Sacerdoti digitus pestilenti ulcere: huic Vincentius in solatium scribens affirmavit, de istiusmodi digito verè dici posse ; *Digitus Dei hic est,* id est, unicè ipsi dilectus inter reliquos; quod scilicet unus ipse cruciaretur: nec enim ambiguum esse, quin reliquis eidem Numini esset acceptior; id quod de ceteris membris malè affectis pariter dixisset. Aliàs cum quibusdam è Patribus nostris aderat Sacerdoti itidem nostro, graviter laboranti ex quinque omnino plagis, quæ ex ejus corpore eruperant. Fuit qui narraret insigne Deiparæ Virginis beneficium agro apparentis, postque suavissimum amplexum pollicentis paucis post diebus se illum cælo illaturam. Alter continuò id beneficii sibi vovit. At Vincentius, si quid ab Immaculata universi Regina,

Regina,

Regina, dignum ipsius pietate, dignum
 majestate postulare vellet, illud futurum,
 ait, ut ipsa seipsum quinque hujus ægri
 plagis affectum cruci configeret; quod
 non audaciùs aut magnificentiùs quàm
 veriùs dixit; vir utique, qui adeo dolo-
 ribus pascebatur, ut satiari non posset.
 Certè quidem dilecta illi tibiæ plaga &
 plurium & gravium instar erat, sive ob
 molestas convulsiones, sive ob mali per-
 tinaciam, sive ob dolorum perpetuita-
 tem, sive ob malignitatem tantam ut
 metus foret, ne in gangrænam degene-
 raret. Quam plagam in primis Dei erga
 se beneficiis numerabat: eò maximè
 quòd illius curationi incidenda esset viva
 caro, adhibendùsve pulvis exedendi vi
 præditus, atque adeo graviter cruciandi:
 optatissimū forti animo utrumque malo-
 rum remedium. Cumque præ doloris
 magnitudine multas noctes duceret in-
 somnes, has ille paradisi noctes nomina-
 bat. & verò momenti instar prætervola-
 re illi videbantur, tanta erat unà cum
 Christo JESU patiendi voluptas, cujus
 cruci fixi signum de manibus non depo-
 nebat, à quo animosque viresque sibi

Q5

suggeri

suggeri sentiebat. Postremo nihil illi hoc in orbe carum, nihil delectabile, nisi perennem secum traheret cruciatuum catenam. Quocirca conquerente nescio quo de mundi ærumnis, homini quoquo se vertat, necessariò perferendis; ipse contra nihil in eo boni præter hoc ipsum se deprehendere posse retulit: absque quo, non apparere, quid in eo fieri quæve ratione vita tolerari queat.

C A P U T II.

Voluntarii ejus cruciatus.

De eis
genera-
tim

Magno incendio alendo magna lignorum strues necessaria est. Cum ergo tanta esset Vincentii cupiditas patiendi, quantam vidimus; nimirum illi explendæ non satis erat ferax per sese ingentium dolorum corpus, sed nova in dies materies suggerenda. Ipse itaque è tirocinio ipso missionem Indicam audenter sibi deposcit, proque impetranda, efficacissimas dedit ad R. admodum P. Claudium Aquavivam Societatis Præpositum Generalem. Duæ res illum ad id impellebant. Prior, ut innumerabili illi desertæque

desertæque barbarorum multitudini notitiam amoremque Opt. Max. Numinis inderet, ad quod officium sua Numinis ejusdem notitia amorque obstringere videbantur. Posterior proposito propior, ut in ea infinitam patiendi materiam nancisceretur ex plurium annorum, innumerorumque milliariorum itineribus, ex maximis terra marique periculis, ex commigratione ab æstu summo ad summos algores, adque terras cælo soloque diversissimas, ex commoratione ignotos inter & barbaros, vita victuque brutis quàm hominibus similiores, ex fame, siti, vestium, omniumque humani generis commodorum inopia, denique ex horrendis insectationibus, ex nece vel veneno, vel ferro, vel igne inferenda, vel laborum oppressione subeunda. quæ utraque summis illi in votis erat. Sed cum divinæ menti sedisset Italiæ eum servare, ad munera cum sibi, tum Societati magis gloriosa, Claudium ejus petitioni acquiescere non sivit. Quod ille animadvertens, simulque spes suas deinceps irritas fore, secum ratiocinatus, confecit in Italia Indias sibi esse vel inveniendas

veniendas vel condendas. Itaque sanctè
constituit accipere se in posterum, quam
pessimis fieri posset modis. Cùm dignus
non esset habitus, qui barbaros inter pro
Christo occumberet, futurum se sibi &
barbarum & carnificem & martyrem.
Quocirca ejusmodi vitam sibi esse du-
cendam, quæ perenne martyrium dici
posset, & mors perpetua, cumulatis,
nec unquam intermissis, tam intestinis
quàm externis cruciatibus. Quæ ipse
omnia ut fortiter statuit, ita præstitit
constanter. Quare mirabantur omnes
illum seu sanum seu ægrotum, seu præ-
fectum aliis, seu subjectum, repudiare
semper omnia, utcumque lenia, nec à
communi usu aut perfectione aliena, quæ
vel minimâ aspergere illum voluptate,
aut ejus cruciatus mitigare possent. Te-
stanturque complures continenter ad
mortem usque corpus afflictasse suum,
adeo ut integra ejus vita non aliud esset,
quàm asperitas in seipsum perpetua; nec
vulgaris illa quidem, sed omnino supra
communem modum: ut qui impulsus
Numinis non animadvertisset (virtutis
indicio severitatem illam imperantis)

non

non imprudenter judicasset Vincentium vel rationis limites in eo excedere, vel tam robustum esse ut facile ferret, vel tam stupidum, ut minimè sentiret.

Quatuor verò velut regulas sui frangendi sibi propositas habebat, ut in ejus eorumdem quædã regulæ adversarius repertum est; quas in hanc sententiam descripserat. Statuam me in corde JESU crucifixi, & Immaculatæ Deiparæ ad pedem crucis stantis; non alibi. Huc spectat illud Servatoris: unum est necessarium: Maria optimam partem elegit. Hunc in finem amoliar ex animo meo omne aliud desiderium: ac primum nullam unquam oblectationem corporis aut animæ optabo, exemplo Redemptoris mei sic loquentis: Tristis est anima mea usque ad mortem. Deinde spernam honores omnes cujuscumque generis, cùm Christus dixerit de seipso: Ego vermis & non homo, opprobrium hominum & abjectio plebis. Præterea non dabo operam valetudini. Cùm de eodem Domino JESU scriptum sit, A planta pedis usque ad verticem capitis, non est in eo sanitas. Postremò me totum configam cruci ex sententia Apostoli

stoli

„ stoli de se sic affirmantis : Christo con-
„ fixus sum cruci. Tres clavi, tria vota,
„ paupertatis, castitatis, & obedientiæ:
„ audiámque S. Augustinum docentem,
„ nos interea dum vivimus, à nobis è cru-
„ ce revellendos non esse. Faxit Deus ut
„ primùm inter brachia sanctæ hujus cru-
„ cis moriar, ac tum ab Immaculata Maria
„ ex ea refigar. Hæc fuerunt Vincentii
„ decreta. Et profectò nî Præsides singu-
„ lari prudentia ejus valetudini cavissent,
„ sui illum ardores in eum statum rede-
„ gissent, in quo Societatis muneribus,
„ animarúmque saluti nequaquam usui esse
„ potuisset. Sic amor divinus dum modum
„ ipse sibi metuit, prudentiæ fines quan-
„ doque excedit. Sed qui cæcus est, er-
„ roris quidem reus, non autem culpæ
„ esse potest. Ceterùm illius jejuniis mo-
„ dum imposuit R. admodum P. Mutius
„ Vitellefcus, quippe nimis severis etiam
„ tum cùm faceret iter Provincialis, Col-
„ legiæque Neapolitanæ Provinciæ Iustra-
„ ret: alii pariter Moderatores aliis ejus
„ voluntariis pœnis. Et ipse præscriptos
„ sibi ab iis fines, ut erat in omnibus ob-
„ sequentissimus, numquam præteriit, non
„ ignarus

ignarus se non jam suum esse, sed Religiosæ, cui nomen dederat, familiæ; plurisque æstimandum sacrificium voluntatis, quàm corporis: atque ut abessent cetera, voluntatem divinam, qua Præsidium leges velut anima constant, piissimis quibusque desideriis præferendam.

Verumtamen non pauca ejus votis ac precibus data sunt. Sinebatur enim non rarò ultra statos inediæ dies eam rigidius observare: pervigiliis item B. MARIÆ Deiparæ omnibus pane & aquâ contentus esse: diebus ceteris adeo cibi potusque parcus, ut illius vitam perpetuum jejunium dixisses: & observatum est non solitum illum edere, nisi ægrè ac molestè, tamquam cibos averfantem, nec sine suspiriis animo scilicet ad alios cibos aspirante. Unde fiebat ut vel avertendæ menti à sensu voluptatis è cibo perceptæ, vel convertendæ ad divina, eam intenderet audiendis, quæ super mensam legabantur. Quoties habenda illi concio erat, cibo se potuque omnino ante illam abstinebat; ne dignum aliquid videretur facturus, qui opinione sua nihil perficere posset, quòd micam panis mereretur.

Frequen-

Vincen-
tii inc-
dia

Frequenter & graviter dentibus laborabat, eratque illi gratus dolor ille, tum per sese, tum quòd cibum mandi, atque adeo multum sumi non sineret. quam inedia occasione sibi gratulabatur. Tantum aberat ut eximiam aliquam escam facilisque molituræ peteret, aut admitteret. Numquam appositas sibi in mensa herbas vel sale vel oleo vel aceto condiebat, sed ut ex horto lectæ erant, crudas sumebat. Sexennio quo tirocinium rexit, non alio ferè quàm secundario, & qui egentibus servisque in usu erat, pane vescebatur: nempè ut Novitiis præluce-
ret exemplo, quibus edomando gulæ vitio identidem apponitur. Moris est in Societate ad pignus aliquod fraternæ in nostros hospites caritatis, per triduum illos paulo liberaliori, quàm domesticos, mensâ excipere. Vincentius tamen toto triennio, quo Provinciæ res administrans, ejus collegia obibat, præter domesticorum dimensum cetera constanter recusavit. Hisque pauculis diebus festis, quos Societas vel ut celebriores, vel ut sibi proprios etiam in triclinio pro Religiosâ paupertate colit, ipse maximâ optimaque
ciborum

ciborum parte genium fraudabat, ad
 Sanctorum honorem quibus maximè ad-
 dictus erat, quos ideo ad mensam die-
 bus illis invitare se dicebat. Societatis
 Præpositis Generalibus nihil esculenti
 poculentive, nisi quod communiter re-
 liquis, in mensa præbetur: par illi hoc
 in genere Fratrum laïcorum infimus: ipse
 quamdiu hoc munere perfunctus est,
 paucioribus contentus, in cœnam, præ-
 ter aliquot racemos siccos, jusculumque
 vulgare ex meridiano reliquum, nihil
 omnino gustabat. Numquam non ante
 alios è lecto surgebat: diuque linteis usus
 non est, sed sacco ex stuppei crassioris li-
 cii telâ, cui se immergebat; nec rarò
 super lignea tabula, aut humi cubabat.
 Aliàs cum lectum esset subiturus, ligni
 fragmentis illud inspergebat, ut ne hæc
 quidem brevis ac necessaria quies cru-
 ciatus expers foret. Dixisses illi viro
 non humanam indolem esse, molestias
 utique averfantem: sed aliquam aliam iis
 gaudentem. & sanè crux illi pro magne-
 te erat, trehebátque interdium noctuque
 & pertrahebat animum ferro non ab-
 similem.

Cuba-
 tus dur-
 rior

R

Nam

Verbe-
ratio-
nes, cili-
cia, & a-
lia ejus-
modi il-
li sole-
mnia.

Nam singulis quoque noctibus hor-
rendum in modum verberabat sese, adeo
ut ad vicinos è cunctis cellæ ipsius angu-
lis ictuum crepitus perveniret. Ita factum
ut carne tundendo duratâ ac stupefactâ,
vix ullâ corporis parte dolorem è flagris
sentiret, tametsi filis æneis ferreisque in-
tertextis sanguinem exprimeret. Renes
catenulis varii generis constringebat, ad-
mixtis, ad B. Aloysii Gonzagæ imitatio-
nem, calcaribus cum rotulis acuminatis,
carnem facilè pervadentibus, quas iden-
tidem ut altiùs infingerentur, arctiùs
astringebat. Cilicio insuper horrido ute-
batur. Erat instar laxioris tunicæ, pilis
ad genua usque promissis, iisque tam
hirsutis atque asperis, ut audaculum ti-
ronem eo indutum, ceteroqui robustum,
præfidentiam brevi, & illud deponere
coëgerit. Incesserat illius animum nescio
quæ cupido illud experiundi, sive ex re-
ligione benevolentiaque in Patrem suum
spiritualem (erat enim tunc tirocinii Re-
ctor) sive ut vires suas probaret. Ergo
ad illius pedes præfervidè incomposite-
que se projicit: rogat de genibus, liceat
sibi ad temporis tantillum experiri ipsius
cilicium;

cilicium; moxque repellitur, ejusque petitio, ut absurdior, risu excipitur. Instat tamen: & iterum rejicitur. neque cedit aut acquiescit; aliàs enim nec semel & importunè rem urget, flagitat ut saltem in diem solidum usus illius sibi concedatur: grandis gratiæ loco id se habiturum. Vincentius ejus deprimendi ergò atque ab illo consilio abducendi, reponit non sat illi animi, non sat virium esse ad illud tolerandum, ne mediæ quidem horulæ spatium. Ille responsione hac magis accenditur, magisque & importuniùs obsecrat; multa pollicens, si quidem tam ardentis voti compos fiat. Quid agat bonus Pater? demum non tam solandi causâ, quàm temeritatem illi suam præfidentiàmque ostendendi, corrigendi que, persuaderi sibi passus est, ut tantisper illi permitteret. Igitur adesse jubet manè cujusdam diei (festum designabat) induendo illi cilicio, ferendoque dum Novitii Missæ communi interessent; se quoque adfuturum. Porrò experturum illum non sat animi roboris que sibi esse ad sustinendum illud istâ semi-horulâ, sed consecrationis tempore desinitè, co-

gendum abjicere, onus nempe humeris ipsius nimis grave. Quod vaticinium eventus probavit. Siquidem cum designato die lætus induisset, & velut ovans triumphali illo habitu templum petiisset, perseverare, ut sibi videbatur, planè certus, ad specimen aliquod fortitudinis suæ magistro exhibendum, brevi temeritatis ac confidentiæ pœnas dedit. Postquam enim aliquamdiu sibi constitisset pertinaciùs quàm fortiùs, æstimare cœpit atque admirari sagi illius villosi asperitatem, tum ferendo se imparem judicare, damnare importunitatem; adhæc animum cum corpore inflectere; non sine pudore se motitare; post motum non commodiùs habere; vix ferre cruciatum; & velut reus quæstionem tolerare ultrà non valens, cogitare conducibiliùs sibi fateri se convictum: denique non se ampliùs tenere: quando opportunè consecrationis tempus, discessum meditantem occupat, excussoque statim ab ea pudore omni, metuque ridendæ infirmitatis suæ, quoniam deliqui timor hominem acriùs urgebat; è loco ubi ante aram erat, se prorepit, cilicium protinus exuit, statuitque

tuitque denuò tale deinceps virium suarum animique periculum non facere. Erat hoc sagum Vincentio familiare usitatumque. Sed subinde & extra ordinem, ac præsertim diebus solemnioribus pietatiquè opportunis, quando animadvertatur impeditius operosiusque incedere, constans fuit opinio in nova tormenta induere se solitum. Ut infirmus foret, vix umquam adductus est, ut rhedam sibi ab iis qui advocarant, oblatam, ad iter admitteret. Quin & Generalis, non nisi bis aut tertio eâ uti sustinuit, idque pluviis diebus, ne coram Pontifice, quem adibat, complutus ac luto obsitus apparet. Dicere consueverat duo simul exigi, ut Religioso homini rhedâ vehi liceret. Prius ut præ debilitate pedibus nequam incedere valeat: posterius, ut negotium, cuius gratia itur, sine ipso geri nequeat. Quid de iis sensisset, qui negotia vel ambiunt, vel sibi fingunt, ut in rheda vel equo magnificè ambulent; religiosine, an aulici? Ex quò tirocinio est egressus, quotidie Moderatoribus operam suam obtulit ad mensæ ministerium vel culinæ: neque jam Generalis

ab eo destitit. Porrò in lavanda supelle-
ctile stanneâ, tam calidâ utebatur, vin-
cendi sui causâ, ut nemo alius manum
illi imponere vel posset, vel auderet.
Cùm observasset Præsides, ob tibiæ pla-
gam, quæ corpus scipione sustentare il-
lum cogebat, facultatem sibi negare pro
voto mensæ inserviendi; scipionem ab-
jecit, malum ac dolorem dissimulans:
ut ratum sit valente ac robusto amore
corpus imbecille multum posse; uti
constat languente illo infirmoque, vali-
dum nihil admodum valere.

Affi-
ctatio-
nes ex-
traor-
dinarię

Neque his tamen consuetis afflictatio-
nibus contentus erat: sed extraordina-
rias avidè optabat. Duas dumtaxat re-
fero. Dissidebant inter se Andriæ Dux
ejusque conjux: item idem ipse Dux &
urbis Episcopus, nec audebat quisquam
de pace sermonem illis insinuare. Unus
Vincentius etiamtum auditor Theologiæ
satis ad hoc idoneus visus est, à virtute,
prudentiâ, authoritate. Mittitur ergo
cum Patre Gabriele Mastrilli Andriam,
rem ut pertinet: simulque hac occasio-
ne tam Andriæ, quàm in circumjacenti-
bus oppidis in salutem animarum de
Societatis

Societatis more infudet. Utrumque præstat pari dissidentium ac populi bono & approbatione. Inter cetera Molfettæ egregiam navavit operam. Domicilium istic habebat Societas, quam Residentiam vocamus, tam tenuè, ut rerum etiam necessariorum inopia laboraret. Vincentius semper in rem suam, atque in occasionem sui edomandi intentus, aliquam hîc ex animi sententia nactus fuit, id est, secretam. Animadvertit supellectilem culinariam illotam. Opperitur igitur concubiam noctem, aliisque altum dormientibus furtim ac placidè cellâ descendit, eâque sumptâ ad remotam fossam procedit. In eam sordes vasorum exhaurit: tum ea diligentissimè detergit, politque: ad hæc in locum quæque suum refert, ac se ad quietem in cubiculum. Noctibus aliquot bellè illi cessit pius hic dolus. Dum domesticus famulus, cujus erat vasa tergere, miratus jam aliquoties se supellectilem mane comperire adeo nitidam, auguratus id non ab alio quàm uno è Patribus accurari, Præsidem de tota re certiolem facit. Facilè is intellexit factum hoc cum Vincentii genio congruere.

congruere. Ut igitur veritatem deprehenderet, insequenti nocte cum Patre Gabriele in insidiis stetit. Egreditur, de more, lanceo pede Vincentius; deprehenditur: cumque nec celare se nec factum posset, pudore confusus hæret. Rogatur ecquâ veniâ munus alienum exerceat? Tum ipse, *Deus bone*, ait, *rem egregiam! Ambos fraudasse vos ultro quiete, ut eum qui exiguum hoc ministerii fecit, deprehenderetis.* Nec plura locutum pudor summittere oculos, atque in cellam illico se recipere cogit. Alterum memoratu dignum est, quod subjicio. Præerat cum imperio univetsæ Societati, quando uni è fratribus nostris rei familiaris administris sacrum Viaticum præbuit. Qui vix accepto subita morte extinctus est. Cùm igitur maxima cum reverentia ex ore mortui Panis divinus eductus esset, viscoso tetróque salivæ fluore oblitus apparuit. Allexit ea species Vincentium ad sumendum, quæ alios deterrere nata erat. Quare nonnullis frustra se ad id offerentibus, ipse quia nox erat, in crastinum sibi servari jussit. Cumque faceret ad aram, intrepidè, singularique cum religione, illum, ut erat, glutivit.

CAPUT III.

Vincentii mira abdicatio sui, absolutumque in affectiones animi imperium.

EST fanè probabile virtutis specimen, Præstat animū quam corpus frænare. pia crudelitate in corpus suum sævire. Cùm enim altera hominis pars sit non minus animæ cara, quàm arctiùs conjuncta, sensûque ad dolores præmolli, non nisi virilis animi est Dei causâ duriùs illud habere. At verò cupiditates animi frangere, ac rationi subicere Deoque, longè præstabilius. Siquidem ut corpus animæ semper oblectetur, nec aliquando tandem obtemperet: tamen quò magis illud castigas, eo citiùs pœnis occallescit: & hirsutæ setæ, inedia, vigiliæ, quæ principio tam molestæ, cum tempore faciliùs feruntur, tandèmq; facillimè, dolorum usu sensum adimente. Verùm affectiones animi non aliter quàm virtute, neque sic umquam domueris ut vel ipsæ omnino conveniant inter se, vel rationi penitus obsequantur. Quod

R 5

verò

verò discriminis caput est, longè impatientiores sunt fræni, quàm corpus doloris: quippe naturâ indomitæ, eoque pervicaciores, quo corpore nobiliores. Quare prima laus ac cura in earum compressione ponenda est. Quod quidem haud satis notum, non vulgo dumtaxat (miraculis & corporis afflictatione sanctimoniam metiri solito) sed nec iis qui suo aliorumque iudicio virtutem egregiè solunt, carnem tamen maximè, vix animum frænare solliciti: quos equidem plebeiam virtutem (si vel hoc nomine digna est) sequi rectè dixerò: istos verò priores, senatoriam ac patriciam.

Qua
etiam
victoria
nobilè
fuisse
Vincè-
tium
genera-
tim of-
fendi-
tur

Vincentius porrò ita in hoc quoque nobilissimo genere excelluit, ut omnium qui cum novère consensu, nil in eo ad absolutam numeris omnibus sanctimoniam posset desiderari. Duobus autem præsiidiis ad eam consequendam fuerat usus. Alterum generale ac sublimius, partumque profunda rerum divinarum contemplatione: alterum peculiare longoque usu quæsitum. Etenim altè habebat hoc infixum animo, nihil uspiam esse in hac rerum universitate dignum votis nostris,

nostris, præter Deum Opt. Max. ad quem utique cetera omnia non aliud sint, quàm solis umbra ad solem. Quamobrem nihil è contrario mali nomen mereri, nisi ejusdem Dei jacturam. Quippe ut eo possessio adsunt omnia; ita perditio, quamquam cetera non desint, tamen nihil revera adesse. Ex qua veritate hanc eruit vitæ suæ normam, ut quàm minimè per humanam infirmitatem licet, terrenorum bonorum cupiditate, malorumque metu se tangi sineret. Cùm enim nihil in bonis, malisve censeretur, quàm potiri, aut carere Deo, liquere aiebat ceteris animum movendum non esse. Verùm cùm hinc pellex voluptas, inde tortor metus hominem continenter urgeant, adeo ut ab ejusmodi veritatis intuitu subinde mens avocetur, intereaque vel voluptas, vel timor clanculum subeant, subigantque animum, nimirum huic malo avertendo; jam ab exordio vitæ religiosæ dedit operam, ut affectiones illas furtim irrumpentes generosè reprimeret, easque quantumvis reluctantes servilem potius in modum quàm civilem rationi subjiceret. Quocirca axioma
illud

illud in ore SS. Ignatii, Xaveriique per-
frequens, *Vince teipsum*, effectu ipso affi-
duè probabat. Illud item alterius Reli-
giosissimi viri effatum: (*neminem virum
esse, nisi qui sibi perpetud vim faciat: e-
que velut lydio lapide aurea virtutis ex-
perimentum capi:*) ipse vita ac moribus
comprobans, quotidie inquirebat in sese,
an & quoties sui victor fuisset, victum
ratus, si non vicisset. Atque hac arte eo
perfectionis pervenit, ut quod antehac
insinuavi, non semel à Nostris quibusdam
ætate ac judicio inter homines Societa-
tis provectissimis, nationeque diversis au-
dierim, è tot variarum Europæ gentium
Sociis egregiæ virtutis sibi benè notis,
neminem perfectâ sui victoriâ, absolutô-
que in cupiditates quascunque domina-
tu Vincentio parem sibi visum esse. Et
qui compluribus annis familiariter cum
eo versati sunt, omnesque illius motus
ac morum vestigia explorata habent,
confirmarunt observatum à se Vincen-
tium variis occasionibus valdè inter se
discrepantibus penitusque improvifis,
sui semper similem, compositum animo,
modestum corpore, serenum oculis,
lingua

lingua moderatum; ut rebus seu prosperis seu improsp̄eris sensus in eo nullus, nedum perturbatio animadverti posset. Quam mentis æquabilitatem ne adscripseris ulli prærogativæ divinitus illi concessæ, multò minus indoli stupidæ (erat enim excitatâ ac vivace) sed perpetuo illius vincendi sui studio, virtutiq̄ue multis laboribus, curâque numquam intermissa quæsitæ. Qua ratione S. Ignatius, frigidi ac phlegmatici habitûs Medico visus est, cùm tamen calidissimi esset, & supra modum ignei. Vincentius certè succensebat, amabat, timebat, optabat, sed ferè quatenus volebat; neque volebat, nisi qualiter rationi humanæ aut divinæ consentaneum censebat: idq̄ue longo usu erat consecutus, ut consuetudine naturam imitante, sine vi, primos ac subitos affectionum impetus frangeret, qui quidem animum priùs invadunt, quàm sentiat se peti. Itaque quantumcumque funesti difficilesq̄ue ingruerent casus, ejus quietem animi non turbabant magis, quàm maris tempestates, quantumcumque foedæ ac sævæ, portuum tranquillitatem. Et verò non securior

usp̄iam

uspium tranquilliorque portus Providentiæ divinæ sinu: in quo indefinenter conquiescebat.

Sui utique & affectionū Dominum etiam adversis divinæ gloriæ casibus & sibi

Quare non modò terrenis detrimentis, temporariisque infortuniis non tangebatur, sed neque illis (quod insolens etiam & maximè in viris probis) quæ cum Numinis injuria conjuncta sunt, utcumque impietate ac sævitie inhorescerent, plus æquò movebatur. Id quod attenderent utinam, imitarique studerent plurimi, qui non tam sincero castoque divinæ gloriæ studio, quàm impotente animi motu pravoque judicio, ad nuncios funestorum Ecclesiæ aut suæ Religiosæ familiæ casuum, in immodicos dolores questusque se effundunt, idque etiam sibi ducunt laudi. Nam ad injurias Deo quidem factas vehementer affici, fundique in lacrimas, etiam Sanctorum est (quoniam ejusmodi dolor fœtus est amoris vehementis, quo ei optimè volunt) at inquietari propterea ac turbari, minimè; quia ut hinc Ecclesiæ mala, sic ex adverso intuentur, ac velut in divinæ providentiæ libro, æternum decretum legunt ita statuentis Numinis, à quo nihil

nihil nisi rectè, sanctèque potest constitui. Quam providentiam Vincentius proponebat iis, quos consccleratorum hominum pravitas ac pertinacia justo amplius affligit, addebatque hoc sapientissimum S. P. Ignatii præceptum, Societatis operis frequenter inculcatum, ut Angelorum pacatissimas curas imitarentur, ita nimirum animarum sibi creditarum saluti incumbentium, ut si se fructu sperato frustrari animadvertant, nullatenus tamen conturbentur: non enim nesciunt quamlibet sanctum divinæ gloriæ salutisque hominum studium, sanctissimæ ipsius Dei voluntati posthabendum esse. Quod iudicium cum penitus animo infixisset, quidquid obtingeret; Angelum interiore exteriorèque pace atque animi æquitate spirare dixisset. Et verò cum rogaretur identidem tantæ tranquillitatis causam, digito in cælum intento respondebat, *Qui nititur immobili, cum non moveri*: ostendens se sursum in voluntate divina fixisse pacis suæ anchoram: ibique feliciter continenterque quiescere, quò casus humanæ vitæ, licet divinæ gloriæ maximè adversi, nullam turbationem dolorémve

dolorémve invehunt. Quare non mirum si nec propriis malis vehementiùs commoveretur, licèt alienis longè feriant fortiùs. Qui enim aliud nihil agebat, quàm ut ageret, ommitterétve quod Deo complacitum esset agi aut omitti, omnibus ac singulis eventis æquè contentus erat: his verbis firmare animum fuetus. *Volo quod habeo, quia habeo quod volo.*

ejus do-
minii
exēpla

Etñ autem virtus hæc, quòd ad intelligentiam voluntatemque propriè pertineat, nec sub sensum nostrum cadit, nec speciem habet tam illustrem, quàm eæ quæ foras prodeunt, propriumque exerunt decus, subitis tamen infauftisque casibus tamquam pullata, splendorem suum, tamquam ignem è silice evibrat, eò jucundiolem, quò suaviorem. Quare visum est nonnulla ejus exēpla paucis hïc attexere. Erat Nostris Neapoli lis aliqua cum viro nobili de tirocinii ejusdem urbis jure in domum quampiam & hortum. Rectorem ibi tunc agebat Vincentius, cùm foras euntem ardens ille iracundiâ, ex insidiis aggreditur, abruptéque mille in eum contumelias cum minis jactat: dejeratque parum abesse, quin è vestigio
in

in ipso eas expleat. Placidè hominem audit Pater, nec verbum interjicit furioso, nec signum ullum molestiæ, nedum motûs turbulentioris: expectatque, dum omnem evomuerit iram. Tum sedatâ voce, animoque ad humilitatem modestiâque planè composito pauca loquitur de causæ suæ æquitate, non sine benevolentia observantiæque in ipsum suæ testificatione. Nec plura! alter ab altero discedit. At modestia illa demissioque Vincentii altè in animum viri illius nobilis descenderat, pudore illum complens ac pœnitudine. Quare ubi primùm resedit iracundiæ æstus, ad Vincentium adiens insolentiæ suæ veniam demissè flagitavit. Tantum valet etiam in exastuantes impotentésque sui animos, ipsius animi moderatio! Æque pacatè excepit aliàs mulierculæ procacissima in se verba, atrocésque injurias. Inspiciebat Tropæanum Collegium ipse Provincialis, quando non obtentâ honestissimis licèt conditionibus obseratione fenestræ (unde qualibet horâ fœminæ viris religiosi se ostendere, & quidquid domi nostræ agebatur conspiciere poterant) ad Judicis

S

autho-

authoritatem remedii causâ confugere coactus est. Conveniunt circa locum controversum rogati Gubernator urbis, civicusque Consul, aliique è Magistratu, ut certius rem decidant. Ut eos advertit illa, simulque Vincentium, exerto per eam fenestram capite, cœpit illum tot lacerare contumeliis, quot jactare potest lingua mulieris furiis agitata. Audiit & illam Vincentius animo vultuque imperturbato: nec ullum nisi commiserationis indicium prodidit: nempè ob mentem ardentiori iracundia infelici illi ereptam. Non rarò contigit, ut terrestribus maritimisque itineribus, nautæ vectorésque (gens ut plurimum inconsulta ac præceps) eum in aperta mortis pericula conjicerent. ipse tamen sive durantibus, sive superatis illis non modò non est conquestus, sed nec eos verbo ullo cautionis in posterum admonuit. E mulionibus quidam eum jumento viario maximis virtutibus laboranti imposuit. sensit ea plus nimio Vincentius: sed omnino tacuit. at seipsum satis indicavit petulcum animal. Namque nactus in viâ turbidæ ac cœno-sæ aquæ plusculum, in eam se prostravit, voluta-

volutavitque, mirum ut foret Patri non esse fractas allisu tibias. Sed enim cum de subter jumento expediisset sese, madensque & luto inquinatus è fossâ emergeret, nihil inepto illi opprobavit, nihil questus est. Quin etiam contrâ, in eo pulchello habitu ridebat seipsum, simulque mira illa mentis æquabilitate risum ac lætitiâ insuetam procul dubio Superis ciebat. Alius quispiam eâdem ex gente eum in gravius discrimen adduxit. Cum enim ut brevius iter faceret, perclivum montis interrupti, ad usque crepidinem præcipitii eum duxisset; unde propter angustias avertere se mulus nequibat, ut evaderet: & hunc primò sisti, & Vincentium deinde ex ejus tergo manu tolli, & mulum ipsum denique averso gradu extrahi oportuit, ne in illam voraginem rueret. Et tamen neque in his deprehensus angustis, neque ereptus optimus Pater, quidquam in malesanum illum ducem obmurmuravit, nec ullum commotionis ac molestiæ indicium dedit. Quemadmodum nec aliàs alia in pericula deductus, seu submersionis, dum flumina torrentesque transmeandi, seu

alterius generis lethi, quando natum est, ut etiam sanctissimi viri, tantillum saltem ac tantisper commoveantur, partim mortis præsentissimæ horrore, partim indignatione in muliones illos inhumanos, quibus subinde pluris est jumenti sui vita, quàm hominis. Adeo ut quod superius insinuavi, & fidem propè excedit, primos quoque naturæ impetus in potestate habere videretur.

Etiam
cùm ef-
set Ge-
neralis

Ad extremum addo, ne tum quidem cùm Societatis gubernacula teneret, vel defuisse illi demonstrandæ ejusmodi tranquillitatis occasiones, vel animum. Honorum adventu mores mutari, & rarò in melius, verum juxta ac vetus adagium est: at immobili Deo innixus, ut ex Vincentio priùs diximus, levi hujusmodi favonii flatu succuti nequit; tantum abest, ut deturbetur. Quidam Societatis transfuga in asylum se receperat. Inde librum adversus Societatem scripsit atque in lucem edidit: nempè ut se de genere viperarum esse ostenderet, matrem necantium, dum subeunt lucem. Et quia id responsi timebat, quod ejus liber calumniis fartus; jamque à sacra Indicis Congregatione

gregatione damnatus ac prohibitus merebatur, litteras acres mordacesque ad Vincentium dedit, quibus etiam minitabatur effecturum se, ut si is permitteret, quemquam è Societate librum vulgare, quo vel ipse vel ipsius familia ullatenus læderetur, haud dubiè Vincentium & Societatem facti vehementer pœniteret. Reponfurum enim se cum fœnore, quidquid injuriæ acciperet: utique rescripturum, quæ Vincentii ac Societatis auctoritatem penitus labefactarent. Ita publicus famæ alienæ prædo suam illibatam esse vult. satis innocens, si non audiat nocens! Sed Superûm votorumque contemptor, scilicet homini noxam creare nihil habet pensi. Vincentius tamen de more summissè sapienterque ei respondit: & quod spectabat ad minas injuriasque hæc ei reposuit. *Alterum caput est,* „ ut ne permittam tibi objici quidquam, „ ex quo aliqua in te familiamque tuam „ redundet infamia. Hic pervelim repū- „ tes tecum ipse, cùm ferre nequeas fami- „ liæ tuæ splendorem vel minimum obscu- „ rari; me non minus molestè ferre fami- „ liæ nostræ, id est Societatis, nomen ali-

„cujus calamo violari. Nihilominus non
 „est mihi animus reddere malum pro
 „malo, sed vincere in bono malum: satis
 „gnaro laudabilius esse, hoc Christi con-
 „siliū sequi: qualiscumque ex maledi-
 „centia cujusquam contemptus nostri pro-
 „ficisci queat. Verumtamen pro comper-
 „to habe me de minis tuis nil laborare, seu
 „contra me eas jactes, seu contra gravif-
 „simos Societatis Patres. Et sanè quod ad
 „me attinet, ex hoc tempore tibi, si quam
 „in me injuriam cufurus, es, ignosco. Quin
 „etiam gratias tibi à me habendas agnosco,
 „si culpam aliquam hactenus mihi inco-
 „gnitam *aperueris*. Ita respondit illi opti-
 „mus Generalis, leniùs profectò quàm in-
 „solens & impius mereretur, sed non quàm
 Deus, cui mansuetudo totam se devovit.

C A P U T I V.

*Vincentii mira demissio animi
 suiq; contemptus.*

Perpe-
 tuus.

S I consiliū mihi esset omne illud
 hīc perscribere, quod ad ejus de-
 missionem animi, suiq; in omni genere
 despicientiam spectat, profectò tota ipsius
 vita

vita ab ipsa propè ineunte pueritia per-
 texenda hîc foret: tota utique ad nor-
 mam Christianæ humilitatis planè exa-
 cta. Siquidem etiamtum cum domesti-
 cis pompis, sæculique affectis immistus
 ageret, semper animo alienus ab iis erat,
 magisque modestiam sancti adolescentis,
 quàm principis familiæ splendorem præ-
 se ferebat. Quippe vel tunc attritis ve-
 stibus ac rejectaneis delectabatur: fratres
 observabat ut dominos: famulis familia-
 riter utebatur ut fratribus: libentiùs cum
 egentibus versabatur, quàm cum nobili-
 bus; in valetudinariis, quàm in aulâ: nihil
 denique magis ambiebat, quàm infimam
 Immaculatæ Deiparæ servitutem servire
 in humilibus sacelli ejus Andriensis mi-
 nisteriis, & Christo JESU in pauperum
 famulatu. Prorsus ut certum sit eum in
 aula non aulæ sed cœli auram hausisse, &
 in sæculo tamquam piscem extra aquam
 vixisse. Quare religiosam deinceps fa-
 miliam, id est, scholam summissionis in-
 gressus, tam studiosè in hac se exercuit,
 ut si Præsides ardentibus ejus desideriis
 precibusque non semel iteratis obsequi
 voluissent, in fratrum laïcorum ordinem

se redegisset. Neque hoc humilitatis studium deferbuit umquam postea: sed in dies magis magisque accensum est. Et enim cum se Religiosum, id est, Christi discipulum, æternique Regis servum meminisset, illius doctrinam exemplumque perenni cura sibi sequendum proposuit. Et primum quidem ex S. Parentis nostri sententia statuit, si par Dei gloria ex honore atque ex contemptu efflorescere poneretur, hunc potius quam illum amplecti, ut ad bonum JESUM similitudine morum propius accederet. Deinde perspecto eundem Redemptorem, vitæ Theandricæ cursum abs humillimo genere nascendi exorsum, per continua probra profecutum, non nisi in probro-fissima cruce latronum medium finiisse, scilicet numquam ab ejus vestigiis sibi discedendum constituit. Itaque seu velut in plano ambularet Philosophiæ Theologiæque auditor, seu per magisterii tum humaniorum disciplinarum, tum philosophicarum gradus ascenderet, seu pro-veheretur ad Præfecturas Societatis, semper Christi sui que similis in sui demissione contemptuque acquiescebat. Usque adeo,

adeo, ut cùm in Generalis dignitate inter omnes emineret, etiam hac de causa ut ne emineret, illigatosque illi dignitati honores pati cogereetur, quia eos vitare aliter non poterat, emori desideraret. Raro juxta excellentique humilitatis exemplo. Constat enim sublimem dignitatis gradum Christianæ demissioni lubricum esse, facileque virtuti, aliàs stabili, fluere inter honores vestigia.

Sed juvat ordine quodam procedere, Interior
ac primùm abjectissimam illius de se opinionem, in qua prima laus humilitatis sita est, partim ex ejus commentariis, partim ex dictis factisque erutam sub oculos ponere. compertum est in sacra illius ephemeride, tria illum sibi in imo corde struxisse cubicula, in quæ se identidem reciperet. Primum sui nihili: quod patrimonium suum censebat; id enim solum ad se propriè pertinere, quippe sibi avitum, totaque post æternitate, ut totâ retro fuit, futurum, nî Deus illum condendo, esse illi dedisset. Alterum erat verecundiæ: in eo enim peccata sua reposuerat, quæ nihilo eum efficiunt deteriorem. Tertium desperationis, ubi

ex tribus cellis educus.

S 5 visebatur

visebatur ipsi orcus æternaque à Deo separatio. Atque in his cubiculis discebat, cur se quandoque nihilum carne velatum; aliàs non modò maximum omnium peccatorem vocaret, Francisci Seraphici exemplo: sed simpliciter peccatum, quasi omnis expers virtutis & boni, nihil prorsus nisi peccatum esset. Deinde hinc fiebat, ut id quoque esset illi solenne dicere, ipsum quidem Religiosum esse, atque adeo cruci simul cum Christo suffixum: at suam, non aliam esse quàm perdiri crucem latronis: cui latroni vicinitas Redemptoris confixi, sanè ipsius culpâ, non salutis sed funestiori exitio fuit. Huc quoque pertinet, quod curarit sibi super papyro depingi Luciferi imaginem flammis circumdati, habitu ac specie jam absorpturi animam: quam suam interpretabatur. Quare eam oculis suis objectans, intimè percellabatur, ratus rudi istâ picturâ adumbrari infelicem sortem, quam erat commeritus. Quibus ex animi penitissimis sensis præter sui horrorem altè animo conceptum, conficiebat ipse secum quantoscumque cruciatus sibi vel à se vel ab aliis illatos inferendosve

unde se
malum
latronē

Luciferi
prædam

dósve, meritis suis immenso inferiores esse. Contra verò genus omne observantia honorisve, quocumque seu nobilitatis, seu doctrinae, seu virtutis respectu sibi delatum, minimè ferendum. Et re verissimâ colere illum, offendere erat: quo factum, ut multi hujusmodi offensæ metu debitum ejus meritis honorem, ægrè licèt, prætermitterent. Ad hæc nisi Deo visum fuisset (quò sanctimoniam illius specimen aliquod daret) motibus eum intimis atque efficacibus quandoque impellere ad patranda quædam naturæ viribus majora; numquam, opinor, persuasum ei esset, ut pro alienis seu corporis seu animæ necessitatibus levandis, preces funderet: has enim nulli usui, vel etiam fraudi potiùs quàm adjumento futuras haud dubiè credidisset. Convenerat inter illum & alios quosdam, ut alteri pro alteris Deo supplicarent; & has quisque pendebat cum spe non modici quæstûs. At ipse adeo nihil ex se sperandum credebat, ut diceret numquam in se illud pacti consensurum fuisse, si non amicum ac favens, sed legitimum onerosumque esset. Alioqui enim ex parte sua iniquum fore,

Dignū
omni-
bus
pœnis

preces
suas in-
utiles
aut no-
xias
crede-
bat.

fore,

fore, quòd cùm multum ab aliis reciperet, ipse nihil traderet. Aliàs Sacerdote quodam ad ejus pedes accidente cum humili prece, ut super gutturis sui apostemate signum crucis efformaret, Vincentius cum horrore ab eo se proripuit: socioque, ex commiseratione aegri, amicum quærenti, cur eum sic repulisset, quem tam facile posset solari; causam ex merissima animi sententia reddidit, quòd ex ejus contactu metueret irregularitatem: ex eo enim eventurum, propter suam indignitatem improbitatémque, ut malum ingravesceret. Etsi autem prodigia ejus nonnulla vilissimum illud ejus de seipso judicium manifestò refellerent, attamen non carebat arte vim & evidentiam illam omnem elidendi, seque rursus nihilo suo involvendi. Enimverò prodigia illa, si quæ essent, non sibi ulatenus, sed Deo planè tribuenda, licèt per se fierent. Hunc namque tamquam principalem causam, ipso uti tamquam exili vilissimóque instrumento, quod corroborare habet, atque ad opus, cui omnino impar sit, adigere. Ex quo profectò non plus laudis sibi accedere posse, quàm

asini

afini mandibulæ, ex mille Philisthæorum à Sampfone cæforum nece, cui perpetranda utcumque usui fuit. Quare quem admodum risu indignatione mixto dignam se exhiberet putens illa, ineptissimæque ad opus mandibula, si heroicum Sampsonis factum, imò nec Sampsonis, sed infilientis in eum Spiritûs divini, cui nec par nec secundum ullôve modo conferendum umquam sol iste vidit, tamquam suum jactaret: ita & ipse, si sibi prodigium ullum adscribat. Atque ideo fortasse non leonis, non ursi, aut equi (quæ animantes suapte naturâ bellicosæ sunt) grande aliquod os Sampsoni occurrisset, sed timidissimi omnium pigerrimique asini; ut hujusmodi majorum naturâ operum, unius Numinis virtuti tota laus tribueretur. Ita Vincentius sapienter & acutè. Neque verò humilitate & simplicitate quidquam est ad sui demissionem, Dei que commendationem ingeniosius aut eloquentius.

Ceterùm ex tam abjecta sui existimatione triplex ducebat bonum ad salutem humilitatè que stabiliendam commodum. Primùm quòd ex impotentia quid-

Ejus
fructus
triplex

piam

piam per se conficiendi, imò & afficiendi, seu grande seu exiguum, plus causæ esse censeret, cur gratias ageret Deo: utique quia hæc vitæ conditio superbix contraria sit, pariterque amica humilitati. Quippe sic facilius refricari egestatis nostræ memoriam, simul necessitudinem opis divinæ animo magis infigi; & quidquid evenit boni naturæ aut gratiæ utilis, proniùs tamquam stipem è Domini Dei manu accipi. Alterum situm erat in ingenti ipsius pudore expendentis iniquitatem suam. Cùm enim nihil in sese comperire posset boni, cur sibi faveret, aut cur ullo modo benè vellet, sed potiùs malorum omne genus, cur pessimè, vehementer ipsum pudebat, numquam pro eo ac merebatur, semet vexasse. Tertium in præclara de aliis opinione, atque adeo eorundem veneratione. Quantum enim cumque boni in eis occurreret, non esse omnino nihil, quod in se merum deprehenderat: ac propterea se despictu, illos honore ac laude dignos esse. Ex quibus id quoque efficiebatur, ut se minimo tironi rerum Asceticarum scientia (in qua potissimè excellebat propter maximam

maximam vim superni luminis) posthabendum duceret: & si quando suspicabatur operam suam benè cessuram, illius fructum omnem, etiam ante opus, velut anticipata solutione alteri reddendum profiteretur. Ita Sacerdoti è Nostri Philosophiæ magistro, qui cum directorem exercitiorum suorum ambierat, primæ meditationis materiam suggesturus, hanc cautionem præmisit, se quidem hominem ineptum ex ipsius voto accedere ad tradendas illi spiritûs exercitationes; sed quemadmodum Navarrus docet, Confitentis scientiâ, Confessarii ignorantiam posse suppleri: ita sperare quidquid sibi deesset ad id muneris rectè obeundum, ipsius peritiâ cumulatè esse supplendum.

Fieri non poterat, quin tanta animi eius demissio foras prodiret. Et sanè quilibet ex iis qui Vincentio convixère, testatur ab inita Societate usque ad mortem captasse illum omnes sui abjiciendi occasiones, ne levem quidem ullam prætermisisset. Imprimis vestes, calceos, aliaque ejusmodi utenda non admittebat, nisi jam vetera, detrita, rejectanea. usque eò, ut jam Generali haud levis operæ

Exterior
Vincentii
demissio.

In amictu

operæ

operæ fuerit persuadere, ut par recentium calceorum indueret. In eoque culmine longè breviorē aliis togam ferre consueverat. Imò Provincialis sedulò cavebat, ne frater laicus itinerum suorum comes longiusculâ togâ uteretur; eamque uni subsecari iussit, partim regulæ ut pareret, partim ne quid inde qualis qualis honoris ad se derivari posset. Fuit cùm domesticus sartor præbitâ illi pro more breviori togâ cum joco objiceret, per eam brevitatem decessurum illi apud nobiles Equites aliquid auctoritatis; reposuit ipse, eo sibi fore gratiorem; hoc enim ipsum se studere. Sed numquam magis aberrat humilitas, quàm cùm fugit honores, quos vitare, incurere est.

In am-
bitu fa-
mularis
operæ,

Jam in itineribus, quæ lustrandæ Provinciae Neapolitanæ faciebat, sociis suis famulum propè se præstabat: itaque condire se dicebat tædium dignitatis, & imperii in comites ac fratres, quibus subiectum esse dulcissimum foret. Etiam Provincialis quandoque operam navabat coquo, tegebátque hoc submissionis genus velo charitatis: sic enim futurum, ut
hospitibus

hospitibus improvisò appulsis in tempore pararentur escæ. Cùm Domui Probationis præpositus esset, non modò non sinebat tironem, si quando cùm aliquo incederet, ex reverentia pone sequi: sed & ad ejus lævam interdum ibat, tumque avidè plateas inibat honoratis hominibus frequentiores. Quo minus in eo mirandum, etsi per se admirabile, consueffe illum cum Sacerdotibus cujusvis gradus atque ordinis de loci humilitate contendere, neque fere destitisse, dum sibi infimum vindicasset. Quod si eorum aliquis primas in transitu admittere recusaret, ipse in genua provolutus perstabat, obtestans, donec evinceret. Quondam cum Sacerdote domo egressurus, ut sibi à dextrâ incederet, pro more suo contendit: at ille præfatus præter fas & decorum fore, si Magistro Novitiorum, Rectori Collegii Neapolitani, Præposito Domus Professæ, ac demum Provinciali se præponeret (hos enim magistratus omnes gesserat) omnino recusavit. Contrà Vincentius. *Quid hoc, ait, An verò Societatis præfecturæ sacramenta sunt, & ex iis quidem, quæ non debilem impri-*

Loci inferioris.

T

miunt.

munt characterem? Quo lepore vinci se passus est alter: quando hunc ejusmodi victoriae percupidum noverat. Non sic P. Evangelista de Gattis, vir germana insignique virtute, atque adeo egregia demissione. Res in speciem levis est, sed exempli non repudiandi. Quondam cum ambo foras ire haberent, quemadmodum alter alterum colebat, ita primas alter alteri deferebat. Renuit hic, abnuit ille; denique sancta illa lis sat diu tenuit. Intervēnit fortē utriusque Moderator, eoque spectaculo tantisper se oblectavit. An litem diremerit, haud scio. Certē quidem gavissus oblatam sibi occasionem cum exercendi virtutem utriusque, tum alios humilitatem docendi, vesperi ejusdem diei, utriusque contentionem pari utriusque poena pensavit. Jussit enim ambos in parvā, ut loquimur, mensā, loco scilicet ab aliis separato, in medio triclinii cœnare, palamque interea prædicari eorum culpam, quod nimio demissionis studio, simplicitatis religiosæ limites essent prætergressi. Quam poenam pro tali culpā cum hilarē suscepissent, cæterorum oculos animosque jucundissimè paverunt. Licet

Licet in dignitatis gradu locatus, cœ- & offi-
 mentariis ad plateam excitantibus mu- cii hu-
 rum, velut eorum aliquis manuariam milio-
 operam commodabat, seu lapidibus, seu ris
 calce, seu aliis substructioni necessariis
 rebus comportandis: eoque famulatu
 nobiles viros claritudinis ejus meritiq̄ue
 non ignaros, ad lacrimas usque sancti
 gaudii testes excitabat. Quot diebus
 sabbatinis templum apertis januis capite
 nudato verrebat: imò & Nostrorum,
 quando commodè poterat, cellas: quin
 & stabulum: efferebatque singulari cum
 alacritate sordes suis ipse manibus. ut
 non lubentiùs monilia gemmatasque bul-
 las virgo nubilis gestaret. Socium insuper
 se addebat domesticis famulis, dum fe-
 renda essent domûs ligna, quæ partim
 eorum humeris imponebat, partim suis
 portabat. Quod si negotiorum causâ per
 urbem ambulanti obvius fieret bajulus,
 qui quod gestabat onus humeris magis
 aptari, aut deponi ad aliquantum quietis,
 aut depositum reponi cuperet, illicò ad
 subsidium accurrebat Vincentius, etiam
 in compitis ac foro, proque virili vir
 tantus, bajuli in morem commodabat
 T 2 manum.

ac for-
didio-
ris.

manum. Puerum aliquando flentem in viâ offendit, quòd jumentum suum sub onere prostratum non valeret erigere. Illicque substitit; jumentumque mox alacriter erexit, erecto onus reposuit, puerumque cum illo usque eo comitatus est, dum onus, cui ferendo impar erat, atque ideo lapsum iterum iterumque minabatur, ad condictum locum detulisset. Sed & ipse asinum præ se egit per urbem Neapolim, terram, finum, aliasque sordes, & ejectitias ædium quisquillas impigrè ac generosè colligens. Insuper in valetudinario nostrorum foetidissima quæque vasa ægrorum, quæ sine nausea cerni nequibant, tergebat. Quam operam cum alii sibi sumere vellent, aiebat sibi, ad eam dumtaxat idoneo, permittendam esse. Quò graveolentia deformitasque despicabiliores reddebat pauperes quos fratrum loco habuisse observavimus, eò familiariùs proniusque cum eis agebat: adeo ut usitatâ in eum querimonia nobilium Equitum hæc esset, mendicabula illi multis partibus, quàm se cariora videri. Et verò animadversum est concionem sacram audituro in more positum,

positum, ut cupidè se illis immisceret, quàm frequentissimè licebat: lectumque ab eo sacrum exomologeseos tribunal, minimè omnium commodum, ut locupletibus propterea illud vitantibus, ab egenis frequentaretur. Contra quàm heu! permulti, qui cùm paupertatem voto professi sint, pauperes averfantur: cùm sedeant in tribunali gratiæ, communis omnium Redemptoris, difficiles egenis, faciles se ditibus præbent: sanguinis Christi iniqui dispensatores, & vestium potiùs ac corporum, quàm animarum iudices.

Nec exiguum demissionis specimen est honores averfari, iisque se subtrahere, quando integrum est; aliàs vel delatos assignare socio, vel cum eo communicare, cumque hæc omnia non succedunt, tristitiã pudoreque affici. Atqui Vincentii non aliud hoc in genere institutum erat, quando Magnates (quod perrarum erat) aut primarios viros, obedientiæ, aut grati benevolique animi lege cogebatur invisere. Ita vocatus ad ægros è nobilium Equitum Sodalitio vel solandos in valetudine, vel ad mortem

In honoris fuga ab externis deferendi.

Christianè obeundam præparandos, Sacerdotem ætate ac virtute provectum, quoad ejus fieri poterat, comitem adscisciebat, ut quicumque haberetur honor à domesticis, eum socio ad solatium suum posset ascribere. Rogatusque, ut sit, nomen, nec janitori, nec circumpedum ulli, nec cubicularibus ministris indicare volebat; cavens, ne, qui adibatur, de illius adventu certior factus, peculiarem illius respectum haberet. Hærebat itaque humiliter in aliquo exterioris conclavis angulo, dum ad audientiam ab iis quorum intererat, evocaretur. Et contigit subinde ut ad binas ternasve horas illis moraretur, etiam in parentum ædibus: quin & remitteretur non auditus, atque à servis rusticè parùmque humaniter exciperetur. Porro ejusmodi admissio omnium gratissima accidebat illi; nec dubium quin ejus fruendæ gratiâ longius iter suscepisset. Vidit illum aliquando Senator Mediolanensis pro magni Principis aula, imo, ut solebat, loco præstantem, dum intromitteretur. Intermicabat autem in ejus compositione corporis, humilitas ac modestia tanta, ut attentius
cum

cum contemplatus, ut erat vir cordatus ac prudens, excellenti virtute ac religione hominem judicavit. Quæ opinio vehementer confirmata est, cognito Societatis Generalem esse: tamque suavem sensum observantiæ ac benevolentiam in Vincentium ejus animo impressit, ut constituerit non discedere Romam negotiis confectis, quin prius & Patrem saluaret, & faustam ejus precationem obtineret. Ceterum Vincentius non Nostrom magis, quam externorum honores ferebat. tantum enim aberat, ut extraordinaria reverentiæ ac venerationis signa sibi ab iis exhiberi pateretur, ut etiam vulgaria vitaret. Multo minus sinebat curam impensamque singulari ægrum se curari: quin ipse aliorum labor ejus causam susceptus in valetudine sua gravior illi erat. Itaque consueverat dicere sibi in optatis esse tactum de cælo confestim emori, ut molestiam curationis sibi ægro impendendam, seque & alios liberaret. Intererat aliquando unius è nostris sepulturæ in Domo Professum Romanam: cum cryptam introspicens, capulum advertit ab aliis secretum. scitarusque quis in eo

Et à
Nostris

fitus esset, cùm simul audisset ipsum, quando mori contingeret, parem manere sepulchri honorem. *Quem honorem?* retulit; *Enimvero Patris illius infaustam sibi videri sortem, quòd ita velut religiosà divinorum communione exclusus, seorsim à fratribus sepultus esset. Sibi profectò non posse plus deferri honoris, quàm in fratribus suis post mortem, ut prius in vita, iungatur.* Quo referri potest illius de more condiendorum contra tabem Principum opinio. videri enim aiebat adversari communi illi Numinis decreto, *Pulvis es, & in pulverem revertêris.* Se quidem illi libenter pariturum: nec dubitare quin animus corpore solutus, hoc in pulverem redactò, ad morem Numini gerendum, magnopere sit gavisurus. Ita vir humillimus insitâ quadam facilitate, in iis potissimùm, quæ illum deprimere poterant, divinæ legi obsequebatur.

Eriam
prodi-
giosa.

Ad extremum in coronidem hujus capituli rem admirabilem commemoro, quam Vincentianæ *demissionis miraculum* possis appellare. Princeps mulier Neapolitana expressam è vivo ejus imaginem cupiebat. Antonius Riccius pictor negotium

negotium suscipit. Captat ergo ansam
ejus expediendæ, dum ille audiendis ad
sacrum tribunal reis dat operam: nactus-
que locum, unde illum videat à fronte,
penicillum ducit, quàm potest latentissi-
mè. Sed suspicax est honoris humilitas:
brevis Vincentium dolus advertit. Qua-
re faciem manu ac strophio contegit:
itaque pergit confitentibus aures dare.
Pictor elusum se videns; cum oculis cir-
cumjectis alium locum benè commo-
dum observasset, simulat se templo egre-
di. Interea abdit se in sacellum è regione
tribunalis Vincentii, ubi quòd Patris ocu-
los lateret, opus commodè conficit. Ita
revertitur domum non tam lucro condi-
cto lætus, quàm quod sanctum virum,
ut aiebat, pinxisset. Imaginem armario
includit, prius perpurgatam, ejusque cla-
vem retinet penes se, credo, ne in humi-
dam adhuc tabellam quispiam rei ignarus
aliquid incuteret. Postridiè manè arma-
rium referat, eam resumpturus; sed ecce
præter pileum ac vestem cetera evanue-
re. Faciei vestigium nullum, nullum li-
neamentum, color reliquus est nullus:
Pigmentum omne detersum erat, ut si

T 5

prius

prius minimè fuisset illitum. Facilè intellexit Riccius artem omnem suam humilitatis arte ac potentia victam esse. Sed tamen amicam apud Vincentium quærimoniam deponere, litèmq; ipsomet iudice contra illum intendere statuit. Adit ergo, & subridens objicit deberi sibi ab illo ducatos senos ob deletam ejus operâ effigiem, pro quâ pingendâ de hoc pretio cum Principe ista convenerat. Tùmque rem totam ordine illi percenset. Ad hæc ille leniter subridens, reparandum à se damnum omne respondit. Quod & abundè præstitit, ejus arte usus ad concinnandam Sodalitii nobilium Equitum aulam: unde Riccius non parum fecit compendii. Insuper ei dependens, quod meruerat, velut in auctarium monuit, imposterum majorem à Deo gratiam inire studeret: parum enim vitæ illi superesse. eoque sciscitante quantum: id verò in manu divina esse respondit, sufficere quod affirmasset. Et ratum fuit vaticinium. Siquidem pictor posteaquam, quod reliquum fuit vitæ, picturam suam cum prodigio deletam, simul & mortem sibi à Vincentio prænuntiatam multis

VINCENTII CARAFÆ. Lib. II. 299.
multis retulit, ipsomet vaticinii anno
decessit.

CAPUT V.

*Contemptus terrenorum, & a-
moris parentum abdicatio.*

Paradoxum profero: Ambitionis hu- Illius
sensa de
felicitate hu-
mana,
manæ abjectæ sunt cogitationes, &
serpentina humi desideria: contra, humi-
litas excelsa indoles est. Illa inanem
excellentiæ umbram sectatur, atque adeo
veram abjectionem: hæc vanitatem vo-
tis suis indignam rata, adspirat ad veram
celsitudinem, atque adeo ad cælestem
atque æternam. Facem eunti præfert
æterna veritas, cujus in luce ne apparet
quidem terrenæ splendor amplitudinis:
cumque melius non esse cognoscatur,
quàm esse, scilicet nullo loco, nullo
pretio est. Hac divina luce perfusus Vin-
centius de felicitate humanâ scitè solitus
erat dicere, imaginem esse, quæ si ad ra-
dios humanæ innatæque notitiæ spectetur,
speciem habet elegantem & dulcè
ridentem: at verò in pleno lumine
æternæ

æternæ veritatis confusum quid & maculosum esse, proptereaque perspicacibus oculis horrendum, ac generosis animis aspernabile. Causam adjungebat, quòd inter cœli terræque bonâ non alia fit habitudo quàm temporaria inter & æterna, exiguum & immensum, vel potius inter nihilum & totum. Quamobrem assuefactis gloriæ Numinis ac Beatorum contemplandæ, nihil pronius, quàm despiciere id omne, quod fortunam in terris vocant, ac beatitatem. Nempe venia quidem dignas esse talpas, quæ, quòd naturâ cæcæ sint, nec solis ac stellarum pulchritudinem, elementorùmque opes ac varietatem, ullatenus unquam perceperint, credunt tenebris nihil esse melius, aut cubilibus suis magnificentius, aut terrâ radicibusque suavius. sed homines veri capaces sic amare terrena, ut cœlestia præ illis spernant, eorùmque jure ac spe aliquando possidendorum se abdicent, id omnino nullo modo à se capi posse. Cùm varios mundi casus, cùm prælia, victorias, munitiones captas, regna bello parta, connubia principum, & alia aurium oblectamenta,
cum

cum ardore ac strepitu, ut fit, vulgari audiret, *Heu!* exclamabat, *mundi oculos quàm parum Evangelii lumen ferit, quando adeo tenebris obsitus est! solum illud lumen nobis patefacit, quàm discrepet verum à falso bono, cui sola boni species inest, aut potiùs umbra.* Tum revocabat in memoriam sapientis rerum spirituum Magistri effatum: hominum vitam & id quod sæculum vocamus, ludum esse latruncolorum: in quo quidem super alveolo plures latrunculi procedunt, hic pedetentim, ille saltuatim: est qui rectà, est qui ex transverso. sed unicuique idem consilium est alterum intercipiendi, vincendique. Verùm sola mors de singulis & universis triumphat: latrunculósque sigillatim ex alveo tollit, injicitque faculo, ubi nulla postmodum equitum, peditumve, imò nec Regum diversitas. Et verò dic age, valésne pauperum & divitum, plebeiorum & nobilium, rusticorum & litteratorum, fervorum & Principum ossa inter se distinguere.

sæculū,
ludus
latrun-
colorū.

Audito non paucos Præsules ad Purpuram evectos esse: unde Romæ magna festivitas existeret: *Equidem nollem,* ait, *vivere,*

Cōtem-
ptus au-
licę ma-
gnificē-
tiæ

vivere, at mori purpuratus, nempe proprio cruore (sic enim intelligebat) afferendæ Christi fidei profuso : pergensque, si quidem purpura Seraphini vestis esset, igneâve togâ animos amore divino inflammare efficax; tum verò ardenteream mihi efflagitarem : sed cùm in illa nihil omnino, nisi splendorem quemdam, & ardentem gloriæ fumum deprehendam, malo nudus, quàm purpuratus ingredi. Aliàs nuntio de promotione Religiosi ad Cardinalis dignitatem, Neapolim perlato, interrogatus quid acturus esset si galerus illi offerretur, Respondit non deesse sibi exempla Gregorii, aliorumque ad insequentium fugam honorum, in cavernas se abdentium. Quod si latebræ ipsum non defenderent, purpuram & galerum se admissurum : at non prius, quàm ex oraculo didicisset, vehementiori in Deum amore arsurum se in purpura, quàm in gradu Religiosi privati ac subjecti. Offendit aliquando Neapoli non mediocre Nobilium turbam, famulorum & asseclarum multitudine strepitumque viam implentem : tum ad socium, *En, ait, quantum strepitum edit agmē formicarum!*

enimvero si uno alterove ab urbe lapide omnem illam catervam cerneres, nonne tibi singuli bestiolis illis haud impares apparerent? quid si ergo è summo cæli culmine, præ quo tellus nil nisi punctulum? Iter facturum longius, quàm pedes conficere posset, asinum inscendebat clitellis instratum, adstrictumque capistro, perque loca, ubi frequens nobilitas ambulabat, lentè procedens, scilicet de mundi vanitate nobilem triumphum agebat. Quam haud multo post secutus est P. Ignatius de Guevara, idem qui antè initam Societatem, Dux Boviniensis, & ipse asino vehens, aliàsque in despicientiâ mundi, Vincentii discipulus & imitator egregius. Certa erat ingredi Religiosum claustrum Princeps femina, sed priùs Vincentium consulere super animæ rebus desiderabat. Ut ergo hic ejus precibus faceret satis, asinum sibi, equum Novitio Sacerdoti comiti in iter ad Pietrambiancam ubi agebat illa, apparari curaverat. Sed antequam discederet, Dux de Saraceno alloquendus illi erat. Dum simul conferunt, quidam è Patribus Vincentii personæ minus consentaneum,

neum,

neum, ut opinor, existimans, tam vile jumentum (nec enim humilitatis decorum cuique probari potest) extemplò calidèque ad nobilem virum Ducis vicinium adiens, rogat equum Vincentio iter facturo commodet. Arripuit ille mox occasionem ei gratificandi, cui vitam periculo ereptam se debere testabatur. Nec mora, equum suum optimè domitum stabulo educi jubet: ephippium ex heteromallo cramœsino, opere phrygionico concinnatum auròque grave, ei insternit, traditque Vincentio adducendum. Adducitur: utque faciliùs vir sanctus ad insidendum pertrahi se sinat, asinus occultatur. Intereâ ab Duce reverso offert Pater equum, uti diximus, phaleratum, additque ab ejus domino, ut infideat preces. ille qui non pedibus modò, sed & genibus iter moliri, quàm adeo magnificè equitare maluisset, ut primùm vidit, equum & phaleras respuit; Patrem redarguit, asinum reposcit, conscendit, jussuque tirone præcedere, in asino lentè sequitur, non per solitarias plateas, quo facile detorqueri poterat iter, si ita permisisset, sed rectà ante palatii Regii fores, ubi

ubi tum Prorex cum conjuge, tum selecta nobilium manus, tum civium principes hilaritatis publicæ spectaculo intererant; opportunum ipse nec minus grande Christianæ demissionis contemptusque mundi spectaculum.

Castellæ Admiralius, idémque Neapolitani Regni pro Rege Governator, natæ ex filio suo filia lustricum patrem non alium quàm Vincentium esse voluit, misitque quem primum habebat à sacratio, ut eum de totâ re certiores factum suo nomine adoptaret. venit ille domum nostram, atque ut prærogativam offerebat, cuius alteri permagni æstimandam, legationem suam magnificis verbis, gratulationisque plenis ornavit. At Vincentius his nuntiis perturbatus est, pudoremque mœrore mixtum haud dubiis signis ostendit. Nec enim ingratiorem molestiorémque nuntium ad se posse perferri. Quippe id honoris à vitæ genere quod profitebatur, penitus alienum, nec verò à se admittendum, nisi præciso Præsidium imperio adigatur. Sed cum hi Proregis pietati potius, quàm Vincentii demissioni acquiescendum censuissent,

Et dolor de honore sibi delato

in Baptismi istius initiis, lustralis patris partes agere coactus est. Unde cum domum redisset, illicò in secretiorem cellulam se recepit, ibique reliquum diei delitescens, publico prorsus abstinuit. Compertus tandem est clausis fenestris cum Deo dolenter agens de sorte sibi adeo luctuosâ: Rogatusque, quid faceret hisce in tenebris, *Discussio*, ait, *è mente mea curia istius imaginem omnem: quam quoties vir religiosus adiit, toties per octo dies abdere se ad spiritûs exercitationem deberet.* Inde in cubiculum reversus, clausis itidem fenestris, ac foribus, Deum precari perrexit. Admiranti deinde Sacerdoti tam inusitatum hoc in genere animi illius sensum, amorémque solitudinis, sic occurrit, *Dominus JESUS in stabulo natus, in fabrili officina vixit, tandémque ad tantam inopiam redactus est, ut domus ei deesset. hic igitur non libenter habitet in animo, cui mundi splendor in pretio & amore sit. Quamobrem quanta maxima possum cura omnem mundi memoriam ex animo deleo.* Sic ipse. Quam præceptionem utinam alii, quos Magnatum consuetudo plus æquo delectat,

Etat,

erat, æquè ac ipse observarent. Sæpè enim dum ex aulâ domum reverteret, de Beatorum gloria tanto cum animi æstu disputabat, & non ex aula terrestri, sed cælesti revertere videretur. Utique viris cælestibus domus omnis cælum est.

Ut curiæ auram velut noxiam homini religioso semper fugit: ita maximè parentum affiniumve palatia. noverat enim horum præsertim commercio transfundi in animos religiosorum morbum tamquam epilepticum, id est, illorum aula frequentata, facilè hos præcepites ire in statum deteriorem. Dux de Medina de las Torres, idémque Neapolitanus Prorex ob excellentem de Vincentii sibi propinqui sanctimonia prudentiâque opinionem, hunc sibi quotidie adesse cupiebat, sive ad rerum salutis suæ procurationem, sive ad consiliorum ejus fructum. At ille his ipsis de causis tanto diligentius longiúsve aulam ejus vitabat. Imò cùm Prorex ejusque conjux Collegium adirent, celebritatis alicujus nostræ cohonestandæ gratiâ, ipse ne tum eos salutare cogeretur, aut honoris aliquid sibi de more ab iis deferendum pati, ad opus

Etiã à
suis
quos
sancto
odio
prose-
quitur

charitatis quod de industria in id temporis distulerat, domo exhibat. Quare eo Duce in Hispaniam revocato, sic exultavit, quasi servitute exisset. Jam quod attinet ad ceteram nativi in cognatos amoris abdicationem, dum in Societatem primum, ut aiunt, pedem intulit, ut mundum, sic & eum potissimum amorem omnino à se repulit. Ita enim se deinde habuit, quasi si numquam extra religiosa septa vixisset. Tantique fecit servitutis Deo redditæ dignitatem, ut vile postea duceret, filium Ducis se recordari. Ubi primum Societati cum imperio præpositus fuit, gratulans ei quispiam dixit, id à se duplici nomine officioque præstari. Prius ob suam in ipsum singularem benevolentiam: posterius, quòd id honori verteret Gentis Carafæ, cuius se addictissimum servum profitebatur. Respondit Vincentius, quod quidem ad ipsius in se benevolentiam spectaret, eam à se fieri magni, gratesque quàm maximas haberi pro illâ, agique; quòd autem ad familiam Carafæam, se jam à duobus & quadraginta annis in familiam Dei transcriptum, Carafæi generis esse

esse desiisse: neque verò ullam consanguinitatem, aut familiam in sæculo suam agnoscere. Hac de causâ expetiit, imò & à Moderatoribus petiit copiam mutandi cognominis, & quia negabatur, illud mutilavit, inscribens se non Carafam, sed Cafam. Quæ pia fraus ingeniosæ ad se deprimendum humilitatis, feliciter aliquamdiu illi successit, donec Moderatores, intellecto id non compendii causâ aut scriptionis vitio, sed studio Gentis occultandæ fieri, hujusmodi contractionibus multationibusve cognominis uti vetuerunt. Ædituis nostris quando cum in templum ad exomologesim sororis excipiendam evocabant, sic admonentibus, *Reverentia vestra vocatur à Domina Principe, sorore suâ*, sanctè succensebat: increpitansque incassum præmitti & Dominæ & Principis nomina, solum sororis à se satis intelligi objiciebat. Sic autem & hanc piissimam feminam oblitus erat (etsi illo conscientia suæ rectore uteretur) ut ejus nomen rogatus à Patre Balthasare Porticellâ Neapoli in Philippinas Insulas cogitanti, cui se illa obnixissimè commendaverat,

V 3 numquam,

numquam, utcumque memoriam excuteret, edere valuerit. Quemdam è nepotibus suis docuit, si ex eo quæreretur quis esset, respondere *pauperem esse Christi*. Ita eo nomine vir sanctus multo magis, quàm augustis titulis alii, lætabatur. Haud scio an ille ipse nepos Vincentii sit, cujus pueri rectam indolem, cereàmque ad virtutem flecti, animadvertens quidam è Nostris, dixit videri sibi ad Institutum religiosum esse natum: quando Vincentius subjecit sibi sanè in votis esse, ut in numerum Laïcorum Societatis Fratrum olim accenseatur: hunc enim statum sibi olim flagitasse. Cùm necesse esset illum ad aliquem è suis scribere, subinde extremam minutàmve papyri partem paucis exarabat, ut eum pauperem Christi famulum potiùs, quàm consanguineum agnoscerent. Numquam autem citra necessitatem scripsit, quam non aliter interpretabatur, quàm si salutis eorum ratio id postularet. Aliàs nec suorum veniebat illi in mentem, neque de iis magis loquebatur, quàm si nec ipse, nec ipsi fuissent in vivis. multo minus temporariis eorum commodis inserviebat;

bat; nec enim dedisset cujusvis precibus quantiscumque vocem unicam, commendandæ Proregi, aut Præsidi Consilii, eorundem causæ; tametsi hanc oppidò promovere potuisset. Quin etiam pro suorum adversariis adversus ipsos potenter apud Judices institit. Et accidit aliquando, ut genus hoc officii exercenti objiceret aliquis, suam postulationem in detrimentum vertere cuidam ipsi sanguine arctissimè nexo. Ad quem ipse nubilâ ac severâ fronte conversus, *Quid refert?* reposuit, *Justitiæ studium nõnne præhabere debet amorì consanguineorum?*

Sed opum ac commodorum jactura Floccipendēs eorum vitam præ Dei honore. facilior est quàm vitæ parentum. Neque tamen hæc ipsa fortissimum in naturæ afflictiones Vincentii animum movere potuit. Nam Duce, nepote suo, in discrimine mortis deprehenso, obtinere à se non potuit, ut aliud ipsi à Deo, quàm mortem peteret: si quidem is præsciret, se deinde à superstite vel unicâ lethali noxâ offensum iri. Quâ de re hanc in sententiam scripsit ad quemdam è Societate. *Hodie mane nuntium accepi de morbo Ducis. Et Antonius Carafa mihi significat*

febrim esse malignam, nonnullaque iam nunc apparere delirii vestigia. Imò eius negotiorum Gestor litteris à cursore mihi traditis addit à medicis depositum. Si iam Deus eum evocet, destinationis eiusdem ad aternã gloriam, non dubium indicium est; atque hac de causa, sic Deum sum precatus, Si malitia mutatura est intellectum eius, assumatur. Ita Vincentius. Et Dux quidem diem obiit suum, cum sensis animi dictisque ejusmodi quæ admirationem etiam in homine religioso ciere possint: vulgòque inter adstantes morituro ferebatur, Vincentium Patrum, dignum Sancto homine exitum ei obtinuisse. Et profectò etiam in curia cælesti nepotem esse gratiosi apud Regem, felicitatis augurium est.

Et con-
fortiũ,
et si piũ
devitas.

Cùm Apuliæ Collegia inspiceret pro suo Præpositi Provincialis munere, non nisi ægrè sibi persuaderi sinebat, ut Andriam aut Minervinum, urbes, quarum altera nepotis, altera sororis erat, vel obiter ad amicam salutationem adiret. Et nisi super eorum in Societatem merita mos antecessoribus fuisset illos inter lustrandam Provinciam invisendi, missos fecisset.

fecisset. Ceterum cum Andriam peteret, ne noctem quidem unicam istic morari volebat, neque aquæ cyathum libare. Quondam contigit, ut Ducissa Lanoya, ejus consanguinea, & Ducissa Carafa neptis, magnam diei partem colloquiis spiritualibus eum distinerent, sic ut Ortam, qui locus hospitio destinatus erat, eodem die pervenire esset perdifficile. Etiamtum tamen discedere omnino voluit, tametsi periculum foret mediis in agris pernoctandi. Et verò sero dumtaxat vespere Canosam advēnit, ubi vix miserum tugurium, quo tegeretur, & parem loco cœnulam, quâ utcumque refocillaretur invenit. Sed hujusmodi damna Vincentii virtuti pro lucro erant.

Aliàs quidem Andriæ, quò Præsidum voluntate, Ducis, ejus fratris desiderio obsequentium, missus erat, diutiùs commoratus est: at pulcherrimo sanè exemplo visitaturis posthac consanguineos, relicto. Studiis dabat operam Neapoli: inde pedes & stipem in itinere mendicans Andriam petiit. Ubi primùm urbem attigit, prima illi cura primam omnium salutandi Reginam Cœli, in

cū suo
cōmodo

nisi adire illos
jussus.

quando
pulchrū
edit ex-
emplū

ejus ad mœnia civitatis sacello, à se, dum Andriæ degeret, sæpè sæpiùs frequenta- to: quod tamen jam inde à pluribus an- nis non viderat. Diu istic hæsit: nec avelli poterat; demum instante precibus Duce inde se eripiens, in palatium venit. Postero mane voluit mendicando urbem obire; sed manticæ deerant. ergo, ut ejus humilitati fieret satis, duæ confutæ sunt, ipsi altera, altera socio. Illâ instru- ctus complures horas corrogandæ stipi impendit, eamque totam mox detulit ab custodiam. Quod officium quot dein- cept diebus eodem matutino tempore continuavit. Neque panem tantummo- dò, sed & ligna mendicavit, iisque tot collectis quot erat ferendo, humeros onerans, pauperes quibus distribueret, conquirebat. Adultâ die verbâ faciebat ad concionem sponte ad eum visendum convenientem, mediis in plateis: sugge- stum scilicet præbente saxo altiusculo, è quo suavis ejus aspectus, orator egre- gius, vel tacente ipso omnes moveret. Aliàs eodem tempore pueros variis locis à se accitos Christianâ catechesi instrue- bat. Neque animorum pabulum eis suppedi-

suppeditare contentus, ternis hebdomadæ diebus ter centum egentes pascebat, Fratrem quidquid optaret largè subministrante. Adeo ut ejusdem sumptibus orphanotrophium puellis pauperibus fundarit, simul in alimoniam corporum, simul in castitatis præsidium. Denique tot modis, tamque multorum necessitates levavit, ut non alio consilio, quàm ut pauperum patrem se exhiberet, Andriam venisse videretur. Neque tamen familiæ fratris curam accidit tam multiplex in pauperes charitas. Domi omnis ejus sermo de Deo, deque divinis, sive quia de aliis loqui nesciebat, sive quia totam domum notitia & amore Dei cumulare avebat. Si quis ex fratris aulâ aut etiam ex urbe, alicujus vitii suspectus esset, imò si quis eum conveniret, impensè obsecrabat, ut pro ejus in se amore animum noxis expiatum, SS. Eucharistiâ reficeret. Postremo toto quo Andriæ commoratus est mense, ita vixit, ut cum in publicum prodibat, confluerent cives ad pascebat ejus conspectu oculos, eumque commonstrantes inter se dicerent: *En Sanctum, En Sanctum*: Ita vera sanctimonia

monia

monia præconio non eget: ipsum ejus silentium magna vox est, & pulchritudo admirationis illicium.

C A P U T VI.

Accurata ejus observatio votorum Religiosorum.

Pauper-
tatis re-
ligiosæ
studiū
genera-
tum

Paupertas religiosa, si ex animo colatur, non exilis animi virtus est. namque commodis sponte se fraudare, & contra incommoda non leniter solum, sed & jucundè hilaritérque suscipere ac perferre, id verò supra vulgus hominum est. Erit autem etiam supra fidem, si ex heroico singularique Numinis amore asperneris quidquid Deus non est; indignum utique arbitratus, ut cum Deo summo bono vile nescio quod boni simulachrum in partem amoris tui à te vocetur, quasi si Deus toto dignus non esset. Hac excelsa mente præditus Vincentius solebat dicere, si totum terrarum Orbem haberet in manibus, totum ipsi ad pedes casurum, hoc dumtaxat pronuntiato, *Mi Deus.* ut indicaret ad Numinis

minis recordationem res omnes conditas, ut prorsus despicabiles, imo loco, imò nullo apud se esse. Neque tantum alienissimus erat ab omni corporis commoditate: sed necessariis etiam destitutum, esse eoque redactum ex charitate Dei, quo mendicabula ex necessitate, unice eum delectabat. Unde gratum identidem certamen existebat, hinc paupertatis Vincentii, illinc providæ charitatis Præsidum. Hi enim cognito, seu sanum seu ægrum plus aggredi ac sustinere, quam naturæ vires non incommodè ferre possent, pro muneris sui ratione, quæ usui essent, ipsi providere studebant: ille ex adverso delicias reputans, atque respuens, quidquid merissima necessitas non postulabat, quantis poterat precibus, collectisve undique argumētis, paupertatis suæ causam agebat. Quamquam autem ejus studii exempla non nisi in exiguis rebus suppetunt (quoniam majoribus semel penitus exuto non nisi leviora abdicanda restabant) tamen neque hæc prætermittenda duxi, sive quia licet in tenui est labor, at tenuis non gloria vel in hoc vincere seipsum, sive quia,

quia,

quia, quod necessitatis speciem habet, grande semper apparet, ut & nobis nosipsi.

Particu-
latim in
amictu
ac men-
sa

Imprimis huc quoque pertinet, quod pro mundi contemptu de laceris ejus vestibus dixi: pro quibus novas, licet è vili materia, illi offerre, erat quærere repulsam. Sola obedientiæ ratio, ut tritas dimitteret, evincebat, laturus alioqui, dum longo usu attrituque in lacinias decessissent: tumque veteres veteribus, at minus laceris, magisque decentibus mutabat. Institère aliqui aliquando ut thoracem ex vili ac paupertino panno indueret; sed quia novus, ideo ut pretiosior justo visus illi, & illicò repudiatus est. Cùmque Pater Minister adigere illum vellet: *Succine, ait, me amas, ut in purgantes pœnas præcipitem dare velis? Si mei te miseret, cur non potiùs laboras, ut alterius vita flammis, quàm huius frigori subtrahas?* Quando hyems ingruebat, etsi per se rigeret gelu, ut aliàs diximus, nihil tamen algori arcendo petebat: non modò, quòd tempestas frigida satis pro eo loqui, sed maximè quòd ejusmodi petitiò videretur esse pauperis egestatem

NON

non sponte, vel certè ægriùs quàm iucundius ferentis. Erant illius strophiola vetera, laceráque, & ipsemet ea pauperum ritu lavabat. Denique amictu utebatur ejusmodi, ut Patres Oratorii Neapoli non rarò illius mentionem domi cum insigni approbatione facerent: & si quis ex iis attributa sibi veste minus contentum se præberet, Præfectus rerum spiritualium sedando illius animo Carafæ exemplum proponens, identidem innueret non esse querulum illum Carafâ præstabiliorem, qui tantus genere, doctrinâ, prudentiâ, virtute cùm sit, tamen mendiculi instar amictus incedat. Neque verò alio quàm mendicabuli sensu, dum stipem expectat non ad suum sed ad largientis arbitrium, communi nostrorum mensæ accumbebat. Ut enim non queritur ille de tenui stipe, ac mensâ (si fortè aliquâ excipitur) sed quidquid donatur, cum gratiarum actione accipit: ita Vincentius. Propterea etsi quãdoque esculenta insulsa insipidâque ei apposita essent, ne nutu quidem significabat; imò nec micâ falis condiebat, partim quòd à patientia melius illi condimentum erat, partim quòd mendicum

mendicum se meminerat ; cui profectò alienæ mensæ assidenti non sit tanta præfidentia. Ita si fortè per ministrorum oblivionem illi non præberetur quod præbitum esset communiter omnibus, neminem monebat : usque adeo , ut etiam Generali solam frigidam gustare contigerit , per non vulgarem præfecti triclinio oblivionem vinum illi apponendi : ita credo , providente Deo, ut majorem ejus sitim ac desiderium incommodorum , aptiùs aquâ expleret.

In suppellex.

Tota porrò cubiculi ejus supellex, lectus erat tam angustus, ut in eo se invertere sine lapsûs periculo vix posset. Scamnum item sine dorso fulcimèto : unica ac nuda imago papyracea, paucillimum librorum ex veterrimis, ac maximè neglectis. Cùmque Tostati commentariis valdè egeret, numquam eos admittere sustinuit, utpote cariore, quàm se pauperem deceret. Imò ne sua quidem Philosophiæ ac Theologiæ scripta, sua propriè esse volebat, quæ ut aliis usui essent, nitido politoque caractere exarari curaverat. Tulerat aliquamdiu super pectore Christi pendentis è cruce sigillum, materia

materia juxta figurâque vile; sed secum reputans, fat pauperi fore, si in corde gestaret, & eo se spoliavit. Quotannis inter exercitia spiritualia sedulò excutiebat cubiculi res omnes: & si quam comperiret non omnino sibi necessariam, ea se protinus abdicabat. Quamquam difficilè erat ullam deprehendere, cùm ne amicorum quidem dona ex Indiis à se missa hæere in manibus, nedum in cubiculo sinerèt, de talibus dicere solitus, *ad nihilum valere ultra, nisi ut mittantur foras.* Cùm Rectorem tirocinii ageret, res etiam quibus carere non poterat, ne quid amoris proprii iis adhæresceret, cum aliis ejusdem generis mutabat. Quocirca quando de more Societatis, novitii reculas omnes suas (ut globulos, codicesque precatorios ac spirituales, imagines, cilicia, flagra) ad exuendum illarum amorem in medio ponunt, fortitò recipiendas, suas ipse, quatenus licebat (cilicium enim illius ac flagrum tironum imbecillitati non congruebant) aliis immiscebat. Neque vero supremæ in Societate dignitatis accessione, quidquam de studio illo paupertatis decessit:

verùm eò emicuit magis , quò plura tantam celsitudinem ceteroqui decentia, contemnere ac respuere potuit. Erant in anteriori Generalis cubiculo nonnullæ tabulæ pictæ pereleganter, solo ejus, qui Mutio Vitellesco donaverat respectu istic relictæ; Vincentius hoc respectu jam liber, inde sublatas sacrario inferri voluit. Abstulit etiam è suo conclavi decessorum Generalium imagines, ne ad ornatum potiùs, quàm ad religionem ibi pendere viderentur. Quin & illinc efferri jussit pictæ à S. Lucâ imaginis S. Mariæ Majoris piissimum exemplar B. Borgiæ curâ expressum, quo tum antecessores, tum ipse ad pluteum precarium usus erat ciendæ pietati. Unde minimè mirum est ejusdem jussu coriaceas fellas indidem asportatas: quamvis excipiendis decentiùs externis ad Generalem adeuntibus factæ & necessariae videbantur: censebat enim non dedecere Præsidem Religiosum, atque adeo pauperem, sedibus ligneis & inornatis pauperem in modum adeuntes accipere. Nec enim decorum cuique, quod magnificum: & nitida paupertas statui consentanea per se ipsa splendet:

splendet: apparatu extraneo obscuratur. Denique nullum vestigium opulentia, imò nec ejus umbram admisit, qui & libros aliquot è Generalis bibliothecâ, quòd margine aurato essent, eliminandos curavit, permutans cum leviùs concinnatis; atramentoque induxit lineas aureas, breviario suo illitas: & extrema paupertatis religiosæ sectatus est in supellectile necessaria, qui diurnale, licet veterrimum, adeoque dissolutum; ut propter plurium annorum usum & attritum folia defluerent, cum novo mutari noluit, sed denuo ac simpliciter compingi: ita quidem ut ardentem amorem paupertatis tegeret velo commoditatis. Et verò virtuti commodum est, quidquid è genio illius est.

Neque in ceteris rebus minus, quam ^{In cæ-} in supellectile amor ille constitit. ^{teris} Hyemali tempestate ut oleo parceret, orationi ac speculationi vacabat in tenebris. Et quando memoriæ causâ aliquid annotandum erat, in epistolæ dorso aut papyri fragmento annotabat. Ad manus ante missam faciendam abluendas, non sapone, ut istic moris est, sed facibus

aquâ mixtis utebatur, saponem delicias, & quidem nimis caras arbitratus. Numquam, etsi aliis præfectus, passus est cellam suam à quoquam alio verri, quod censeret dedecere pauperem fratribus, ut famulis uti ad privatam commoditatem, contrà quàm nonnulli, quos etiam extra præfecturam non necessitas, atque imbecillitas, sed vana nescio quæ ambitio authoritatis, non sine aliorum offensione, ad id ministerii sibi procurandum allicit. Et quoniam aliqui captata opportunitate ejus è domo egressus, illius cubiculum ex religione clanculum verrebant, ipse re cognita ut ab eo officio eos averteret, furtim par pari reddebat. Imò etiã ultro, neque provocatus ullo beneficio officiove, omnium servû se præstabat; & cùm studiis operam daret, sociorum lectos reconcinnabat, calceos purgabat, & dum clam licebat, etiam vestes. Si quis comite opus haberet ad egredendum domo, quolibet tempore atque occasione paratus aderat Vincentius, omni eo, quod erat in manibus protinus abjecto. Quippe eò lætus de more fidelium Deo fervorum quod non suus, sed communiter

muniter omnium servus esset: usque adeo ut si fratrum aliquis ei occurreret lignis aliâve re onustus, quantocius ei levando manum offerret, partemque oneris humeris suis imponeret. Si verò precibus obtinere nequibat, ut iis vilissimo quoque in munere famularetur, ut in valetudinario aut culinâ, clanculum illud expediebat. Summâ studebat vitam vivêre pauperis, quotidianâ stipe victum comparantis, & hanc quidem omnium usui devovere. ejusmodi autem vitam faciebat tanti, ut admissio à se (dum Provincialis erat) primo ex omnibus, domestico servo in Fratrem laicum, eo tanquam primogenito sanctè gloriaretur.

Jam quod attinet ad castitatis, quod est alterum religiosi Instituti votum, rem summam complexus fuero, si dicam Vincentium non minùs virginem mortuum esse, quàm natum. Et hæc una eademque omnium, qui cum novere, vox est, quam ratio vitæ illius omnis abundè confirmat. Illud enim singularis ejus in Immaculatam MARIAM amor, illud unica in rebus divinis voluptas, arcta item ac perpetua cum Deo necessitudo,

Vincen-
tii casti-
monia

tudo, terrenorum sensum hebetare potens, nec non solitudinis studium, & sedula sui custodia, juncta piæ in corpus sævitæ, denique angelica modestia, quæ tot in aliis desideria peperit; quæ nitoris animi, quæ vitæ religiosæ, locupletius omni testimonio comprobant. Ceterum numquam feminas adibat officii causâ, licet Principes ac consanguineas, easque sibi in plateis obviaturas, cujuscumque forent conditionis, declinabat: pestem ex carum vicinia metuere dixisses. Et licet ætate jam provecta, adeo tamen demissis humi oculis ingrediebatur, ut frequenter à comite de salute honestioribus reddenda esset monendus. Adde illum, etiam foris, & in compitis cum ageret, ambularétve, domi ac secum egisse, memorem Numinis ubique præsentis. Quam tuendæ castimoniam vehementer probabat. nam qui secum minimè habitat, facile ad exteriora dispergi dissiparique: contra autem, menti bene occupatæ frustra proponi libidinis illicium. Et qui Dei conscientiam veneretur, modestèque innocentèque in oculis hominum se gerere. Porro ex
illius

illius nitore ipso vultu emicante cum alia varia, tum hæc nominatim manabant. Primum ciebat ille non mediocrem adversus Vincentium reverentiam. Siquidem ut benignissimè haberet peccata suarite confitentes, tamen qui se turpibus inquinaverant, ad eum exomologeseos ergò accedere verebantur, ne horum narratione alienissimum illius ab omni turpitudine animum affligerent. Alterum hoc utilius indidem existebat, ut qui importunius vehementiusque ad impuram libidinem sollicitabantur præsens in ejus aspectu remedium invenirent, vel etiam in recordatione.

Præterea res ipsæ, quæ illius contactu velut consecratæ fuerant, simul vim contraxerant genium impuritatis fugandi.

Adeo odor castimoniam Vincentianam, stygio illi lenoni gravis est! Certè illius chirographum hanc virtutem certò prodidit. & fuere qui testarentur apposita super corde voluptatis pruritu concitato togæ Vincentii laciniâ, simul nefandos resedisse motus, simul fœdas imagines subito discussas esse. Virgo verè religiosa,

Etiam aliis cū prodigio fatalis

Virgini Religiosæ.

purissima, biduum integrum assiduâ vehementique libidinis titillatione percita, nec inducias noctu, nec quietem interdus sentiebat ullam. Interea jejunio acri, frequenti que flagellatione, aspero cilicio corpusculum afflicans, easque duas noctes in sellâ transfigens, in suspiria lacrimasque effundebatur. Sed hæc omnia frustra. gliscebat quinimo malum, & hostis in in horas fortior evadebat. Sed tamen præsto erat, at clandestinò, ut assolet, Virginum Sponsus, cujus demum instinctu recordata penes se habere Vincentii chirographum, continuò arripit, excitataque in eum fiducia pectori apponit; Deum precatur ut Sancti Patris meritis sibi misellæ adsit tandem, & hoste devicto restituat pacem. neque mora est. vix finita prece, extinguitur illecebrosus ignis, evanescent imagines turpes, quieti castissima virgo redditur, & ab ipsa grates assertori secundum Deum Vincentio. Nec dispar fuit cujusdam Sacerdotis curatio in simili morbo. vexabatur etiam hic, & gravius quidem quam illa, fortiusque intestinis naturæ rebellis præliis, continentes dies noctesque castimoniam

Sacer-
doti.

redit, comperto non esse opis, aut artis suæ tam difficilem, animi pestem amantis, curationem, potentiusque accersendum sibi remedium. Ergo arrepta domi epistolâ Vincentii, recurrit ad ægrum, eamque ejus pectori admovet. mirum dictu! Subitò & inopinatò cœpit ille alia omnia, quàm hætenus fecerat, cogitare ac loqui. Confessione flagitia eluit, quippe tanto cum doloris sensu exposita, ut in singultus ac lacrimas totus abiret; censueritque Pater moderandum illum (ne fortè in diffidentiam descisceret) proposita reo certissima Numinis promissione omnibus ignoscendi, qui crimina ritè, & cum pœnitudo agnoscerent. Quapropter illa Vincentii epistola fortunatum à Deo nuncium salutis hujus perditum juvenis attulisse videri potest.

Eiusdē
obediē-
tiæ præ-
stantia,
primū
quòd
Deum
in Præ-
sidibus
agno-
sceret

Superest mihi de obedientia dicendum, quam tanti faciebat Vincentius, ut affirmaret legum Præsidiumque Societatis observantiam & sanctitatem, diversa quidem esse nomina, sed rem eandem. Propterea ut erat hujus perquam studiosus, ita numquam eum quisquam vidit ab ipso Societatis ingressu, ad finem usque

usque vitæ, id est, spatio quadraginta
quinque annorum, vitium ullum, etiam
leve contra obedientiam admittere.
Cujus tantæ virtutis triplex caput depre-
hendo. Primùm, Deum ipsum intuebatur
in Præsidibus. quocirca etiam postquam
primariis Societatis muneribus perfun-
ctus erat, etiam Provincialatu, etsi Mo-
deratores suos ætate ceterisque condi-
tionibus præcelleret, cum singulari sub-
missione reverentiâque coram illis com-
parebat: non modò eos affabatur. Cùm
verò æris campani sonum aliquo vocan-
tis audiret, extemplo quasi Numinis au-
disset vocem in aëre formatam, abjectis
omnibus eò se conferebat, vel verbum
intersecans, si cum alio fabularetur: us-
que adeo ut tironum nemini, quantum-
vis parendi studioso, quidquam conce-
deret. Quo quidem tempore ad Deum
conversus, quasi præsentem sentiret,
Vado, Domine, inquebat. Erat quondam
sub tonforis manibus, quando campanæ
sonus tempus antemeridiani examinis in-
dicavit. Continuò, licet tum aliis Præ-
fectus ea se lege, ut & alium quemlibet,
id temporis rectè eximere posset, vetuit
fratrem

fratrem

fratrem in opere progredi, amisitque in proximam cellam examen institutum; ipse autem, ut erat linteo tonsorio involutus, semirasus, sapone illitus in genua procubuit legi ut pareret. Cumque peracto ritè examine rediret frater ille tonsor, Vincentium inflammata facie comperit, quasi è fornace proximè egressum. Et sane sacer ille ardor è fornace amoris haustus erat: credo, in mercedem purpuramque promptæ obedientiæ. Neque in legitimis dumtaxat Præsidibus Deum spectavit Præsidem, sed in iis etiam, qui vix umbram authoritatis in ipsum erant sortiti. Inscripterat nomen albo cujusdam secreti cœtus (confraternitatem vocant) super alia pietatis opera, insigni studio fructuque damnatos ad mortem reos parantis. Rogatus, ut stato die exhortationem ad Sodales haberet, præ demissione animi indignum se judicans qui homines tantæ virtutis hortaretur à quibus ipse excitandus esset, obtinere à se non potuit ut acquiesceret. Ratus itaque eam provinciam mandandam alteri, indicta cœtui luce & ipse adfuit. At Præfectus Sodalitio Vincentio animad-

animadverso ex improvise innuit, cathedram ut ascendat, deque rebus divinis differat. Nec ipse cunctatus, è vestigio, licet nihil minus expectasset, nullo non modo alienæ voluntatis, sed nec admirationis indicio (quod sanè rarissimum est inopinatis hujusmodi casibus) ad Sodales dicit, quæ Deus suggerit, quasi pluribus ante diebus meditatus esset. Illustrius quoque est quod illi contigit cum gentili suo Tiberio Carafa, Principe Bissignæ & Scyllæ, viro non virtute minus, quàm stirpe nobili, qui unus satis docuit, à non ignobilibus animis cum aulico vitæ genere conjungi posse religiosam pietatem. Hic Vincentii præceptionibus ad frequentem æternitatis meditationem, curamque excultus, atque adeo ad congruentem amplitudini suæ sanctimoniam, præceptorem suum majorem in modum amabat. Quondam Calabriae Collegia pro munere Provincialis lustranti; nobilem virum misit, qui Scyllam nomine suo invitaret. Non potuit id officii tam amico Societatis ac sui Principi recusare. addidit tamen non amplius, quàm vesperam unicam apud eum

eum

eum morari sibi esse integrum. At Princeps huiusmodi illius instituti gnarus, longioris moræ facultatem aliunde sibi providerat: nempe à Mutio Vitelleſco, per quem quamdiu & quomodo ipſi libèret, Vincentium apud ſe retinere menſaque accipere licebat. Cùm igitur hic primum Scyllam appulſus eſſet, ei Princeps denuntiat authoritatem in illum ſuam: & ipſe hâc intellectâ, licèt alioqui alieniſſimus ab omni ſpecie honoris ac commodi, nihil detrectans, nihil conquerens, aut objiciens, totum ſe Principis voluntati permittit, ac tironis ritu in omnibus obtemperat. Erat hoc palatium in modum religioſæ familiæ ordinatum, ſtatum meditationi divinorum tempus, exanimi item conſcientiæ, ſilentio, quieti. Quin & dignis Principe oblectamentis, nimirum venatui urſorum, & marino piſcatui: quæ eſſi Vincentius abhorrebat, virtutis conſuetudine in naturam verſa, nullum tamen tædii moleſtiæve ſignum edidit: néve interea nihil ageret, Deum ſuum hac opportunitate venabatur, aut arcana ex rebus objectis documenta ſibi comitibusque accommodata eruebat. Sic enim
viri

viri probi, etiam ludendo Deum lucrifaciunt, noruntque è mundi cœno cœlestes gemmas colligere.

Alter fons excellentiæ ejusdem virtutis hic erat, quod se non sui juris, sed divini penitus esse agnosceret, idque non communibus dumtaxat nominibus creationis, fidei divinæ sibi inditæ, Redemptionis, & ejusmodi: sed proprio irrevocabilis donationis sui per votum obediendi. Ita fiebat, ut integrum sibi fasque esse non putaret unum potiùs quàm aliud velle ac nolle: imò nec iudicio in aliquid propendere: sed id tantummodo sibi jam esse reliquum ut à Numinis nutu ac voluntate totus penderet, ac regeretur. Propterea etiam posteaquam Magistri Novitiorum, Rectoris, Præpositi Domûs Professæ, & Provincialis muneribus perfunctus erat, eorum imperio se totum & omnino subjecit, etiam in pœnis alioqui voluntariis, ad quas mira animi propensione ferebatur. Cùm igitur eos obnixè rogasset illorum facultatem; si negaretur, non aliud addebat, quàm se non suum esse, sed Rectorum. Erat illius incredibile studium solitudinis.

Solitus

Deinde
quod se
non sui
juris sed
divini
agnosceret

Solitus fuit dicere, silvam aliquam aut specum abditam cum libro panisque & aquæ demenso, quantum ad arcendam mortem sufficeret, sibi pro cælo in terris fore. Tamen foras missus ad curandam animarum salutem, aut gubernaculis Societatis admotus, ne punctum quidem subducebat temporis illius, quod ad munus suum rectè obeundum opus erat. Reliquum dabat orationi, ac negotioso illi otio, quò se Deo arctiùs conjungeret. Quando faciebat iter, aut agebat cum hominibus, gerebat se, ut erat, virum publici juris, pari profectò alacritate, assiduitate, tranquillitate animi, ac si negotiorum amor ingenitus illi esset. Nimirum absoluta numeris omnibus virtus viris sanctis pro indole est. Denique etsi muniorem, quibus adhibitus est, dignitas prægravis illi esset, propter egregiam demissionem, tamen & humilitate, & orationis studio, & ceteris virtutibus reginæ omnium obedientiæ ad majus earum decus, meritumque æternæ gloriæ morem gerentibus, totus ferebatur, quocumque illa urgebat: quasi virtutum omnium, non alius, quàm obedientiæ finis, non alia proclivitas foret. Ter-

Tertium caput ejusdem præstantiæ, quòd probè intelligeret non aliam esse certio-rem viam rationémque Numinis gratiam demerendi, observatione legum religiosarum. Sive enim à Conditorè Religionis, ejusque successoribus toti Reipublicæ religiosæ in commune latæ sint, sive privatim ab aliquo Præsidum ferantur, utrosque voluntatis divinæ interpretes esse, & eas pro illius placitis habendas. Quæ si quis accuratè exequatur, nihil ambigi posse, quin Numini sit acceptus. neque verò privatis oraculis tantum fidei adhibendum, quicquid præcipiant, quantum legibus religiosis. quoniam illa phantasiæ figmentis, dæmonisque ludificationibus non difficilè immisceri corrumpique possunt, à qua suspicione longissimè absunt leges religiosæ. Atque ut errori & ipsæ obnoxia sint, quatenus manant ab homine, tamen certissimum tutissimumque esse eas observare, quòd observandas dixerit ille qui nec falli potest, nec fallere. Quibus adde propriis Societatis constitutionibus religiosæ perfectionis præceptiones omnes contineri: atque adeo dilucidam

Et quod
obedi-
tiæ cer-
ta sit via
ad per-
fectio-
nem

Evangelii, consiliorumque Christi explanationem, nihil ut iis obtemperanti ad sanctimoniam deesse possit.

C A P U T VII.

*Vincentii ardens studium salutis
animarum.*

Quid illud excitaret

VETUS & verum dictum est, Charitatem esse flammam. Atqui sine pabulo flamma non vivit. Nec igitur Vincentii charitas illo carere poterat. Suggesterebat illud pia ejus commentatio scripta super his Augustini verbis, Christi nomine cuique propositis: *His solve quod mihi debes.* Itaque contemplabatur Vincentius optimum atque amabilissimum JESUM. Conscenso Olivetico monte, priusquam in cœlum eveheret sese, ostendere ipsi illinc omnia cruciatuum ac mortis suæ instrumenta, catenas, flagra, spinas, clavos, crucem, lanceam, simulque insinuare, nihil ex illis non ipsius gratiâ esse toleratum. Hinc verò objectis illius menti cunctis hominibus sibi coævis amicè sic præcipere: *His redde*

redde quod mihi debes. Quare non nescius totum se iis nominibus millies & millies deberi, subiciebat in iisdem adversariis, hoc obstricti animi syngraphum: *Deum adamabo propter se & propter ipsam, vivis eius imaginibus inserviam: Contra- dam ipsi, manumque proximo, ut divino pectori eum admoveam.* Hæc ipse non magnificentius dixit, quàm præstitit fidelius.

In primis illud omne quod aliàs me- moravi, algidi infirmique corporis vi- tium, ingentium licet dolorum ferax; illæ item perpetuæ acerbissimæque ti- biarum plagæ numquam obstitere, quò minùs tantum laboris ac fructus ferret hominum bono ac saluti, quantum si corpore validissimo expeditissimoque fuisset. Imò accidit non rarò, ut urgente illum aliquo charitatis officio, tam inci- tato gradu ferretur per urbem Neapo- lim, ut eum ægrè socii valentes ac vegeti consequerentur. Cujus velocitatis cau- sam cum aliquis è familiaribus admira- bundus quæreret, eò præsertim, quòd extra hujusmodi occasiones adeo debilis ac languidus esset, respondit ingenuè, id

Ejus vis
multi-
plex

laboris
tolerân-
tia & a-
lacritas

non naturæ viribus, sed singulari Dei auxilio tribuendum esse; sic ei faventis, ut ministeriis, quæ exigit ratio instituti nostri, saltem aliquatenus defungi posset. Ex quo tamen non fiebat, ut laboribus ac itineribus à se susceptis non vehementer defatigaretur; sed superna quædam vis, simul & animi vigor, corporis infirmitatem fulciebat. Neque minus admirandus videtur vigor ille, quòd à Numinis complexu, cui arctissimè fortissimèque per contemplationem adhærebat, divellere eum potuerit. Id quod præclara cum charitatis laude de antiquis eremicolis memoratur, relictis silvis & antris suis, ubi Deo penitus intenti singulariter acquiescebant, advolasse in urbes hæresi aliisque criminibus infestas, quando salus animarum eos evocabat. Estque Vincentii clarior in hoc genere laus, quòd solitudinis ac sancti otii perinde amans, ac si antehac semper in eremo sibi ac Deo vixisset; tamen meliorem vitæ partem venandis summo studio animis impenderit. Nec enim parcus esse poterat laboris hac in parte, qui etiam sanguinem eis devoverat. Quam gratiam

gratiam ut obtineret, missionem Indicam ab ipso titocinio Claudium Aquavivam ardentem flagitavit, adhibito etiam suffragatore Mutio Vitellesco. significavit-que hanc se favoris ac beneficii summi loco petere: quam si propter indignitatem suam non impetraret, nullum sibi imposterum sine nubilo ac mœrore diem abiturum. Etsi autem spe sua frustratus est, non tamen laude ac merito missionis Indice promovendæ. Namque illius desiderio complures inflammavit, Apostolicâ charitate ad eam aptavit, denique ferventissimâ ad Deum oratione, operosisque apud Præsides commendationibus voti compotes effecit. Postremò, Generalis creatus multam & florentem juventutem (tot, inquam, quot olim B. Franciscus Borgia) atque adeo Socios quadraginta in Indias simul destinavit; quamquam miserrimâ earum gentium sorte factum est, ut illarum portas sibi occlusas invenerint; quæ sanè cum aliis quoque ab Hispana gentibus paterent, id est, Germanis, Gallis, Italis, atque utrisque Belgis, & fecerunt ipsi primam Evangelii sementem pluribus in Regnis,

& hanc alibi factam sudoribus suis, sanguine, atque industria irrigarunt. Porro qui longè remotis gentibus per alios aderat, non potuit popularibus suis deesse. Itaque inter alia Sodalitium instituit ex juvenibus malè antehac feriantibus, quibus tam scitè indidit salutis suæ studium, ut multi è cœno vitiorum ad religiosæ vitæ strictioris cœtûs feliciter emerferint. Quæritabat per compita Neapoleos ganeas, ubi festis diebus populi sæx aleam & helluationem exercere consuevit, subductisque amicè tesseriis chartisque lusoriis è ganeonum manibus, volentes ad sacram concionem aut catechesim ducebat. Ingredebatur aliàs per publicas urbis vias ac suburbia, nolæ sono, altaque voce pueros ad audienda fidei rudimenta convocans: quæ cum exposuisset, præcinebat illis hæc verba. *Quid est in Orco? omne malum sine bono ullo. Quid est in cælo. omne bonum sine malo ullo: & utrumque est æternum*, eaque ipsa illos repetere jubebat, ut altiùs menti imprimerentur. Per illud tempus quo morbus contagioso similis inter milites vulgatus est, fuitque haud paucis exitialis,

nihil

& varic-
ras

nihil vitæ suæ parcens, dies solidos traducebat in armamentario : ubi cùm plerique humi prostrati ac semimortui jacerent, ipse de genibus, capite insuper propè ad solum usque demisso eorum piaculares confessiones audiebat, aliisque, ut poterat, modis corporis & animæ procurabat salutem. In horrendâ illa Vesuvii concussione torrentes igneos ejaculantis, à quibus universæ Neapoleos clades meritò timebatur : Vincentius cinere coopertus, lacrimisque madens cum grandi signo Christi è cruce pendentis manibus prælato urbem obibat, attonitum incendiis ac terræ motibus populum opportunè ad seriam pœnitudinem invitans, eâ vultus ac verborum vi, ut maximorum criminum reos tandem expergefatos, ad ea è vestigio eluenda perpulerit. Ut autem in eo habitu oris ac corporis eo loco comparuit, quem, Seggio di Nido, nuncupant, (erat autem id temporis nobilibus viris frequens) continuo illi in genua procumbentes media in plateâ, tundentesque pectora elatâ voce, cum serio dolore misericordiam Numinis implorarunt. Ipse

autem dein urbe egressus solabatur, sublevabatque semianimes reliquias miserorum, ab ultrice illa flammâ superstium ad certam ac properam mortem, nisi omni ope destitutis ipse succurreret. Et certè non minus animorum quàm corporum medicina pabuloque opus illis erat: quod utrumque naviter quidem pro tempore ac facultate providit, at non satis ex voto. Siquidem noctes atque dies indagandis circum circa miseris juvandisque insumpsisset, si per Præsides licuisset. Denique etiam cum res totius Provinciæ administraret, damnatos ad remum adibat, confitentibus avidas aures dabat, sequentibus exemplum primoribus Domûs Professæ ac Collegiorum Patribus. Imò & Societati impositus universæ, cœtui ad procurationem felicitatis Romæ à se instituto, (qui & nunc ibidem floret & in multas Europæ Provincias propagatus est) singulis sextis feriis intererat, & singulis mensibus communioni Generali, quovis in templo haberetur: solatium suum & relaxationem ratus, Christum in animis parturire.

Verùm Vincentii ardor quærendarum
Christo

Christo animarum, in missionibus potissimum emicuit. Noverat enim has esse proprium Societatis munus, & propter addictam illis, ac velut affixam peculiarem Numinis gratiam, *Sancti Spiritus missiones* posse vocari. Quare & subjectus & Præfectus aliis, quoad licuit, iis sese impendit: industriæque multiplice ac divina earum usum, fructumque auxit. Certè cum Societati præfuit universæ, intelligens earum procurationem personâ sua dignissimam esse, de hac ipsâ ad omnes Provincias efficacissimè scripsit: in quarum singulis Præfectum instituit aliquem è ferventissimis gravissimisque Patribus, cui incumberet vestigare loca missionibus apta; Antistites item & Principes, quibus eæ offerri; tum solidæ probatæque virtutis viros, quibus demandari possent; ac demum invenire rationem gloriæ Numinis iisdem amplificandæ. Et jubebat quot mensibus sigillatim ac distinctè successum omnem ad se perscribi. Neque verò major illi aliunde solatii ac lætitiæ seges, quàm ex ejus generis litterarum (quas laureatas dicere licet) lectione frequenti, quam etiam

Eximia
missio-
num
cura.

Y 5

lacrimis

lacrimis condiebat. Atque ut gaudium suum cum aliis communicaret, si quid eximium iis inesset, ad Dei gloriam animorumque salutem, non pigebat illum certiores facere remotissimos quosque, etiam in Indiis Patres, ut aliorum exemplum ac virtus aliis currentibus esset stimulo. In quo ipso S.P.N. Ignatium æmulabatur, cupiissetque ejus excitare spiritum. Hic enim suos varias in regiones ad apostolicos mittens labores, cum inter mutuos amplexus benè illis precatus esset, *Ite, aiebat, faustis auspiciis, incendite caelestibus flammis mundum universum.* Et incendebat sanè Vincentius, quos convenire dabatur. Difficilè enim ac longum esset fructus recensere, quos diversis Regni Neapolitani oppidis protulit: ac nominatim in Apuliâ, inque suburbiis & urbe Neapoli: iis maximè locis, quæ ab ejus meditullio remotiora sunt, & plebeculâ egentibusque referta. Enimverò facilè ignis ignem gignit, & pectus alienæ salutis studio ardens terrena corda, solis instar, calore fovet, aptatque ad frugem. Adjacentibus quidem portæ Capuanæ suburbiis, ea regione, quam

vocat

vocat Incarnata (quæ præcipua est sentina Neapoleos, magno luparum numero infamis) uberes extitere proventus laborum Vincentii. Multas enim earum è pudendis prostibulis extractas in domicilia honestatis ac pœnitentiæ transtulit: Deo sic favente, ut illius invictæ virtutis digna trophæa extarent, nempe ex vitio pertinacissimo, & muliercularum fæce ejus tenacissimâ. Struxit autem in missionis loco, quam in viciniâ instituerat, ædiculam, ipse operariorum pars non minima: quippe arenam, & saxa, & calcem vehens, & suis manibus ceteris inserviens. Quam pariter operam eundem in finem navaverat in missionibus ad oppidum S. Antonii, cæmentariis immixtus, pariterque laborans, cum populi adspectantis, generosâque pietatem mirantis haud mediocri approbarione. Quæ omnia multum quoque ad exemplum valebant. Quo minimè contentus, juniores Nostros festis diebus aut Concionem aut catechesim habentes per compita frequentiaque Neapolis loca ipse præsentia suâ animabat: quamvis importuno tempore, id est, horis æstu ardentibus,

quamvis

præfer-
tim ad
lupas
conver-
tendas.

quamvis remotis à Domo regionibus urbis eas haberent. Etenim enascentium inde fructuum suavitas omnem incommodi ac lassitudinis sensum viro salutis alienæ percupido adimebat.

Furente
& ulciscen-
te
dæmo-
ne

Ceterùm ubertas fructuum unius ejus missionis, scilicet ad Incarnata, ut aliunde non pateret, satis colligeretur ex dæmonis rabie, jacturam illic suam, ut ex oraculo Vincentius didicit, incredibili nostrorum damno ulciscens. Divina quodam mane contemplanti gravissimum Domui Professæ, cui præerat, infortunium instare divinitus indicatum erat. Ipse hanc pœnam alicujus delicti sui interpretans, illacrimari, Deumque obtestari cœpit, dignaretur imminens illud malum distinctius declarare. Et responsum audiit gravissimum omnino, at non nisi rerum caducarum jacturam fore. His nuntiis paululùm respiravit. Quantumvis enim futurum esset, solas tamen terrenas opes perituras: quarum jactura facilè lenitèrque tolerando compensari potest: quin & præstantioris boni accessione superari. Nihilominus cùm jam Patrifamilias non animas dumtaxat, sed

&

& corpora filiorum curæ esse oporteret, divinam clementiam implorare perrexit; ut si quidem è gloria Dei, & re suorum esset, amoliri infortunium ab illis, aut imminuere placeret, omnes enim ejusdem Dei filios & operas esse. At perstitit in sententiâ benignissimum, etiam cum sævit, Numen. alioqui enim consecutum damnum spirituale, utique temporali isto funestius. Tum verò Vincentius acquiescens, preces in gratiarum actionem vertit: magnæque mentis submissione, rei instar, excipiendis Justitiæ divinæ flagris humeros subjecit. Et mox incubuit illa Domûs Professæ templo: nocte enim insequenti (quo, aut cujus vitio incertum) illius solemnissimum ornatum (nempe uno dierum antecineralium, quando ad preces publicas expositum est Augustissimum Sacramentum) flammâ corripuit, frustratâque promptitudinem, sedulitatem, artesque prohibentium, brevi spatio temporis ingentem machinam, altari ornando superstructam, totam cum peristromatis, signis, vasis argenteis, ceterisque ornamentis involvit, & nisi divina quædam

vis

vis coërcuisset, jam per fenestras domatis exiliens, ventoque impellente concitior, irrupisset in proximam ædium partem, easque & adjacentem urbis regionem depopulata esset. Quam cladem secundum Deum, magnam omnino partem depulere Patres Dominicani: quorum tanta festinatio, multitudo, tamque opportuna fuit cura opis ferendæ, perinde quasi non modò periculum, sed & damnum proprium ipsis fuisset. Porro Basilica illa, fortè inter Europæ pulcherimas antehac etiam numeranda, eo incendio in tetrum ac triste templi velut cadaver deformata fuit. Quod dum fieret, stabat ad fenestram è templi regione Vincentius, flammam subinde respectans, subinde oculos in cœlum defigens, tranquilissimo corporis habitu, audiebatürque ita ex animo dicere, *Domine fiat voluntas tua. Si peruri omnia & redigi in cineres placet, ad tuam voluntatem omnino meam accommodo.* Quemadmodum autem ex oraculo divino eventurum infortunium cognoverat: sic ex eodem evenisse didicit dæmonis nequitiâ, odioque in Vincentium ingenti: ob animas
sibi

sibi in lustris Incarnatensibus ejus opera ereptas. Quam pessimi genii ultionem permisit providentia Numinis, admirabili quidem, at æquissimo consilio. uti uti res habet, diviniore trutinâ eam expendenti, non minus optabilis est complurium meretricularum, id est, dæmonis stabulorum in templa Spiritus Sancti conformatio, quàm deformatio templi, utcumque pulchri, luctuosa.

Porro ut sterilem agrum non nisi labore & industria fœcundes: ita nec Vincentius sine illis infructuosos criminolorum animos, aliôsve virtutum steriles fertilitate donavit. Quare, quod crebrò inculcabat Nostri, Charitati duas esse sorores, mansuetudinem & patientiam (quas ejus latera semper claudere oporteret) perpetuis benignitatis exemplis comprobatum esse voluit. Imprimis nactus aliquem gravium noxarum reum, quasi cum litteris commendatitiis à Deo ad se missus esset, sic eum excipiebat, tantâ videlicet cum benevolentia significatione, ut intimo pectori immergere velle videretur. Patrem illius nominati Prodigii dixisses, qui in reduce filio non heluato-

Vincē-
tii ars
animas
conver-
tendi

heluato-

heluatorem, non subulcum fame propè
 enectum, tetrumque ac fœtens mendi-
 cabulum, sed filium intuitus, missa omni
 objurgatione arctè pectori adstrinxit,
 dissuaviatus est, festoque ac musico can-
 tu, lautoque epulo exceptum familiæ re-
 stituit. Sæpè illos egentes adibat quos
 inopia impellit, aut quemadmodum lo-
 quuntur illi, adigit ad peccandum, quò
 se & familiam sustentent. Quibus lar-
 gam stipem ex Equitum Sodalitio acce-
 ptam liberaliore etiam animo impertie-
 bat. operosius haud paulò fuit Vincentio
 inveteratæ consuetudinis tyrannidem
 edomare, libidinosæ præsertim. Est enim
 illa, ut blandissima, sic & pertinacissima;
 nec pellex minus mulieroso, quàm ar-
 bori vetulæ hederâ implectitur: quam
 revellere velle, ut rectè Bernardinus, est
 arborem non eâ tantùm, sed & cortice
 exuere. Itaque talibus curandis asperas
 pœnas ipse subibat, de iis solitus pronun-
 ciare, quod Servator super alio argumen-
 to: *Hoc genus demoniorum non eiicitur
 nisi in oratione & ieiunio.* Addebat Apo-
 stoli Gentium exemplo parturiendas esse
 Christo animas, id est, iis pariendis
 puer-

puerperii cruciatus esse perferendos; at non inferendos iis, quæ pariuntur. Et enim (quæ hominum prodigiosa insania est) nihil molestius dæmonis mancipio, quam in libertatem dignitatemque filiorum Dei asseri velle. Certè exploratum est aliquod ex his mancipiis multo sanguine Vincentio constituisse, adeo ut laceri exuti que carne humeri restarent. Sed leve illi erat cruorem ejus causâ fundere pro quo Christus suum omnino effudit.

Verum agè, industriæ illius in recuperandis Christo animis exempla pauca de multis promamus. Accidit aliquando ad ejus pedes homo plurimorum maximorumque scelerum reus, studio quidem grave illud onus per omologesim ponendi, quod jam à pluribus annis molestissimè ferebat: sed studium illud omne desperatio emendationis, ut hætenus sæpè, languidum & inane reddebat. Eo cognito novam ac salutarem rationem inivit Vincentius spem hujusmodi exsuscitandi. Confirmavit illi se sine controversia illo longè olim deteriore, expensis sedulò salutis æternæ, cladisque

Artis illius exempla

in desperatione emendationis

Z

pariter

pariter æternæ momentis, emerfisse tandem è præcipitio, unde facilis ac certus in orcum lapsus sibi instabat. *Quod si,* aiebat, *mibi profundius libidinis cloaca immerso, tetendit aliquando manum paternæ Numinis providentiâ, atque ad surgendum adiuvit, cur tu præ me, ut sic loquar, innocens, eâ reiectâ, deploratâque salute miseram æquè ac periculosam vitam imposterum trahas, cùm possis securam?* Hac arte tantum fiducia homini indidit, ut quoquò placitum fuit, eum adduxerit. Ergo tanto conscientia pondere liber, ac lætitiâ gestiens, à Vincentio discessit. Adeo verò menti impressam habuit opinionem de præterita Vincentii palmari libidine, ut post incidente de ejusdem perpetua integritate vitæ, sermone, laudatâque ab aliis ejus præsertim castimonia virginali, rideret ipse sermonis, ut rebatur, vanitatem: quippe contrarium sibi ex ipsius Vincentii ore plus nimio constare: quondam secretò fassi, admissa à se flagitia & plura suis & graviora; nominatimque in castimoniam esse peccatum. Resque hæud levis negotii fuit, eum edocere rationem, sensumque

sensumque quo Sancti homines, citra mendacium omne, reos se criminum dicant, imò omnium flagitiosissimos. Et verò paradoxum hoc è subtilissimis est, nec tam disputando, quàm sentiendo percipitur.

Parabiliore remedio, at non minus efficaci nobilissimi Equitis ingentem ægritudinem medicatus est. Hanc creaverat dolor è præmatura inopinaque Principis filii morte, utique quinto & decimo à nuptiis ipsius die. Exasperabat dolorem damnum familiæ irreparabile, indidem acceptum. Quibus de causis in lacrimas solvi, ingemiscere, agitare inconditè brachia, summâ desperare & insanum agere. Advocatus solatii causâ Vincentius: ut primùm accessit intimum commiserantis ac benè volentis animi sensum præ se tulit. tum benignè salutatum, ut quietiùs familiariusque alloqueretur, seorsim in cubiculo angulum deportari iussit, & insidere lecto. Simul ingressus de cælesti felicitate sermonem, demonstrare cœpit diversas divinæ providentiæ vias, mortales ad eam velut manu ducentis. In his esse quidem non-

In mœ-
rore pa-
tris ob
mortē
filii

nullas asperas ac difficiles, si per se spectentur, sed earum celerem ac fortunatissimum exitum aspicientibus, expetendas potiùs quàm defugiendas. Asperitatem quoque non parum leniri, si paternum amantissimumque Dei animum per eas conducentis attendas; quippe ut habeat cur suorum labores immensâ mercede compenset. Et verò longè nobis optabilius esse viâ spinis asperâ ad cælestis æternæque gloriæ rosas pertingere, quàm contrâ post hujus vitæ delicias (quæ & ipsæ aculeum habent, & furtim quidem at intimè animis infigunt) igne tartareo semper ardere nunquam consumendos. Hæc cùm differeret, modò mœstissimi Principis amicè comprehendebat manum, modò illius frontem muniebat signo crucis, modò aliis animum demulcebat modis, sanè plusquam fraterno amore. Porrò seu Vincentii oratio cor ejus tetigerit, seu divina quædam vis impressa manibus tangentis, aliquantisper hæsit Princeps cogitatione nescio qua tamquam absorptus, oculis in unum locum defixis. Tum derepentè profiluit è lecto, ruensque in faciem, & brachia in

in crucis formam explicans ita fari cœpit. *Ergo tibi grates, mi Domine, mi Deus, pro adempto mihi filio:* simul terræ fixit osculum, dixitque id quidquid esset pœnæ, peccatis suis impar esse. Atque hunc in modum cum Deo agere perrexit, tanto pietatis affectu voluntatisque suæ cum divinâ consensione, ut omnes qui aderant, non religione minus, quàm admiratione tam subitæ novitatis impleverit. Enimverò multum brevi peragitur, ubi qui omnia potest, operam consociat. Quippe velle illi, fecisse est.

Ceterùm admirabiliùs est, quemadmodum & magis arduum magni Principis animum in ætatis flore capite damnati, ita à Vincentio comparatum fuisse ad mortem, ut eam non fortiter dumtaxat sed & placidissimè oppeteret. Causam aut occasionem tam funesti exitus non attingo. Sat mihi affirmare juvenem illum persuadere sibi nequivisse tantæ noxæ se reum. Ex quo Vincentii dexteritas animos tractandi, eximiùsque animi vigor emicat. Imminente enim tam acerbo fato, ac confirmante Patre, auditus est juvenis dicere, numquam hactenus

In Principis capite damnati comparatione ad mortem

sibi tam tranquillè jucundèque fuisse; atque illum ex animi sententia loqui, loquentis habitus & vultus satis testabantur; sed omnium certissimè Vincentius, qui illius vitâ functi animam vidisse se in cœlum evolantem disertè liquidòque asseruit ejusdem matri: auditusque est sæpè in cubiculo exclamare, appellato nominatim eo Principe. *O quàm est beatus!* Et interrogatus à Sacerdote, an illius anima precibus piacularibus haberet opus, præcisè negavit, quòd cœlo jam potiretur. Insuper antehac cùm adesset cuiquam moribundo, vultum subito mutavit: & quasi insuetum aliquid videret, oculis in cœlum erectis, & ore planè inflammato succlamavit: *O sortem beatam!* rogatusque ecquid cerneret: Principis istius animam se cernere ingenuè fassus est. Tanti est difficili tempore paternam Dei in se voluntatem & agnovisse, & amplexum esse.

Et ægri
despe-
rati

Plus etiam desudandum Vincentio fuit in homine perduto ad mortem Christianè obeundam componendo. Et verò animæ mortuæ suscitatio omnium prodigiorum difficillimum est, cùm & morbus illius

illius non nisi Christi sanguine possit sanari. jacebat ille corporis invaletudine redactus ad extrema, sed periculum vel non sentiebat, ut pluribus accidit, vel negligebat; quippe fide rerum consequentis vitæ prorsus sopitâ: quæ solet esse pœna pertinacis libidinis. Itaque nulla ratione induci poterat, ut supremis mysteriis muniret animam, quamvis id temporis ac loci admodum iis egentem. Extremi remedii vice accersitur, venitque ad ægrum Vincentius. Sed omnem ejus artem eludit pervicax, sive spes veniæ proponatur ex infinitâ Numinis clementiâ, sive metus damnationis æternæ ex pari clementiæ Justitia. Ergo supervacaneum ratus de Deo divinisque cum illo loqui, statuit de ipsomet Deum alloqui, ejusque efflagitare salutem. mox in secretius cubiculum sese insinuans, primum cum uberibus lacrimis ac gemitibus deploratam hanc animam sibi à Deo donari petit. tum horrendum in modum se diverberat, adeo ut domestici ictuum fragore attoniti non possint non sperare Vincentium sic saltem cœlitus exaudientem. Nec spe frustrati sunt. nam cum

ad agrum suum redisset, omnino alium, aliâque cogitantem omnia comperit; utique scelerum dolore penitus ictum, paratumque ad omnia quæ ratio salutis exigit. Quare confestim aurem admo- vet noxas antea vitæ confitenti; Con- fessum expiat, nec deserit dum pœnitu- dinis sensu ad mortem usque piis moni- tis sustentato migrasse è vitâ cognoscit.

Equitis
item &
Sacer-
dotis
impu-
rissimi

Haud minus commendanda videtur Vincentii vis in Equitem profligatissimæ vitæ, discessione à conjugè, & provoca- toriis dimicationibus infamem. Recon- ciliare illum cum uxore, cum inimicis, cum Deo tentaverant homines religiosi complures, sed incassum. Omnis ea laus uni Vincentio servabatur. Hic igitur vel semel eum affatus, mirum dictu! sic im- mutavit, ut concubinas amandarit illicò, atque in gratiam cum uxore, torique so- cietatem redierit, & scriptum exararit sa- pientiâ plenum, quo provocationes ejus- modi acriter à se adhuc propugnatas, & ipso usu cõfirmatas damnabat. Denique depravati Sacerdotis ad meliora con- versio omni ex parte admirabilis, Vin- centii meritis ac industriæ debetur.

Agebat

Agebat ille ganconem nullo sacri characteris respectu, nullo propudiosæ vitæ pudore, probrum & execratio civitatis. Miserratus hominem Dei servus, precibus pro eo ardentè fufis graviorum secretiorumque ejus flagitiorum notitiam divinitus hausit. Hâc instructus adit perditum, & Angelici illius status munerisque commonefacto, flagitia aperit, ubi, quando, quibuscum, patrata reteggit. Qui stupens ad hanc tam disertam distinctamque denunciationem, satisque exploratum habens conscium illorum præter Deum esse posse neminem, scilicet ejus interpretem Vincentium agnoscit, simul & divinam in se clementiam. Nec plura; dat manus, Patris arbitratui se permittit: ejusdem consilio flagitia totius antea vitæ ritè fatetur. excultusque ab eo spiritualibus S. Ignatii exercitationibus mores sacerdotio dignos induit. Ita cum Vincentius incurabilium animarum mediceus audiret, etiam foris & per litteras rogabatur, ut depositos ab aliis obstinatissimæ nequitie homines ipse curaret. nec spes eos fallebat: Divino enim Christi sanguine, quem precibus

eliciebat è plagis, tanquam hircino adamantes emolliti, facile franguntur.

C A P U T VIII.

Vincentii mirum studium sublevandi inopes.

Privati
erga in-
opes
beni-
gnitas

A Beneficentia adversus animas descendendo ad beneficentiam adversus inopum corpora. Quippe sorores sunt: quamquam illa sublimius munus, hæc depressius sortita. Fuit igitur Vincentius jam inde à teneris unguiculis propensus ad misericordiam; utque hæc cum nascente nata, sic cum adolescente adolescens, ad Religionis septa properantem secuta est: licet autem hoc in statu paupertatem Christi profiteretur, atque adeo non aliter quam voto ac benevolentia miserias inopum levare posse videretur; tamen industria Charitas modos excogitavit in paupertate liberalitatem vel maximè exercendi, usque eò ut Vincentius *generosus & magnus* apud populum audiret. Itaque sæpè sæpiùs urbem Neapolitanam mendicando obivit,
non

non fui tantùm deprimendi causâ, sed & stipis pauperibus colligendæ, nominatim egentioribus ac pudentioribus, captivis item & ægris, quam oppidò largam ejus nobilitas ac sanctimonia eliciebant. In cujus distributione coactus interdum in gurgustiola reptatu ascendere, ut moram à corporis pessimè affecti debilitate excuteret, sibi animando accinebat identidem illud, *Sursum corda*, arduosque ac difficiles gradus, æquè hilariter celeritèrque ac planum iter, inibat. Non rarò de Moderarorum venia meliorem demensi sui partem largiebatur ipsemet egenis: & aliàs quoniam noverat mensæ reliquias omnes illis attribui, tam sibi parcus erat escæ potúsque, ut Præsidibus invigilandum esset, ne plus justo genium fraudaret. In illa tristi à monte Vesuvio clade, seu hominum seu ædificiorum innumerebilibus, opportuna nobilium ope quotidie scapham submíttebat panibus aliisque cibis ac vestibus plenam, in usus cùm pauperum derelictorum, tum ab incendio illo profluente ustulorum, quibus remedia, condimentaque, & utrisque magnam pecuniæ vim addebat. Nimirum

ut

ut calor dilatat corpora, ampliorique spatio coæquat, sic caritas latius fundit animos, unumque hominem multis parem efficit.

Et Præ-
fidis per
omnes
mune-
rū gra-
dus

Major illi, dum præesset Nostris, copia miseris subveniendi, quam minimè otiosam esse voluit. Quid Romæ egerit in eorum gratiam illa fatali Romanis anni 1649. fame, post anni præcedentis sterilitatem, prius executi sumus. Aliàs etiam in eadem Generalis Præfectura, quando à Collegio Romano modò sexcenti, modò mille ac ducenti mendici pasti sunt, ipse non dignitate magis, quàm iis inserviendi studio ceteros anteibat; cæcis sua manu cibos porrigens, quod ministerium omnium infimum & operosissimum erat. Cùm tironibus moderaretur; viros honestos, lautè quidem vestitos, sed revera egentes in secretum domus Conclave inductos, mensa excipiebat, ministrans ipse, tumque larga stipe donatos dimittebat. Offendit quondam in umbilico arcis Neapolitanæ seminudum ac frigore rigentem; utique Aquilone tunc haud modicè sæviente. non sustinuit tenerrimum ad eam speciem
Vincentii

Vincentii pectus tam acerbam inopiam; nihil rogantem seorsim à turbâ evocat, caligas ipse suas deponit, misero largitur; fecissetque haud dubiè amplius, si ratio decori fivisset. Aliàs leproso mendico, seu quòd vestis deesset, seu quòd sui commiserationem ciere vellet, nudo, indusium suum concessit, & constans fama est eo induto lepram exuisse. Exploratiùs est triginta Julios ejus jussu à socio Sacerdote pauperi impertitos, posteaquam eos cum cura numeraverat, ubi primùm pauperis manum attigère, in aureos triginta fuisse conversos. Per idem tempus, quo Novitiis præerat, mala aureola mitia famulus quidam ægroto poposcit Vincentium. Jam æstas ad finem vergebat, & hortulanus nulla in horto reliqua esse responderat: ipse fronti manum applicans, ubi mentem divinam exploravit, *Astutum redi ad hortulanum, ait cui-piam, eique verbis meis refer, ea diligenter conquirat, ad futurum ipsi Deum.* Perstabat tamen hortulanus in sententia, operam sponte perdendam objiciens: utique sibi esse compertum nullum ulla totius horti arbore superesse, nisi in ista (certam indicabat)

non si-
ne pro-
digis

indicabat) sed quidquid malorum in eâ
esset, acerbum esse. se enim isto mane
decerpisse reliqua, & Sociis in prandium
præbuisse. nihilominus ex designata ar-
bore legi aliqua, & famulo dari Vincen-
tius voluit. ubi sub illam hortulanus pe-
dem intulit, sponte decidit unum, arri-
pit ille studio demonstrandi acerbicatem,
gustat, miraturque præter spem omnem
mitem esse: alia vellit eodem eventu, di-
scitque tandem Sanctorum virorum be-
nignitate fructus acerbos mansuescere.
Eodem Collegii Neapolitani Rectore,
cùm templum, ut diximus, ignis corri-
puisset, operarius artificio victum quæri-
tans, interea dum illi restinguendo adla-
borat, clavo pedem infixit. unde cùm
opificio ineptus esset, atque adeo victui
comparando, Vincentio suppliciter fuit, ut
opem sibi ferret, donec curaretur. An-
nuit ille, cùmque decem aureos penes
se haberet, ei dono dedit; tum præcepit
œconomo, ut interea temporis quoti-
die eidem sufficeret ad honestum victum
necessaria. Paruit hic aliquamdiu, sed
postmodum stipem illam vel supervaca-
neam ducens, vel nimis in longum trahi,
avarus

avariùs cum illo egit. Quod animad-
 vertens frater alius beneficentior, Vin-
 centium ea de re moniturus adibat; sed
 occurrens illi, priusquam verbum fecif-
 set, Pauperum Pater, *Redi*, inquit, *ad*
œconomum, ac meo nomine ei præcipe,
pergat, ut antebac, operarium illum alere,
quemadmodum ei præscripsi. Eodem in
 munere Janitori Collegii disertissimè
 prohibuit, ne quem è mendicis indona-
 tum dimitteret: fecitque amplissimam
 facultatem è cellâ penuariâ auferendi
 quidquid eis necessarium indicaret. Et
 ipse pariter, si quem animadverteret,
 sevocatum, stipe quæ tunc præ manibus
 erat, donabat. Erant quoque seu Sacer-
 dotes seu nobiles, seu disciplinarum au-
 ditores, quibus annonam suppeditabat,
 incredibili sollicitudine rerum domesti-
 carum administratos crebrò commonens,
 de vestibus vel frumento, vel alio quo-
 piam eis tempore providendo. Cùm Do-
 mui Professæ Præpositus esset, legem sibi
 imposuerat stipis accipiendæ binas dex-
 tantes seu vicenas ex centenis in paupe-
 rum usus subtrahendi. Item, incunte
 quolibet mensæ Janitori pecuniæ sum-
 mam

effusa
 liberali-
 tate

mam tradebat, iisdem erogandam: de qua nihil ultra audire volebat, quam erogatam esse, ut novam sufficeret; longè utique lætior datâ, quam antè possessâ. In Beatorum Sanctorumque nostrorum pervigiliis, & celebrioribus anni diebus centum ex maximè egentibus cibum præbebat; cùm prius adultiores sermone spiritali, juniores doctrinâ Christianâ pavisset. Sub illud tempus nobilis quidam vir, at pauper & advena, quem Vincentius secretâ frequentique stipe imperiebat, appetente hyeme synthesium eum rogavit arcendo frigori. nec mora, cùm aliud nihil expeditum haberet, suam ipse humeris detractam ei tradidit; nec aliam sibi postulavit, licèt cum potestate Domum administraret, & gelido alioquî corpore, aliquot dierum spatio in simplice tunica frigus toleravit, sed enim excalesciebat eum charitas, & Christus quem deposita togâ domesticâ arctius induerat, à frigore defendebat. Cùm Collegia Provincialis inspiceret, numquam mendicum ullum obvium indonatum reliquit. Si æreus nummus deerat, argenteum dabat; si argenteus, aureum,
miran-

mirantibusque dicebat se verò eorum de-
mirari admirationem. Qui enim nummi
aurei in singulos pauperes donationem,
profusionem censeat, aut nescire quid
mereatur Deus, aut in paupere Domi-
num JESUM totius sanguinis sui pro-
digum non agnoscere. Quod si nec au-
rum nec argentum in promptu erat,
mantilia, strophiola, indusia, quidquid
denique in illius manus venire poterat,
largiebatur. Quando sub meridiem pran-
diolum sumebat, si quem videret pau-
perem, portionem suam ei impertiebat;
si alii supervenirent, etiam Sociorum,
utpote tam pii præsidis exemplo inedia
haud gravatè ferentium. Insuper inter
lustranda Provinciæ Collegia sedulò in-
quirebat in mores Rectorum: quorum
si quem deprehenderet præparcum sti-
pis, ante suum è Collegio discessum adi-
gebat ad prandium semel aut bis paupe-
ribus præbendum, quotquot in urbe
possent reperiri. In singulis item Colle-
giis, ordinarias ex præscripto largitiones
auxit, excussaque omni supellectile lancâ
lineave, si quid tritum ac derelictum oc-
curreret, utcumque reconcinnatum

Aa egentibus

egentibus impertiri jubebat. Et quamquam nonnulla ex collegiis, annuis vectigalibus parum instructa ægrè subsistebant, parsimoniam tamen in miseros Rectoribus inhibebat. Enimverò proprium illud esse Numinis amantium, quales Socios esse decet, non superfluis modò, sed & necessariis ejusdem gratiâ pauperum usui se spoliare. Et verò si ratio habeatur commodi domestici, de quo minimè laborat vera charitas, rem non augeri tenacitate exigui illius, quod possideas, sed largitate. Quippe quod pauperi donatur, id Deo fœnori dari, eumque pro singulis nummis pendere centenos. Ac denique humanas voluntates, agrorumque ubertatem in potestate habere. Qua super re scribens ad Rectorem benè largum in pauperes, ait se illius liberalitate vehementer gaudere: neque dubium esse, quin usus eum doceat, illa Christi, *Date & dabitur vobis*, velut fraterna caritate inter se coherere. verumtamen, *non omnes capere verbum istud*. Nimirum gratiæ esse divinæ, qua qui fruatur, ei grates Numini esse habendas.

Et

Et revera scientiam illam non omnium esse, etiam religiosæ vitæ cultorum, ipse expertus erat. Siquidem dum Collegii Neapolitani rem administrabat, fuit qui perspecto Vincentii liberalitatē in egen-tes modum consuetum excedere, plus-que, ut dicebat, charitatis, quàm prudentiæ habere, eidem significavit, si de illa nihil detrâheret, tantis demum nominibus obruturum Collegium, ut successori multum negotii relinqueret. Cui ille, *Non ita res habebit fili: ne metue.* *Non ita, inquam, res habebit. Enim verò rem familiarem augebimus: nec pecunia nobis deerit, nec ulla nomina successori dissolvenda relinquemus, sed multa aureorum millia.* & prædictionem probavit eventus. Namque super Dei benefacta, quibus per se ipse, viisque obscuris, nec antea provisis, collegium cumulavit, tam felices fuere prædiorum ejus proventus, ut liqueret manifestò hos à miraculo propè abesse. Et verò Vincentius bona parte æris alieni, quod decessores contraxerant, Collegium liberavit; & magnam pecuniæ vim, rei que cibariæ annonam successori præparavit. *Facia-*

Cum
rei fa-
miliaris
prodi-
giosis
incre-
mentis

in Col-
legio
Neapo-
litano

mus, aiebat, *aliquid Dei causâ, & ipse faciet nostrâ*: quod antehac S. P. N. Ignatius pronunciarat. *Utique*, addebat, *sola ei voluntas ad efficiendum, quidquid placuerit, sufficit: Nulli ad donandum sumptus, nullus labor necessarius*. Non minus feliciter ei cessit, inter regendam Domum Professam apprimè munificum fuisse. Illa quidem semel ad extremam necessitatem redacta est; sed & illicò inde crepta, suppeditatâ supra spem, & affluenter, annonâ. Contigit aliàs, idque semel dumtaxat, ut eâdem nummis & pane destitutâ, Quæstor non mediocriter angeretur: sed levandis utriusque angustiis, unde minimè expectabatur, Providentia Numinis opportunè centum aureos submisit. Prodigiôsè Vincentio succurrit Deus Novitiorum Magistro. Quondam per negligentiam pistoris defecerat panis in tirocinii Domo. Animadvertit hanc inopiam triclinii curator: sed seriùs, quàm ut è Domo Professâ commodatò accipere posset: deque tota re certiolem faciens Vincentium, rogavit prandii horam dilatam vellet, dum ei necessitati foret prospectum. At abnuens

in Do-
mo Pro-
fessa
Neapo-
polita-
na

in novi-
tatu

abnuens ille, quæsiuit quot ei panes superessent: auditoque viginti duos exiguos superesse, eos in frusta dividi, & singula singulis apponi iussit, innuitque reliquum Deo curæ fore. Paruit frater, & statò tempore pulsus examinis instituendi index, ac postea prandii datus est.

Assident itaque mensæ quinquaginta homines religiosi, è quibus plerique tirones (gens appetentiæ haud profectò expers) & frusta sua, quæ viginti duobus ad summum suffecissent, brevi consumunt.

Jamque huic & illi panis deficit. Adest ille properè, & huic & illi panem è corbe in medio triclinii locari solito, defert.

Atqui in eo corbe duos tantùm integros frater triclinio præfectus reliquerat. Et tandem jam tertio, jam quarto panis deest: nihilo seciùs ad corbem redit

Vincentius, & ex eo panem educit, poscentibusque apponit. Desideratur & ab aliis compluribus: & ex eodem corbe plena manu à Vincentio sufficitur. Jamque haud dubiè longè amplius, quàm in corbe fuerat relictum, eduxerat, quando cellarius prodigio attonitus, cui perspicendo oculos animumque intenderat,

Vincentius porro ministerium mensæ extra diem sibi consuetum sumpsit.

Patri Ministro, mensæ tunc temporis affi-
denti conscioque inopiæ panis, rem in-
nuit: stuporem uterque nutu mutuo com-
municant: dein ipse pronus, ut rem ocu-
lis suis propiùs ac certiùs exploret, aver-
so Vincentio accedit ad corbem, & va-
cuum invenit: Attamen Vincentius ite-
rum iterumque, ac sæpiùs, donec omni-
bus factum est satis, ad corbem acce-
dens panem ex eo eductum expetenti-
bus porrexit. Et quod prodigium vehe-
menter auget, reliquiæ panis istius cœ-
litùs superadditi collectæ, appositos ini-
tio panes amplitudine superavêre. Ni-
mirum fiducia in Deum per amplum est
penu, unde quò plus eduxeris, eò plus
educere possis. Atque ex eodem penu
vim tritici non modicam aliàs extraxit.
Moderabatur etiam tum tironibus, & ad
duos modios res frumentaria redacta
erat: admonitus de penuria frumenti
Vincentius, nihilo seciùs præcepit ut ex
eo fieret panis; pollicitus fore ut Deus
in posterum prospiceret. Eo pane fermè
ablumpto, quæsit ex eo pistor, unde
postmodum frumentum peteret; se enim
nuper nihil illius in granario fecisse
reliquum:

reliquum: *Adbuc superest*, respondet Vincentius, *unde, & quod tibi est necessarium, ibidem invenies*. Et revera eodem loco, ac mensura qua primùm invenerat, frumentum invenit. Neque id semel dumtaxat, sed secundò, ac tertio, ac denique donec tempus messis advênit; ut appareat Providentiam Numinis suorum necessitatibus velut obligatam, ad conditum usque diem operam locare.

Et Vincentius, quasi cum divina in se beneficentia certaret, non sedulò minus constanterque, quàm si lege aliqua teneretur omni ope inopes juvare, cum suâ nequiret, alienam requirebat. Quare si qui, præsertim nobiles & honesti, majoribus, uti fieri assolet, propter graviores necessitates subsidiis egebant, quàm ferre ipse per sese posset, confugiebat ad locupletum misericordiam, quos, oratis prius Superis, facillimè quidquid peteret, exorabat. Ita cum vir quidam nobilis in summas rei familiaris angustias conjectus esset, eo misericordiæ Matri, Immaculatæ Mariæ, commendato cum humili prece, ut per Ducem de Medina miserum sublevaret, ipse Ducem adiens,

Quam
per se
nequit,
per alios
opem
egenis
præstat

nobilis Equitis inopiam eidem exposuit, confestimque humaniter ab eo ductus ad abacum duplionibus plenum (quorum singuli sex aureos æquabant) tot ab illo donatus est quot vir verè princeps manu potuit capere; qui & insuper officiosè Vincentio pollicitus est, quot deinceps haberet necesse. Quondam intellexit tres sorores nobiles, non ignobili genere, cum non suppeteret, quò se honestè amicerent, & citra pudorem in publicum prodirent, solitas in eodem strato simul manere. Movit mollissimum ejus animum miserabilis illa species; eò maximè, quòd ejusmodi misellæ remedio paupertatis omnino careant, ingenuitate scilicet ne mendicent, imò ne inopiam evulgent, prohibente; unde proximus in desperationem descensus, atque in vitia omne genus. Ergo quàm potuit citissimè abundè iis, collatitia secretaque stipe, providit de necessariis. Id quod lacrimas ac suspiria pauperculis expressit, lætissimis tam opportuno subsidio, miramque Vincentii in se benignitatem extollentibus in cælum, alterumque suum parentem, certè quidem corporum suorum animarumque

rumque servatorem appellantis. Ipse autem collatâ magis, quàm vel illæ vel alii egentes acceptâ ex ipso ope gestiebat. Præsertim quòd Dei locum hoc in munere sibi tenere videretur, cui Propheta Regius, *Tibi, inquit, derelictus est pauper; orphano tu eris adiutor.* Neque lacrimas ex intimo sensu commiserationis fratrum (sic pauperes vocabat) erumpentes continere valebat. Ceterùm effecit aliquando, ut sententia in reum pauperem pronunciata mutaretur, affirmante, qui ad ejus causæ cognitionem delegatus fuerat, iudice, id non tam rei quàm Vincentii gratiâ à se factum. Aliàs cùm vir quidam nobilis de melioris notæ profapia eò calamitatis venisset, ut non haberet quo vitam toleraret, Vincentium ut ad se veniret rogari iussit. Adfuit hic illicò, & præterea petitum abs eo pecuniarium subsidium peramicè contulit: authoritatem quoque ac preces, ut expediretur in illius gratiam magni momenti causa, cujus evictio non mediocriter eum sublevatura erat. Nam è vestigio atque à congressu cum misero, consiliario cuidam probò & sibi intimo illius

causæ judici rem commendavit. Qui statim eam à se expediendam pollicitus, in promissi pignus Vincentio non modicum nummorum numerum juvando interim inopi dedit. Quoniam verò ad integram promptamque negotii confectionem, opus erat auctoritate Præsidis Consilii Regii, & operâ cujusdam Libellionis, ambos (tametsi domiciliis remotos) eodem ipso die (tametsi malè affecto esset corpore) per se ipse adivit; tamque eloquente misericordiâ rem egit, allegans & se & Deum pro isto officio obnoxium illis fore, ut ex ipsius & viri nobilis voto causa brevi expedita sit. Nimirum facile & brevi evincitur causa, quam vera charitas perorat.

Nulla
sui cõ-
modi
fraudis-
ve pe-
tentiu
stipem
habita-
ratione

Quæ quidem charitas eò potentior & in Deum & in homines extitit, quò minus commodis suis studebat. Enimverò nec umbram, nedum scintillam cupiditatis rerum humanarum ferre poterat; compendium suum ratus aliis opitulari; detrimentum, sua venari. Certè æde Nostrâ Neapolitanâ flammis, ut diximus, cum ingenti jactura deformatâ, oblatâ sibi à Prorege copiâ rei è carcere eximendi,

mendi, unde non minùs quater mille aureis colligi ad illius reparationem poterat, grates quidem egit pro tam munifica humanitate: sed de exemptione nihil ultra non modò locutus, sed nec sibi in mentem venire passus est. Donec Prorege Circumcisionis Dominicæ festâ luce ædem illam ingresso, ultróque mentionem condonationis illius ingerente, Vincentius, *Quando, ait, Excellentia Tua aliquem reum mihi donare dignatur, hunc peto* (pauperrimum nominabat, cujus captivitas familiæ suæ non majus incommodum, quàm periculum creabat) attonitúsque Prorex tam heroïca charitate, miserum eodem ipso die, ære alieno ac carcere liberum, ei misit. Comparabat ad mortem opulentum Dynastam, & hic Vincentii arbitrio amplum prædium permittebat, asserens insuper gratum sibi fore, si illud cuiquam è Domibus nostris addictum vellet. Ipse ne suspectum redderet officium illud Charitatis, moribundis adeo opportunum, quasi unà cum animarum salute commodum suum Societas aucuparetur, & prædium oblatum repudiavit, & ne teruncium quidem ex-
inde

inde admisit. Multò proniùs rejecit ornamentum locuples altaris, sibi missum à filio nobilis viri ære alieno oppressi. Confestim igitur remissum censuit solvendis parentis nominibus impendi oportere. Quod si renueret, monuit manus tamen ab eo abstinere se velle, fatis gnarus non tam offerentis esse, quàm creditorum. Emicabat quoque in Vincentii benignitate hoc alterum decus, minus quidem in vulgus probabile, sed tamen eximium, quòd licèt haud pauci ex egentibus eliciendæ ampliori stipi varia fraude miseras eumententur, quam fraudem haud ægrè potuisset deprehendere, nihilo minùs beneficus in eos esset, allegatâ Apostoli sententiâ: *Charitatem omnia credere.* Quondam Janitor noster aliquo ex ejusmodi simulatoribus observato, qui fraudem intolerandâ importunitate magis invisam reddebat, Vincentio persuadere conatus est, indonatum ut dimitteret: ita enim dedocendum illum fraudes, & exinde ceteros, ejus repulsâ. Cui reposuit ipse, sufficere illi, quòd Numinis gratiâ stipem eroget: Dum Christus in pauperes benignitatem præcepit, non
distinguisset

distinxisse veros à fictis. Præstare porro centies ab his decipi, quàm semel uni verè calamitose deesse. Aliàs alteri ex nostris dum conspecto uno ex iis mendicis, qui nudi ac tremantes in compitis jacent, objiceret hoc hominum genus non rarò mutilos se, & ulcerosos callidè simulare, inertix fovendæ studio; miti severitate ipse occurrens, *Quis te, ait, constituit iudicem? & verò si qui stipem petit, fallit, magis eum falli, qui ne fallatur, eam denegat. Nam denique qualis qualis sit ille cui donatur, Christum stipem accipere.*

CAPUT IX.

*Vincentii in DEVM caritas
eximia.*

A Caritate in proximum, gradum facimus ad caritatem in Deum. Quamquam & prior illa caritas & ceterarum virtutum decora, & quidquid de Vincentio vel dixi, vel dicere possum, huic posteriori, omnium quippe reginæ, ejus imperio, impulsibus, & auspiciis agebat

agebat omnia, possint adscribi. Ita licet divina Sponsa in sacro Epithalamio jam soror, jam bellatrix, modò hortulana, modò vinitrix, tum venatrix, tum alio habitu pareat, audiátve, tamen semper amantis personam gerit, unúmque & idem sub vario schemate semper agit, sponso ut placeat. Ac Vincentii quidem perennitatem amoris luculentè demonstrat jugis memoria & quidam amplexus præsentis Numinis. Est enim illa caritatis divinæ parens, & simul partus: quando nihil tam facilè Dei gignit amorem, quàm perpetuus summæ illius bonitatis conspectus: & qui amat, de deliciis suis cogitet, necesse est. Porro Vincentius jam inde à pueritia perenni Numinis memoriæ, mentem assuefecit: & ut sensus quoque, præter genium suum, ejus imagini effingendæ famularetur, à tirocinio solitus erat objicere oculis hæc verba: *Præsentia Dei*. Quam artem Junioribus, aliisque amandi necdum satis peritis, suadebat, usque dum animus suo-pte impetu in Deum feratur. Ceterùm hac exercitatione, divinòque simul subsidio adeo hoc in genere proyeetus est;

ut jam velut insita inculptaque menti
 Numinis recordatione, distrahendus
 identidem ab illa esset, & opere externo
 distinendus, ne nimia assiduitate incom-
 modaret valetudini. Et tamen in eo ipso
 opere, atque in familiari cum aliis con-
 gressu, clausis tantisper oculis ardebat
 illi vultus, erumpebant violenta suspiria,
 animo utique tamquam nativa propen-
 sione in Deum emicante. Quod si ali-
 quanto spatio mens sibi Deoque per-
 mitteretur, crebrò usuveniebat, ut ei ad-
 rem, atque ad præsentem, quibuscum res
 erat, revocando, agitandum corpus esset;
 tam facilè fortiterque cælestibus inhæ-
 rescebat, humanorum immemor! Equi-
 dem satis constat eum ad supremum hu-
 jusmodi cum Deo consuetudinis decus
 pervenisse: nimirum ut quemadmodum
 audiendi facultas non nisi sonum; gu-
 standi, non nisi saporem percipit; lux
 autem, figura, color, & cætera, non magis
 illas afficiunt, quàm si in rebus non es-
 sent: ita ejus mentem non nisi Deus ac
 divina movere atque occupare possent.

Aiebat porrò assiduam illam Numinis
 recordationem esse quoddam Justitiæ
 originalis

Arden-
 que stur-
 diu illi
 soli pla-
 cendi

originalis supplementum. ut enim hæc sensus & affectiones rationi, rationemque divinæ voluntati subiciebat, cum præcipuâ quâdam voluntatis voluptate, in summo suo bono ac fine acquiescentis: sic Dei præsentis memoriam arcere ab animo, quidquid illi non probatur, & quidquid probatur ac placet, suggerere, ac persuadere tam forti suavitate, ut etiam quæ naturæ adversa sunt & gravia, amanter jucundeque amplectamur. Et hoc ipse usu Magistro didicerat. Fatebatur certè quidem ingenuè, nullam hac in vita voluptatem aliunde haurire se posse, quàm ex re, qua gratiam Numinis demerere fas sit. Et cum S. P. N. Ignatii vitam suæ normam statuisset, summi que faceret singulas ejus partes; hanc tamen heroicam animi illius constitutionem, quam describit Petrus Maffeijs hisce verbis, *Nihil habebat humani, quo animam posset relaxare*, maximè quidem in mente, sed & frequenter habebat in ore. In quo ita Patrem filius imitabatur, ut verè diceret, se statuæ instar manus quidem & oculos habentis, sed tamen facultate sentiendi destitutæ, rebus hujus sæculi

sæculi minimè tangi, minimè delectari. Addebat autem tantâ se cupiditate incensum voluntati gloriæque divinæ obsequendi, ut si justa dubitandi ratio se offerret, an id quod ageret, esset è majore Dei gloriâ; per medias ruiturus esset flammâs, ut certi aliquid hoc in genere comperiret: sed obedientiæ ope omne illud dubium procul abesse. Insuper si scisset aliud vitæ institutum opportunius sibi esse ad virtutem, ne momento quidem temporis illud prehensare cessaturum, aut arripere, etsi fuisset ejusmodi, ut sectatores suos ad perpetuas in sepulchro latebras extra solem & commercium humanum ablegaret. Hic quoque constans erat animi illius sensus, quem non rarò sociis prodebat, nisi vitæ huic præsentis solatium ab amore Numinis suppeteret, atque à studio illius gloriæ, illam morte ipsâ sibi intolerabiliorem fore. At amorem illum tantis circumfluere deliciis & gaudiis, ut amara etiam cruciatuum, & laborum aspera, divinâ suavitate permulceat: eò maximè quòd amor pa-

Maxi-
 mè in-
 ter ad-
 versa &
 aspera

B b

lectabat

lectabat contemplari Seraphinum Christi
 stigmata plagasve corpori animoque S.
 Francisci imprimentem. Cùm enim for-
 mam crucis habitu suo redderet, atque
 adeo crux esset Seraphica, doceri nos eo
 mysterio, patiendum amando, & aman-
 dum patiendo: nec nobis minus Sera-
 phica caritate, quàm morbo languen-
 dum esse. Quod iudicium suum aptissi-
 mè prodidit hac occasione. Quondam
 sermo erat de peste, fuit, qui diceret
 pestiferam tempestatem cæli æstatem es-
 se, & verò opimam messem Christo in ea
 colligi. Etenim mortem à lue subitam &
 inopinam expergefacerè animos, salutis
 alioqui obliviosos, ut noxas confessione
 expient; fortassis ultimâ, atque adeo
 maximè seriâ & integrâ. At profectò
 ejusmodi mortem omni destitui solatio,
 etiam intimorum, eoque duram ac per-
 horridam, & sibi quidem hoc præsertim
 nomine minimè videri optandam. Tum
 Vincentius, *Aptè, ait, & ex vero dixisti,*
si quidem postremum exceperis; nam opti-
imum, & mihi sanè omnium, qua in illo
mortis genere insunt, maximè expetendum
videtur, omnibus destitui, ut in eâ rerum
omnium,

omnium, & solatiorum inopia Deum unicum inveniam, & in eo omnia.

Erat porrò illa integritas amoris illi adeo cordi, ut nec cogitationes rerum humanarum, nec vitæ sæcularis imagines, quales aula furtim vel invitis imprimit, ferre ullatenus posset. Incredibile enim est. quanta sollicitudine eas animo excuteret. Quare identidem iterabat institutum illud Sancti Eremicolæ, qui conspectis eminus mortalibus, ad se in eremum venientibus, quanta poterat contentione inclamabat: *Recedite, recedite: nam si ad me accesseritis, Angeli hinc à me recedent.* Indèque ducebat utile Religiosis hominibus documentum, deserì animam à Deo, destituique præsentia ipsius suavitate, dum simulacra rerum terrenarum incuriosius admittit. Auditis quondam Religiosis profana memorantibus, collegit ipse se, auribus animoque ab iis nunciis averso: tum subjecit, se quidem gratulari illis, & simul mirari homines virtutis studiosos, adeo capax habere pectus, ut mundum admittere possit, non excluso Deo: fateri se ingenuè sibi tam angustum esse, ut

Sinceritas ejus amoris magis explicatur

Discussa omni sæculi imagine ex animo

& desi-
derio
rerum
condi-
tarum

alter alteri cedere cogatur loco, Stupore autem dignissimum existimabat, uti revera est, plerosque mortales totum, ut aiebat, abjicere præ particula minima: Deum, inquam, præ reculâ terrenâ, præsertim cum hæc longè nobiliori modò extet in Deo. Ipse itaque alia omnia sentiens, non modò hujus amori posthabebat omnia, sed eum volebat esse ejusmodi ut si præter Deum nihil omnino existeret: quemadmodum ante orbem conditum. Hoc enim posito, omnem nostrum amorem soli Deo adhæsurum esse, nulla illius particulâ ad res conditas derivatâ. Cujus felicitatis cum sibi conscius esset, subinde incredibili gaudio delibutus hæc succinebat. *Deus & ego, ego & Deus.* Sed neque hîc sistendum ratus, sic amandum censebat Deum, perinde ac si ne nos quidem in rebus extaremus, solusque ipse in amore posset spectari. Utique bonitatem illius pulchritudinemque immensam totum, quantus quantus esse potest, amorem nostrum jure suo exigere, nulla illius nobiscum communiõ: reliqua verò nec optari nec amari posse, nisi Dei causâ; voluntatẽque

tatémque nostram ad divinam non secus
 accommodandam, ac si aliud velle, aut
 amare nequiret, quàm quod vult amát-
 ve Deus: atque adeo quasi nullo nostri
 respectu duci possemus. Qui charitatis
 apex Theologis mysticis supremus est,
 potiusque Cælitum, quàm mortalium.
 Cujus quidem exempla plurima referre ^{ejus ex-}
 liceret, si liberet prolixioribus esse; sed ^{empla,}
 ex uno alterove satis hominem noveris.
 Rogabat Vincentium vir nobilis, ut sibi
 in aliqua causa adesse vellet. Non abnuit
 ille hætenus. at cum pondus precibus
 ut rebatur additurus, bina aureorum mil-
 lia penes se esse parata dixisset in bene-
 ficii, quod petebat, gratiam, illicò refri-
 xit Vincentius, ut si alter quispiam inju-
 riam à supplice accepisset. Quod & aliàs
 accidit, cum alius simili occasione, ab-
 solvendo cujusdam Collegii ædificio sum-
 ptus promisisset. Quin & sollicitè quæ-
 rebat, quibus benefaceret, non tantum
 extra spem cujuslibet commodi; verum
 etiam actionis gratiarum. Malè namque
 repeti ab hominibus, quod Deo omnino
 dederis. Itaque amoris suo nullum aliud
 proponebat præmium, quàm accessionem

amoris, quodque alter quidam, hoc & ipse ex animo dicebat: *Amo, quia amo; & amo, ut amem*: nec aliud quidquam, tametsi milles amplius vel tulisset vel egisset, sibi proposuisset. Hic igitur unicus illi thesaurus quærebatur castissimus Dei amor. Quocirca jucundum erat eum audire frequenter repetentem hæc ultima verba orationis cujusdam à S.P.N. Ignatio compositæ, & continenter repetitæ: *Amorem solum tuum mihi dones, & dives sum satis*: Ex qua hoc maximè carmen, *& dives sum satis*, cum intimo animi sensu iterabat: tumque revolvebat animo, & iterum vultu spirante hilaritatem sublatis in cælum oculis recinebat: *& dives sum satis*. Quippe probè intelligens nimis esse avarum, cui Deus non sufficit: nimisque fatuum, qui eo, quatenus hîc licet, per amorem possessio non exultat.

Propter
mortem
optabat.

Propterea ut plenius eum possideret, atque adeo ut amaret purius, toto cordis impetu anhelabat ad mortem. Quod desiderium viros Sanctos incessere solet, sæpè utique expertos, sæpè experientes animum hâc in vitâ non nisi vi viam sibi facere per phantasmatum nubila, ad
Numinis

Numinis contemplationem, eamque caligini semper immistam. Hinc enim fit, ut amor, notitiæ proles, matrem imitatus, lentus sit & elanguidus: qui languor amori ipsi odiosus est: ideoque *dissolvi animam* cupit, & esse cum Christo. Vincentius quidem approbando suo desiderio, sic disputabat: Animam inter corpus Deumque mediam esse. uti corpus ab animâ, sic animam à Deo accipere vitam: Atqui si corpori vis ratiocinandi inesset; videretque se animæ parum conjunctum, non nisi extraneo impetu moveri, nec nisi evanida adscititiâque specie coloréve imbutum esse (id quod corporibus evenit, quibus Angelus tantùm assistit, ut loquuntur scholæ) quantâ contentione ad perfectum cum animâ nexum aspiraret? non igitur minori animam ad arctissimum cum Deo, vitâ utique suâ immortali & beatissimâ, vinculum ferri oportere. Quare in hac ab eo divulsione Vincentius assiduis acribusque desideriis æstuabat, & amore amoris illius cælestis ac purissimi magis magisque in dies inflammabatur. Et profectò contabuisse, nisi solatio fuisset ejusdem Dei

voluntas, manere illum in vitæ exilio jubentis. Verumtamen cum subiret animum identidem illa Cælitum felicitas clarè intuentium fontem omnis boni, & pro notitiæ portione eum adamantium, emicabat ille, eminebatque velut à corpore avulsus, & desiderio cæli percitus, & oblitus brevis hujus vitæ, profluentibus interim lacrimis præ animi æstu, Superis inserere se videbatur. Sic Petrus, inflammatae voluntatis gerens figuram, statim atque Salvatorem conspicatus est, Joannis, qui ejus notitiam repræsentat, naviculam nihil moratus, profiluit in mare, atque ad Christum evibravit sese. Sic ignis terrena mole conclusus viam sibi fursum vi facit. Quocirca non probabat in se illud itidem aliorum Sanctorum hominum desiderium longam vitam brevi præoptantium, ut meritis cumulatæ celsiorem in cælo gloriam adipiscantur. Denique tanti illi erat perfrui Deo, in eumque pulcherrimâ metamorphosi transmutari, ut quot momentis retardabatur, toties cæli jacturam facere videretur. Jacebat in Domo Professâ Frater quidam æger. is principiò tantâ oppressus

oppressus est mœstitiâ, ut verbum ex illo exprimi nequiret. Accersiri cupiit Vincentium, cùmque illo diu sermocinatus, incredibili gaudio, cujus etiam testes notas facie referebat, perfusus est. Illud autem inde enasci dicebat, quòd brevi esset moriturus. idque non modò sibi impetratum divinitus à Vincentio, sed etiam prædictum. Et vaticinio fidem fecit eventus, præter omne mortis vicinæ indicium & opinionem. Porrò vehementer ab eo flagitaverat vir Sanctus, ut cùm primùm divino conspectu beatus esset, Deum & ille precaretur instanter, ut ipsum quantocyus ad se evocaret. enimverò ingens videndi illius, castissimèque amandi desiderium minimè amplius se posse ferre. Quam sanctâ violentiâ dissimulare nō valens, cùm ad faciendum sacrum Albâ sacerdotali se induens, orationem appositam pronunciarer; ultima hæc ejus verba; *gaudiis perfrui merear sempiternis*, cum frequentibus suspiriis vultuque in cælum erecto, non semel repetebat. Et aliàs, ut superiùs diximus, cùm quis è domesticis vitâ decederet; sortem illi suam non tacitè invi-

debat, & pericula cladis aut mortis suæ, januas beatitatis interpretabatur.

Porrò non difficile est ex hæcenus hîc dictis intelligere; quo animi sensu, quo corporis habitu publicè privatimque de amore (quæ sermonum illius materia esse solebat) cum aliis ageret. Nimirum toto vultu flammam, oculis ignem, toto corpore amorẽ præferebat. Verba deerant, quibus animi sensa, vividósque affectus exprimeret. Quatuor illi, & viginti amoris gradus, in quos Beatorum Charitatem partitus est: liber etiam ab illo scriptus, inscriptusque, Seraphim, (quem clausis cellæ fenestris, in ipso amoris divini exercitio meditatus est) adumbrationes quædam sunt, non expressæ imagines sensorum Vincentii de amore; & alieno potiùs quàm proprio usui destinatæ. Tam sublimis tamen erat in congressibus familiaribus, ut, quod de Bernardo ferunt, alii eandem divini amoris artem professi, eum assequi non valerent: Exhortationes porrò quas ad Nostros habebat, ex amoris natura excellentiâque potissimum petebantur (quales nempe apud viros Religiosos maximè valere decet)

quarum

quarum characterem ex epistolæ illius
 tum Provincialis, ad universos Provinciæ
 Neapolitanæ Patres scriptæ clausulâ col-
 ligere licet. Sic igitur habet. *Adiiciam* 33
breviorem, expeditiorem, efficaciorémque 33
renovandorum votorum (de hac enim re 33
 propriè scribebat) imò & totius vitæ 33
corrigen-dæ rationem. Omni curâ studio- 33
que vacate amori divino. Si vel sola Dei 33
caritas cor nostrum occupet, omni labe 33
vitiosi amoris illud expurgabit: Continuo- 33
que inseret illi religiosæ paupertatis, casti- 33
tatis & obedientiæ studium. Cor purum, 33
authore Augustino, est cor vacuum omni 33
cupiditate: sive liberum amore terreno- 33
rum, propterea quod Bernardo teste, qui 33
amat, amat, & aliud cupit nihil. Quis- 33
quis certè amorem Dei possidet; tantum 33
thesaurum possidet, ut nullam ex rebus 33
conditis degnetur amore. Quare cor pu- 33
rum, non vacuum dumtaxat, sed & ple- 33
num est, celo plenum, Deoque, denique 33
rebus omnibus, quas quidem ex iudicio 33
sibi possit optare. Et verò quæ fieri queat, 33
ut compendia terrena quæramus, si cale- 33
stem opulentiam revera desideremus, ac 33
obtinemus. Quomodo rerum procreatarû 33
illecebris

illecebris

„ illecebris capi nos sinemus, si non deficiant
 „ delicia Procreatoris? Quam vim habebit
 „ in nos ambitio huius sæculi, si expendamus
 „ ad dignitatem germanorum Dei filiorum
 „ nos esse proVectos. Audiamus, queso, re-
 „ putemúsque primariam hanc veritatem.
 „ Conditum sumus ut Deum Conditorem no-
 „ strum amemus; atque ut maiorem in mo-
 „ dum amemus, in Societatem FESTU , quæ
 „ amoris schola est, adlecti sumus. Conside-
 „ remus, quo studio, quantave animorum à
 „ rebus conditis abalienatione ad hunc fi-
 „ nem contendamus, quove fructu in hac
 „ amoris palæstrâ sumus adhuc versati.
 „ Cùm enim in cæteris disciplinis modò post
 „ annum exactum, modò post menses aliquot
 „ de inferiori classe gradus ad superiorem
 „ fiat, pateátque ad oculum profectus disci-
 „ pulorum in dies: An nos huiusmodi no-
 „ stros in hac disciplinarum disciplina pro-
 „ gressus ad scientiæ omnis finem, amorem
 „ videlicet Numinis purum ac sincerum
 „ agnoscimus? Si consuetudine agendi, ex
 „ virtute, virtus ad perfectionis culmen eva-
 „ dit, quàm frequens est consuetudo nostra
 „ Numini amorem testandi? Profectò ex
 „ Sanctorum hominum sensu, toties aspi-
 „ randum

randum nobis esset ex amore, ad fruendum summo illo bono, quoties auram hanc respiramus. Ut minimum ergo actionum nostrarum prima, media atque extrema suis quæque temporibus, ex amore sincero consecranda sunt Deo. Supplicemus itaque illi pro hâc gratia obtinenda, idque hac brevi, sed succo plena S. Bonaventuræ oratione: *Abscedat vanitas, accedat Divinitas; transformet charitas, & totus fiam divinus.* Hactenus Vincentii epistola.

CAPUT X.

Ejusdem innocentia vitæ & nitor animi.

CARITATIS in Deum foetus ab ea divelli nescius, est metus apud illum offendendi: duobusque ista pari gradu procedunt, studium unicè Deo placendi; curaque minimè displicendi. Ex his porro naturæ sponte existit vitæ integritas, sui diligens observatio, animique facilitas, partim ad deflendas, partim ad castigandas non leviter utcumque leves culpas, imò & culpæ imagines ac umbras, neque

Ex Dei amore,
vitæ integritas

In Vin-
centio
insignis

neque tamen in eo fletu pœnæ acerbitas inest; sed contrà suppare cælestibus deliciæ. Siquidem ab amore nihil nisi delectabiles, eoque magis, quo ille major. Atqui cura hujusmodi non ex metu servili pœnæ peccatis propositæ, nec aliunde, quàm ex insigni notitia bonitatis Dei immensæ, ortoque hinc non impari amore proficiscitur, quippe qui amoliatur cuncta, quæ se interpellare nata sunt. Fuit porro Vincentii integritas vitæ admirabilis. Testis locuples vox una eademque omnium, qui eo familiariter usi sunt, quibusve patuit ab ineunte ad devexam usque ætatem, confirmantium spatio annorum quatuor & quadraginta, quibus in Societate vixit, nihil in eo, quod noxæ levis speciem haberet, etiam ab observantibus deprehensum fuisse. Quin etiam extra primos ictus pravæ affectionum esse videbatur: quamquam illis Sancti quoque obnoxii sint: quandoquidem rationi antevertunt, ideoque citra culpam. Quæ res consuetudinis cum illo metum, ne dicam horrorem nonnullis domesticorum ingenerabat; nempe quod negligentia

gentiæ suæ conscios tantus animi nitor tacitè reprehendebat, præterquam quòd usu didicerant eum lumine plusquam humano cordium intima penetrare. Ceterùm, uti habeo ab aurito teste, binas noxas fatebatur à se deliberata voluntate admittas in juventute, quas provectior præ reliquis totius vitæ deflebat. Sed ea confessio innocentia illius eximia professio est, innumeris testimoniis potior. Inter lustranda Provincia Neapolitanæ Collegia, Massæ (locus est illius Provincia) in morbum incidit: ibi dum solus agit cùm nepote suo, nostræ itidem Societatis, eique mentis arcana de more familiariter aperit; memorat inter alia se juniorem duas noxas destinatione voluntatis admisisse, quas jam provectior maximè omnium defleat. Priorem, quòd studiis ob invaletudinem intermissis, cùm Româ Neapolim rediret, solâ animi causâ, equum quo vehebatur, ad celeriore gradum incitarit: posteriorem, quòd januâ cellæ Patris cujusdam amici sui pulsâtâ, subtraxerit se illico, ut egressi admirantisque habitum, nemine invento, ipse ex abdito observaret. Quæ grandia scilicet

à noxis
ventali-
bus

scilicet crimina cùm narrasset, tum hilari vultu addidit se (quæ gratia Dei esset) non meminisse violatæ à se postea sponte ullius legis Societatis: non modò non admittæ culpæ. Ceterùm leviculæ illius subtractionis suæ, non leves pœnas Deo, & merentem quidem dedisse, subtractis aliquamdiu consuetis animæ suæ solatiis, dulciq̃ue succo orationum. Cujus pœnæ causam attulit sua ipsius virtute dignam: quòd cùm vita ipsi ducenda semper esset, qualem inter exercitia spiritualia duci oportet, ipse profectò tali tempore talem levitatem ausurus non fuisset. Quo etiam pertinet, quòd aliàs identidem aiebat: Si Societas J E S U in orbe non extaret, reperireturq̃ue aliquod institutum religiosum, in quo ad normam S. P. Ignatii mens perenniter exerceretur, illud se amplexurum. Quare nihil mirum, si cùm sermonibus, in speciem otiosis ac inutilibus intererat, animum intra se colligeret ab iis abductum: multòque minus, si aliorum vitiis etiam publicis memorandis, exemplo S. Parentis nostri, abstineret: cumq̃ue factum nequibat; animum excusaret, ipso pravitatem suam
non

non obscuris indiciis prodente, violentiam accusaret turbulentæ animi commotionis (quæ quò majorem impetum facit in voluntatem, eò plus libertati detrahit, & simul culpæ) ac denique his excufationibus bonas ejus, qui culpabatur, dotes aggereret, quas laudari magis deceat quàm vitia vituperari. Ita cùm aliquando sermo incidisset de homine, qui à sordibus avaritiæ malè vulgò audiebat, Vincentius instituti sui memor, etiam iis sordibus materiam laudis invenit: ut enim parerent illæ, tamen animi conatum insitæ à naturâ tenacitati resistentis soli Deo cognitum esse. & se quidem habiturum Deo grates, si ejusmodi propensionem (utpote virtutis ansam) sortitus esset. Postremo quo esset animo in peccata etiam levia, luculenter ostendit in quadam apud ægrum disputatione. Generalem agebat, & quæstio erat longæne an brevis vita homini religioso esset optabilior. Et erat qui longam præferret. Quippe ad Præsidis arbitrium ducendam, eoque perennis meriti, & immensæ gloriæ feracem. *Ego* verò, subjecit Vincentius, *pro vita brevi*

sto; malimque excidere spe maxima gloria,
quam vel semel apud Deum Opt. Max.
offendere. Quis autem vitam longiorem à
peccatis præstabit immunem? Et verò
bac ipsa de causa Pater Marcellinus Al-
bergatti Rector Florentinus, vir omnino
sanctus, famulandi peste infectis copiam à
Moderatoribus petiit, & in eo caritatis
officio vitam posuit. ita Vincentius ex
Sanctorum Philosophia, cujus celebre est
axioma. Quemadmodum ad Deum nul-
la sunt cætera; ita illius malum seu offen-
sam atque injuriam pluris ceteris seu bo-
nis seu malis æstimandam esse.

Et à Re-
gularū
Socie-
tatis
viola-
tione

Sed illius nitor minores quoque pec-
cati maculas horrebat. Etsi enim Socie-
tatis Jesu Regulæ nullo Socios peccati
vinculo illigent, tamen, ut falsus est,
nullam earum unquam sponte violavit.
Quodque meritò suspicias, non se ulla
lege eximebat, cum per auctoritatem
posset, nec sinebat eximi, licet non
deesset causâ eximendi. Quare quan-
tiscumque occuparetur negotiis, seu cum
præpositus aliis esset inter itinera suo-
rumque curam, seu cum subjectus in mi-
nisteriis ad proximi salutem susceptis,
numquam

numquam de tempore orationi, conscientia examini, lectionique rerum spiritualium destinato, vel momentum detraxit. Et si quando necessitas ad ea in aliud tempus differenda adigeret, dum licebat, cum fœnore pensum reddebat. Lex Societatis aliqua præcipit, ut subjecti omnes per tempus earundem exercitationum inspiciantur (numquam enim tuendo spiritui religionis contra naturæ fraudes nimium cavetur) Vincentius cum se in hac inspectione prætermitti animadverteret, apud Præsides conquestus, velut eximium se haberi, cum voti compos factus non esset, arte nova effecit, ut facilè inspicì posset: cubiculum nempe id temporis apertum reliquit, ut transeuntis inspectoris pateret oculis. Placuerat RR. PP. Benedictinis testandæ in Societatem benevolentia, Juniores nostros ad villam suam invitare tantisper recreandos. Jámque perhumaniter acceptos religiosa merenda reficiebant; quando vescentibus cæteris, Vincentius seorsim stans in pedes, siccus & jejunos inventus est. rogatur ab aliis, cur caritatem istorum Patrum sibi gratam non

ostendat pariter comedendo. Respondet ingenuè, non venisse sibi in mentem antehac hujus merendæ, multò minùs veniæ, ut eam sumeret, petendæ. Docetur omnibus communiter esse factam, tum-
 que continuò reliquis assidet, vescitur-
 que: Benedictinis duplex illud exem-
 plum, obedientiæ, facilitatisque, cum
 approbatione mirantibus. Cùm privatus
 esset, numquam, etsi rogatus, litteras ad
 se missas resignavit, licet post gestas Præ-
 positi Domus Professæ, Provincialisque
 præfecturas, Præsides ejus meriti virtu-
 risque respectu, obsignatas ipsimet tra-
 derent. Itaque si aberant illi, coram ta-
 bellario deferendas ad illos resignandas-
 que Janitori dabat. Si aderant, rogabat,
 ut resignarent legerentque: oneri sibi
 ducens, non gratiæ, communi omnibus
 lege eximi. Quâ etiam de causâ cùm
 Sodalitio nobilium Equitum præfectus
 esset; numquam uti voluit annexâ huic
 muneri facultate, quotiescumque res fer-
 ret, cum socio exeundi domo, sed toties
 veniam peculiarem petiit. Neque in
 apice authoritatis ac Magisterii constitu-
 tus, tantum unquam indulfit sibi, ut
 præter

etiam
 cū Præ-
 sidum
 permis-
 su

præter regulas quidquam ageret cogita-
 rétve. Quondam rei nescio cuius cogi-
 tationi immerfus, dum redit è Tirocinio
 Romano Domum Professam, in eam à
 Socio, quicum erat, inductus est via bre-
 viore per templum, non per portam
 Domûs ordinariam: quod ut primùm
 animadvertit, mœrens, & Socium incre-
 pans: *Ignoscat tibi Deus*, inquit, *an non*
leges nostræ disertè Domum per ianuam
ordinariam nos ingredi iubent? Eodem in
 munere Generalis paucis post electio-
 nem suam diebus cuidam ex PP. Electo-
 ribus, meritis in Societate claro; quid-
 piam minoris quidem momenti conces-
 serat, haud solitum tamen concedi. Re
 perpensâ inter orationem matutinam,
 facultatem illam censuit non satis è re
 Societatis publicâ futuram. Itaque ne
 aliis fraudi esset; non expectato oratio-
 nis horariæ fine, ad Patrem illum con-
 tendit, magnaque cum veneratione,
 demissioneque rogat, ut æqui bonique
 consulere dignetur, si veniam sibi datam,
 etsi meritis longè imparè, revocare
 opus sit. Enimverò gratificari ipsi non
 posse, nisi Societas damnum aliquod

Etiā
 in mu-
 nere
 Gene-
 ralis

Patebat
quoque
innocē-
tia in
obser-
vatione
piæ cō-
suetudi-
nis

patiatur : in qua nimirum (quemadmo-
dum & in omni cœtu) gratia uni facta,
multis pro injuria est, cùm gratiæ vel
capacem, vel, si ita loqui licet, meren-
tem nemo non se ex facili fingat. Cete-
rùm non modò divinæ humanæque legis
violationem, etsi levissimam, sedulò
vitabat Vincentius, sed etiam liberæ piæ-
que consuetudinis. Quocirca ne varie-
tas ac multitudo negotiorum oblivionem
illi induceret, diei quo mensæ vel culinæ
inservire consueverat, etiam Rector cer-
tas sibi notas illius indices, sub oculos po-
nebat. Quinimò si quis ex illius rectè
factis ansam caperet vel iræ, vel pravæ
alterius affectionis, ipse quasi culpæ reus
sic afficiebatur. Ita cùm quispiam consi-
liis suis Deo parum probabilibus eum
adversantem, litteris acerbitate plenis
ultus esset; vir pius illius, licet injusto,
dolore mœrens, hominem in templo ob-
viam factum veniam rogavit; addiditque
non dubitanter, nisi in oculis esset po-
puli, in quo non deessent, qui præteritæ
alicujus discordiæ causâ factum crede-
rent, provoluturum se ad illius pedes,
eosque deosculaturum. Cumque haud
multo

multo post, à congregatione Provinciali electus esset ad subrogationem novi Generalis, Romamque cogitaret, eodem officiosè salutato, obsequium omne suum impensè obtulit, si qua in re Romæ usui esse posset. Sive ut innocentissimum animum ab omni maculæ suspicione liberaret, sive ut familiari Sanctis hominibus vindictæ genere injuriam beneficio compensaret.

Porro par erat innocentia tantæ, Præsidiorum ejus adversus noxas ac vitia apparatus. Quantuscumque Theologiæ mysticæ Magister audiret, & esset; adeo ut quidam post exactos in religiosa disciplina quadraginta quinquagintave annos, ab eo regi in exercitiis spiritualibus cuperent, tamen suspectum habens quidquid suum jure dicere poterat, Præsidibus Præfectisque rerum spiritualium, novitii instar examuffim parebat, ratus præter eorum arbitrium ne movere quidem pedem sibi expedire: quòd parere semper tutum, suis momentis agi & agere numquam non iatutum sit. Imò nullus erat, cujus censuram non optaret; quam ut obtineret, certum precum numerum

Innocentia illius præsidia

offerebat. Singulis item diebus Confessione Sacramentali animum expiabat, Singulis eum colligebat partim discutendæ conscientiæ, partim contritioni elicendæ. Quin & in singulas inquirens actiones, duo maximè indagabat; nempe quam earum partem vindicaret sibi Deus, quam ipse decerperet. Quippe amoris proprii indolem ac vestigia obscura noverat, miramque fallendi artem, non speciosâ tantùm imitatione virtutis, sed mentis insuper ad cælestem mercedem intuendam applicatione; quem respectum generosa germanaque caritas refugit. Præterea, ut quantum mortalibus licet, omnis peccati expers foret, mane statim à cubitu, vesperi proximè ante cubitum, altè imprimebat animo hanc cogitationem: fortassis diem istam noctemve postremam sibi fore, ut revera quælibet esse potest, simulque janua æternitatis: quocirca quàm accuratissimè, quod reliquum erat, sibi esse peragendum. Ita cum aliquando à prandio laxaret de more animum: audito quemdam è nostris brevi Sacramentis ad mortem piè obeundam, munitū iri, ore jucundissimo exclama-

exclamavit non semel, beatum illum esse. Rogatusque gaudii tanti causam, respondit ejusmodi nuncio exsuscitari sibi fidem, spemque vitæ æternæ augeri: uti aliàs dicere solitum diximus. Sed cùm urgeret quispiam, scitareturque, quid demum acturus esset, si extemplo ipsi moriendum, *Ego verò, ingenuè asseverantèrque dixit, non aliud agerem, quàm quod in præsentia ago: id est, animo relaxando vacarem: non, inquam, aliud, quàm hoc ipsum agerem: ut appareat ita illud & alia factitare solitum, quasi è vestigio moriturum; neque verò sibi, à quo infici posset amoris proprii contagio, sed soli viventem Deo. Quæ res insignem fiduciam ejus animo indebat. Quare cùm affirmaret aliàs, singularis gratiæ loco sibi fore, si in mediis agris, aut in vili tugurio (ut S. Xaverio contigit) mortem obire contingeret: At, excepit, modò casus hic ac mortis occasio ex obedientiâ, non aliunde, non inquam ex meipso, consiliove & causa humanâ profecta esset. Secus enim mortis causa deterior morte, luctuosissimùmque mihi foret, privari solatio mortis ex obedientia oppetendæ, quo*

nihil gratius homo Religiosus offerre Deo possit.

C A P U T X I.

Vincentii orandi studium, & intima cum Deo familiaritas.

De
genera-
tim

ALTER divinæ caritatis vel partus vel etiam parens est, Dei divinorumque contemplatio. Quippe proposita menti cælestium rerum præstantia & venustas, terrenarum nauseam facile creat, & animo jam vacuo depulsisque humanis desideriis, Dei capaciorem haud ægrè Deum penitus indit: & insuper accensam à Deo, velut propinquo igne, amoris flammam fovere nata est. Porro ipsa Vincentii infantia non obscura dedit argumenta non vulgaris illius olim in hac orandi arte progressus. Ut enim ignis quantumvis exiguus, ut primùm vivit, in cælum aspirat nec umquam deorsum sponte tendit: sic ipse, ubi rationis compos Deo vivere potuit, amoris igne incitatus, sursum in illum ferri se sensit. Ita nullo nisi S. Spiritus magisterio didicit

didicit subducere se domesticorum oculis, & in aliquem paterni palatii angulum abdere, precibus amorique divino liberius ut indulgeret. Et erat tanta precantis voluptas, ut horæ integræ, momenti instar fluere illi viderentur, velut à sensuum usu abstracto: adeo ut non nisi vi à precando posset avelli: Quæ quidem prærogativa tenellæ ætatis, non nisi lectissimis animis evenit, quibus vitæ initium, osculum est cælestis Sponsi, id est, intima dulcissimæque cum eo familiaritas, in cordis, ut mystici aiunt, loquace silentio. Exinde cum Vincentius Dei domum, id est religiosam familiam, ingressus est, continuo assiduæ contemplationis usu, ad eum hujus apicem pervenit, ut de Patrum veterum more, eam vocitaret *otium in negotio*: vel contra: *negotium in otio*. Quo loquendi modo indicatur mentem mediis etiam in negotiis divina quadam quiete perfrui. neque verò infirma corporis illius constitutio quietem illam ullo modo interturbavit. Nec enim sivit Providentia Numinis, ut voluntariis pœnis ejus causâ susceptis depravata valetudo, ejusdem amorem interpellaret.

terpellaret. Itaque æger æquè, ac valens emicabat erecta mente in Deum, velut solutus corporis vinculo: nec doloribus hujus vitæ retinebatur; qui longè plus liquidissimæ voluptatis in illo nanciscabatur. Quamobrem dicere consueverat, *Carnem suam nec sibi prodesse sanam, nec agram obesse.* Et verò dum morbo aliquo laborabat, frequenter in oratione inventus est genibus nitens, tanta firmitate, ut inde abducendo opus esset eum concutere. Adeo non eget corporis robore, quem divina vis amorque, in Deum rapit.

Contē-
plandi
studiū

Et quoniam S. Spiritûs dona, atque ut loquitur Christus, talenta inertiam accipientium fugiunt; hoc ipsum contemplationis sedulò Vincentius exercuit. Ita summo mane (nam cæteris ocyùs è strato se proripiebat ut detractum somno tempus consecraret Deo) rebus divinis commentandis se dabat, & præscriptum communiter omnibus horæ tempus protrahabat longiùs. Interdiu autem, licèt orationis spatium negotiorum multitudini gravitatique admetiretur, numquam tamen brevius pluribus horis illi impendebat,

debat, vel in conclavi, vel in secretiore
 ædium parte, vel coram SS. Eucharistiæ
 Sacramento. Missa porrò illi adjunctis
 præparatione & gratiarum actione, non
 minùs sesquihora durabat. Imò cùm no-
 strorum tirocinium regeret, illam ad duas
 trësve horas producere erat solitus: quo
 tempore ferventioribus Novitiis ad sa-
 crum ministerium utebatur, nempe ne
 sui, Christi que tam ardens holocaustum
 ministri tepor, tœdiùmque violaret. Ce-
 terùm diei residuum tam alieno à rebus
 humanis erat animo, ut non rarò sen-
 suum operâ destitueretur: præsentia &
 ante se posita, nec visu nec auditu per-
 cipiens. Et quamquam ut plurimum eas
 cogitationes volveret, quas Spiritus San-
 ctus pro re ac tempore menti adspirabat:
 tamen ne bonarum materia umquam de-
 esset, eam apparabat. Triplex autem erat,
 litteris tribus ad faciliorem recordatio-
 nem distincta. Prima nigra noxas, altera
 rubra Christi cruciatus ac cruentam mor-
 tem, tertia alba gloriam cælestem signa-
 bat. Ad hæc, aspirationes ad Deum, &
 veluti subitæ flammæ animi desiderium
 illius ægrè ferentis, erāt illi familiarissimæ

cōtem-
 platio-
 nis ma-
 teria

Sacrarū
aspira-
tionum
frequē-
tia,

Et ar-
dor

& va-
rietas

ac frequentissimæ. Quondam recitatum fuit super mensam, aliquem è Nostris plura millia ejusmodi aspirationum in singulos dies, stimulante præsertim amore emittere solitum. post mensam cùm mentio tantæ contentionis animi, tantique numeri fieret, & quispiam admirationem utriusque præ se ferret! hanc ipsam admirationem Vincentius demiratus est, quod censeret quemque nihilo minus hoc in genere præstare. Quamobrem adjecit se quidem, licèt omnium ignavissimum, numerum hunc crebrò prætergressum. Et tamen (ut annotavi in ejus adversariis) non alia erant ejus vota, quàm purissimæ ardentissimæque charitatis, O! aiebat, *conflagrem, & liquefam Dei mei amore! O utinam moriar præ Domini mei JESU amore! O anime mi, quis te adeo beatum efficiat, ut confestim ex hac arumosa vita, aut morte potius, evoles in cælum, in Deum, ut eum clarè intuearis. & tantùm adames, quantum anima corpore soluta! corpore heu! quod amori huic nostro tantopere officit!* Hæc & alia tamquam amoris spicula ex intimo corde evibrabat in cor Dei, & sui mutuo amore
illud

illud fauciabat. Præterea singulis horæ quadrantibus hanc medullitùs recitabat precem. *Gratias Deo & Beatæ Virgini, pro dono perseverantiæ mihi indignissimo peccatori usque ad hoc instans concessio. Sic ero in posterum usque ad finem perfectum; per sanguinem JESU Christi & per Matrem Virginem mihi gratia concedatur.*

Amen. Quin etiam quando per urbem negotii officiique gratiâ ingrediebatur, nonnulla evolvebat rosariola, quæ ipsius pietas invenerat: quorum unum ad laudem SS. Trinitatis, alterum ad Immaculatæ MARIÆ, tertium ad SS. Angelorum opem implorandam referebatur: quæ quidem, & ejusmodi alia, voce ut plurimum recitabat; interpositis tamen subinde precibus sola mente conceptis. Denique cùm ad januam Domus aut Collegii vocatus ibat, appositâ isti viæ admensuræque precatiunculâ attinebat animum; ne vir divinus vestigium ullum momentûmve temporis sine Dei amore abire sineret. Quippe cælesti animæ, ut Deus vitæ, sic illius amor caloris vitalis instar est. Quemadmodum igitur corpus non magis calore isto, quàm anima carere potest:

potest:

potest: ita nec anima ejusmodi vacare Dei amore.

Contē-
platio-
nis ejus
suavitas

Solet autem amori comes esse gaudium, eo, quem ames, præsentem: cum igitur contemplatio Deum, quantum mortalitas hæc capere potest, præsentem animæ sistat, & propterea quandam illi afferat beatitudinem; videndum nunc porrò quanta in Vincentii pectus gaudia inde manarint. Quamquam enim recon- di consueverint ac supprimi in animi penetralibus, nec satis capi, nisi ab expertis; tamen etiam invito exundavere subinde torrentis instar extra mentis alveum, forasque eruperunt: ut possent utcumque à nobis cognosci. Solitus erat plus semel in singulos annos à more exercere S. P. N. Ignatii sacris commentationibus, quibus in synopsim à se redactis non pauca de suo adjunxerat. Quamdiu autem Novitiorum curam gessit, publico id temporis prorsus abstinebat, ordinatisque nocte muneris sui rebus, primo diluculo secedebat in sacellum, intra muros quidem tirocinii, sed seorsim à turbâ atque ad pedem montis situm: neque hinc ante vesperam abscedebat. Porro
in

in illius ingressu perinde, ac si ex Orbe terrarum exiret; sic agebat; seque compellans, *Euge, inquit, anime, dum hic eris, nulla te alia cogitatio occupet, quàm tui, Deique nulla res sæculi, nulla ex conditis orantem interpellet.* Tum verò erecto animo fortique ad omnia quæ suggereret Deus, amplectenda, *Ecce adsum,* inquebat: & extemplò divinis immergebat sese. Quaterque intra diem non ad clepsydre horariæ fluxum, sed pro spatio, quo vis & impulsio divina ejus animum agebat, inhærebat contemplationi: cujus ut naturam exprimeret, modò eam in suis ephemeridibus, vocat *actionem passivam,* modò *passionem activam,* qui gradus in eo genere supremi sunt. Erat autem tanta copia cælitùs effusæ in illius penetralia suavitatis, ut raptus extra se animus, nihil nisi Deum sentiret, & elapsa hora momentum temporis, imò elapsis decem exercitiorum diebus, vix momentum fluxisse illi videretur. Certè fassus est candidè, quando à congressu cum Deo ad cibum somnùmque capiendum, atque ad hujusmodi naturæ humanitatisque munia descendere opus ha-

Dd bebat

bebat, planè sensum capere Sponsæ in Epithalamio suo sic canentis. *Si inveneritis dilectum meum, nuntietis ei, quia amore langueo.* Enimverò transitum hunc morti molestiâ parem videri, & posse esse lethalem, qualis foret illius, qui è cælo in tristissimam solitudinem deturbatus esset. Ex quo cuique cognoscere licet, quanta & quàm inusitata vis esset divinæ dulcedinis : cùm adeo grave foret ab ea se subducere, etiam ad necessariam ex cibo somnóque voluptatem. Non rarò evênit, ut orationis tempore egressus è cubiculo, ad assignanda tironibus exercitia, usque adeo inflammatus appareret dulcissimâ illâ amoris flammâ, ut è fornace ardenti, aut ex incendio venire videretur. Quod si quis eodem tempore illum adiret negotiorum causâ, non sufficiebat compellare, ut aurem animúmve ad dicenda adverteret, aut strepitum edere: trahendus enimverò & agitandus erat; neque tum tamen omnino sibi præsens, aut iis quæ proponebantur satis intentus, frontem manu perfricabat, ut mens à rebus deliciisque cælestibus tandem avulsa; humanis attendere posset. Afflu-
bant

bant porrò hujusmodi deliciæ præsertim
 Missæ tempore, maximèque sub conse-
 crationem ac synaxim, quippe inter am-
 plexus, & sacras nuptias animæ cum
 Sponso & in corpus & in animam Vin-
 centii suavissimè, intimèque se immer-
 gente. Et censuère periti rerum ejusmo-
 di, cordatiquè viri, extra controversiam
 esse, visum quandoque perspectumque
 Vincentio in SS. Eucharistia, longè am-
 plius, modòque sublimiore, quàm huma-
 nitus possit perspici. Constat profectò
 totum illius os tunc temporis ardere so-
 litum, suspiriaque, & lacrimas velut ag-
 gere rupto, quem humilitas lucem fugi-
 tans illis opposuerat, maximâ copiâ in-
 terdum erupisse. Non sine vi ab altari se
 abstraherat; & quoniam tanta esse non
 poterat, ut præscriptum sacrificio dimi-
 diatæ horæ spatium pietas non excede-
 ret, illud subinde in privato ac domesti-
 co sacello faciebat, ut liberiùs diutiusque
 divinis impulsibus se posset permittere.
 Neque se domi, aut cõstituto orationi aut
 Missæ tempore, divina suavitas continuit.
 In celebri illa ac septimestri salutis ani-
 marum procuratione (missio Nostris di-

Missæ
 præser-
 tim tẽ-
 pore

& singularis
in quada
supplicatione

citur) quam R. Pater Bernardus de Ponte, vir navus, & tota Neapoli clarus, in septem primariis urbis templis D. Virgini sacris instituit (attributis in singula singulis mensibus :) singulorum in exitu frequentissima supplicatione deferebatur divina Hostia, & cum illa Sacerdos populo bene precabatur: itaque missioni ad istam ædem finis imponebatur. Porro Vincentius ejusmodi sacrarum velitationum, semper dum licebat, aut author, aut adjutor supplicationis (unius non minima pars fuit. Præibat reliquis crassa chlamide ligneoque Christi è cruce pendentis, pariterque prægravi simulacro onustus per summos æstatis ardores. Sudore difflebant ceteri, ipse velut tempestate verna, aut etiam hyemali, Deo, quo plenus erat, cælesti rore corpus unà cum animo perfundente, alacriter expeditèque incedebat. ut autem constaret constitutioni illius frigidæ temperiem illam non esse ullatenus adscribendam, supplicatione finita, dièque in vesperam inclinatâ, dum jam signo illo ligneo exoneratus domum redit, adeo incaluit, ut omnino contra morem suum madentia sudore

fudore linthea mutare coactus sit. Quasi vellet simul indicare Providentia Numinis, viro illi sancto crucem esse levem, & laboriosam quietem. Et revera gravis esse non potest ulla crux homini, qui cælesti effertur lætitiâ: nec facilis quies illi, qui Spiritu divino ac vehementi afflatur.

Cæterùm non animum tantùm, sed & Vincentii corpus vis contemplationis cælestisque lætitiæ supra terram extulit, divino lumine coruscum. Administrabat rem Collegii Neapolitani; cum Janitor domesticus statim ab oratione matutina conclave illius ingressus est, quidpiam significaturus; sed cælesti luce ex toto illius adhuc orantis ore perstrictus (sic ut eam ferre nequiret) & sacro horrore percussus (ut in hujusmodi subitis casibus accidit) nec fatus verbum, retulit illicò pedem. Aliàs cùm Tirocinio præesset, Excitatori matutino, cellam ejus subeunti ut à somno expergefaceret, apparuit positus in medio cubiculo genibus, & undique radiis fulgidus, ut diviniore somno implicitum esse constaret. Eodem corporis habitu mentisque, visus est alteri

Dd 3

mane,

Contē-
platio-
nis ejus-
dē pro-
digiaLux cæ-
lestis

mane, antequam diluxisset, cum negotii causâ post consuetum orationis tempus adeunti. Qui cum pulsatis aliquoties foribus nihil respōsi audiret, eas cum impetu aperuit, Vincentiumque deprehendit contemplationi adhuc intentum, eâ luminis superni copiâ, quæ totum cubiculum impleret. Igitur ne interturbaret, discessit re infectâ. Tum rediit post horam, & alloquio opportunum invenit. exinde subodoratus Vincentius se ab ipso in illa cælesti luce observatum, vesperi ad se redire iussu frequenter inculcavit, omnino vetare se, si quid ab eo insueti animadversum in orante fuerit, mortaliū ulli indicari. Sed difficile erat rimas omnes obstruere, ne tanta lux pateret. Nec minus illustria fuere Vincentii à terrâ divinitus eminentis spectacula. Inter lustranda Apuliæ Collegia, Barense inspiciens, intellexit ex eo, penes quem cura erat Nostros mane divina meditates de Societatis more recognoscendi, munus hoc non quolibet die, sed subinde tantum per hebdomadem obiri. Cui Vincentius, *Tu verò, ait, singulis postmodum diebus singulos recognosce, atque à*
meipso

Subli-
 mitas
 orantis
 à terrâ

meipso Rectorèque inspectionem ordire. Fe-
cit ille imperata: & à Vincentio orsus
suspensum in aère vi divinâ, sublimémque
duabus à terra palmis invênit. Quæren-
tique paulo post, num dicto audiens
fuiſſet, Omnino, inquit, & incundum in
Reverentia Veſtra vidi ſpectaculum. Er-
gône me inſpexiſti, retulit Vincentius: &
ipſe, Candidè, ait, parui. Tum Pater in-
credibili pudore perſuſus, Atqui, ſubje-
cit, prohibeo peccati pœnâ, ne cui, me vivo,
quod in me ſpectaſti, aperias. Ita ipſe, cui
non ſemel aliàs ejuſmodi raptus ascen-
ſuſque à terra contigère. Nam cùm ti-
ronum ageret magiſtrum, pariter ſubli-
mis humo apparuit, quod oculatus teſtis
ita narrat: Exeunte tirocinii mei biennio,
menſe Decembri, ſabbathi die, Patrem
Vincentium vidi divina patientem, ra-
diisquè cinctum hac occaſione. Sacratio
Præſectus eram, & mihi præſcripſerat,
ut ſtatim à novitiorum reditu è campeſtri
deambutione valetudinis & auræ ca-
ptandæ cauſa ſuſcepta, ipſum ad facien-
dam rem divinam accerſerem. Cùm igitur
reveniſſent omnes, eius cubiculum adii,
& fores pulſavi; at nemo reſpondit. Totæ

itaque domo illum perquiro, nec invenio. Redeo ad cubiculum, & illud audacter intro, mihi utique persuadens orationi adeo intentum, ut pulsus exaudire nequiret. Et ecce video illum genibus curvatis, extantem à terrâ duorum circiter palmorum interiectu, totumque undique luce coruscantem. Flexi ego genua venerationis ergo, remque diu contemplatus, cellâ egressus sum, prodigium aliis commonstraturus. Interea loquentis vocem audio, iubentis quæ me ingredi. Ergo rursus ingrediens stantem invenio amœnissimo vultu; cumque renunciasset Novitios eum in sacello ad missam præstolari, statim adfuit. En ipsa propemodum testis oculati verba. Aliàs, idque post nocturni examinis tempus, compluribus ad ejus januam rerum diversarum gratia hærentibus, cum Antonius Beatillus eam pulsasset, nullum responsum reddidit Vincentius; sed altum suspirium: jussioque qui pulsarat ingredi, nec viso, nedum intellecto quâ de causâ veniret; ut erat in genuâ provolutus, hæc pauca dixit. Pater Beatille, non habebis crastino commentationem super sacris litteris, ob supplicationem S. Januarii honori

Notitia
arcano-
rum.

honori instituendam. Quo dicto surrexit, eumque ad jantiam officiosè deduxit. Nimirum, viri sancti, quòd nitidos oculos habeant Divinitatis speculum contem- plando, in quo creata omnia relucet, mentium arcana facilè cognoscunt.

C A P U T XII.

*Vincentii pietas in Dominum
IESVM, ejusq; Matrem
Virginem.*

VT color vivus atque hilaris bonæ Ex vul-
tu, vo-
ce, litte-
ris, a-
mor e-
jus in
Christū
liquet valetudinis, sic interioris ac sinceræ pietatis index est ea quæ foris emicat, seu sermone, seu vultu, seu gestu, totius- que hominis conformatione. Quemad- modum ergo Vincenntius Dominum JESUM ferebat in medullis, sic & fre- quentissimè habebat in ore. Erat autem ejus ratio de eo loquendi melle dulcior, affectibus animata distinctaque, adeo ut animi æstum deliciasque, exprimeret ad stuporem audientium. Facies quoque tota suavi ardore, oculi lato splendore, ipsa totius hominis compositio velut in

Deum absorpti, facile intuentibus persuadebant nihil in illo desiderari ad terrestrem Seraphinum. Et verò abundè illi erat, cur tanto Christi amore flagraret. Ex quo maximè quodam natalis ejus pervigilio eundem Dominum JESUM amabilissimi puelli dulcissimè radiantis specie, brachiis & sinu exceperat, ut retulit qui vidit: de quo tamen viso quia tantùm famâ accepi, licèt adhuc post multos annos constante & velut recenti, nihil ultra assero. Ceterùm ut voce, sic & litteris eundem cordis Regem libentissimè prædicabat. En unæ ad familiar-

rem. *Litteræ Reverentiæ vestræ semper
 mibi gratissimæ accidunt: unum subvereor,
 ne commentationes vestras in aede sacra
 haberi solitas subinde interpellent. Deum
 precabor, ut commentationes illæ & divi-
 no Spiritu afflentur, & eò fructus pariant
 uberes in auditoribus universis. Conducet
 ad hoc si R. V. nonnulla fidei Christianæ
 scita magis in dies aliûsque animo imbi-
 bat: hæc enim benè expensa & velut di-
 gesta, proniùs cùm aliis communicantur.
 Numquam tamen non illis immisceat ali-
 quid de suo. Nam mistio illa orationem
 reddet*

reddet robustiorem. Legi hoc vespere, S. „
 Antonium suis singulariter commendare „
 solitum, ardentem in Christum amorem. „
 Id ipsum Reverentiæ vestræ voveo. ut „
 ipsa primùm, tum verò ab ipsa ceteri ex- „
 ardescant amore. Et sanè, Pater mi, si „
 amorem precedere debet consultatio, & „
 electio eius quod adames, constat non „
 alium nobis quàm Dominum **JESUM** „
 in amoribus esse debere: quippe cui adsint „
 omnes necessitudinis nostræ causæ, summâ- „
 que iura omnia. Quare deceret eum non „
 amare dumtaxat, sed immensùm amare. „
 Verùm huic nomini satisfacit amando quan- „
 tum humanitus licet, atque, ut loquitur „
 docetque Bernardus, ex toto. Etenim qui „
 dat quidquid habet, nihil sibi facit reliqui „
 quod ultra donet; atque adeo sine fine „
 amat, qui nullum limitem figit amori. „
 Hoc igitur pacto acquiescit animus, neque „
 est quod cupiat aliud. Itaque sæpè iteremus „
 hæc sæctas Sæctissimi P. N. Ignatii voces, „
 Amore tui solū cū gratia mihi dones. amo- „
 rem cum gratia, amorem ut amemus, gra- „
 tiam ut amemur. Amare & amari, utique „
 sat est, & amplius nihil. Hactenus ille. „

Præcipuæ verò Vincentii deliciæ, San-
 ctissimum

Præci-
pue in
venera-
bile Sa-
cramen-
tum.

ctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Eâ inventâ peribat quodammodo sibi ipse, non modò abdicabat, ac repudiabat reliqua. Quocirca fulmine quondam juxta illum Eucharistiæ supplicansem, ad terram alliso, fragorem non sensit, velut audiendi videndique facultate destitutus: nedum exhorruit. Adeo detinebat illum seu suus seu mutuus Christi amor, in eo amoris folio sedentis. Quot diebus sæpius eum istic adibat adorabatque: utque liberiùs vacaret amori; ne lacrimis suspiriisque se proderet, intra templi scamna se occultabat. Cumque Generalem Præfecturam gereret, noctu & sine lumine itabat in cellam precationis secretam, unde in Eucharisticum tabernaculum prospectus erat; utique *Deum absconditum* in tenebris, & extra cõspectum rerum sensibilibum commodiùs conspexiturus. Neapolim aliave loca obambulans, si præter ædem aliquam vaderet, ubi palam expositum erat venerabile Sacramentũ, perinde ac si à Christo invitari se sentiret, è vestigio invisebat, orabatque de genibus, non obiter, sed solidas horas; immemor sui, immemor negotiorum, quibus

quibus tractandis in viam se dederat. Prodebat autem se maximè ea pietas, uti par erat, sacrificii tempore, nam ut aliquid hinc addam iis quæ capite proximè superiori retuli, incredibili aviditate sugebat lambebatque è calice sanguinem. Os lateri Christi aperto immerfisse, & illius corde se pascere dixisses. Quare nihil mirum, si quamlibet irreverentiam eo id temporis præsentem intolerabilem duceret. Consueverant nobiles quidam importunissimo tempore duas trèsvè horas in templo nostro inambulare. Ita scilicet tempus fallebant, aut potius unà cum sacro loco violabant: propudiosis etiam oculis in puellas, rei divinæ intentas, non clanculum aut defunctoriè, sed fixè liberèque, ut in medio foro, projectis. Hoc nempe est hodieque propè solum nobilitatis aliquorum juvenum specimen, procacitatem & lasciviam in templis sacrorum tempore ostentare. non illas tulit Vincentius, at statim atque Sodalitii nobilium curam suscepit, totus in id incubuit, ut imposterum pedem ædi sacre non inferrent, nisi ut Christum ritè venerarentur. Quod cum esset assecutus,

usum

usum exponendi Panis Angelici in sacellum nobilium Equitum induxit: eo successu, ut Angelorum instar ac Cæli Procerum *Regi sæculorum immortalis* se sisterent. Infelicius actum est cum juvene protervo, profapia quam moribus clariore: frequentabat ille templum nostrum diebus celebrioribus tam caninam impudentiam, impudicos ut amores propalam & cum insigni populi offensione tractaret: Vincentius indignum facinus execratus, ad eum die quodam placidè in templo accedens, amicè paternèque redarguit. Sed qui præsentis Christi majestatem vilipendebat, scilicet hominem contemptim insolentèrque à se repulit. At vir sanctus leniter quidem etiam tum, sed divinam quadam vi ac spiritu timendus, procacem admonuit, Numinis vindictam caveret, quippe capiti suo & propiùs opinionione sua imminentem. Et vaticinio fidem dedit infortunatissimus eventus. Insolens enim ille, non priùs annus abiit, quam inflictam punctim plagam perierit, sine ullo Sacramentorum adminiculo. *Va, qui spernis, nonne & sperneris? Qui aras pro haris habet, porcorum fato dignus est.*

Dulcissima

Dulcissima quoque Vincentio, & ni^{Et in} fallor, prima sacrarum voluptatum fuit, ^{crucia-} contemplatio cruciatuum & mortis Chri- ^{tus Re-} sti. Nempe in quibus omnes amoris mu- ^{dem-} tui illecebræ convenirent, Persona The- ^{ptoris.} andrica, caritas incomparabilis, tum Pa- tris æterni vingenitum suum nobis do- nantis, tum Filii sanguinem & vitam no- stræ salutis causâ prodigentis inter in- gentia tormenta: denique norma, quam discere avebat, amandi nimirum patien- do. Hinc illi tritum illud. *Amare & pati: pati & amare.* Cujus memoria ne men- te unquam excideret, diu super nudo pectore gestavit paupertinum signum Redemptoris è cruce pendentis habitu: at sine cruce; sive quod ipse cordi suo tamquam cruci clavis amoris illum affigi desideraret; sive quod molestiam, atque crucem majorem ferre. Atque hinc flue- bat singulare illius in doloribus, plagisque gaudium. Hinc perpetua desideria vul- nerum, adeo ut à capite usque pedes non nisi vulnus esse percuperet: vel plagis quinis & insignibus saucius, ut saltem eo- rum numerus Christo similem redderet. Sic enim generosissimus amator differe- bat:

bat:

bat: Non esse germanum Christi patientis amorem, qui imitationis illius avidus non esset: nec sine probro vitam nobis placidè fluere, & ne levi quidem cruciatu libatam, quando Christus ob oculos nostros versatur in cruce, plagis olim confectus & cruciatibus, ut nos à morte æterna afferret. Et verò ut cælestis hæreditas citra tolerantiam ullius doloris cerni posset; tamen pudore dignum esse, integrum & plagis intactum eam adire, præsertim cum Christus suas in cælum detulerit, ut & nos nostras deferremus, & ipse nostra suarum imitatione æternùm gauderet. Hæc & alia se digna Vincentius. Nec existimabat ullum esse potentius incitamentum ad heroicam virtutem, poenâsque voluntarias, exemplo amabilissimi Salvatoris. Quare frequentissima hæc illi in ore seu privatim seu publicè alios exhortanti. Dominus *JESUS* sic agebat. sic patiebatur Dominus *JESUS*, ita colitur *JESUS*, ita ad eius imitationem acceditur. Atque ut flamma latiùs ac latiùs se porrigit, quamdiu materies apta se offert: sic ab exæstuante ejus pectore amor ille patientis Christi erumpens, qua
libello

libello, qui inscribitur *Fasciculus myrrhæ*, quâ studio promovendi *Coronam quinque Redemptoris vulnerum*, ad extremas orbis plagas pertinuit. Quâdam in relatione ab ipso jam Generali Patribus Congregationis, qui eum elegerant, tradita, ut pietatis genus illud per totum terrarum Orbem propagarent, commemorat jam inde ab anno 1612. cùm Romæ studiis operam ipse navaret, sacræ illius coronæ usum per occasionem cõmunionis (quam Generalem vocant, solentque nostri singulis mensibus diversis urbis regionibus instituere) initium cœpisse, ac deinde ad Indias Orientales & Occidentales porrectum esse: cùmque ea pietas Paulo V. Pontifici maximo exposita atque oblata fuisset, ipsummet ejusmodi coronam ad cingulum gestasse. Porro Vincentius maximâ cum honoris ad quinque Christi plagas accessione, exercitium illud Neapoli divulgavit: adeo ut earum cultui & aræ exstructæ, & festi dies instituti, simul eximii illius studii curæque perennia sint monumenta.

Amori in divinum filium junxit (ut Ejusdẽ in Ma-
 moris est sacrorum amasiorum) amorem riam

E e

in amor.

in magnam Matrem, sic enim Deiparam consuevit nuncupare. Atque ut illius per hebdomadem jejunia, quotidianum rosarium, officiumque, divinas item epulas sacris Virgini diebus, aliisque in ejusdem honorem pietatis exercitia fere à puero obita, & libro primo relata præteream, solebat insuper jam inde septies quotidie curvatis genibus hanc preculam ejusdem honori recitare. *O Domina mea Sancta MARIA, &c.* Item quando fiebat illi copia, omnibus festorum illius dierum pervigiliis publicum prandium egentibus manu sua præbebat. Ut verò se ejus mancipium signo aliquo profiteretur, anulum ferreum pedi insertum diu gestavit; cui catenam libens addidisset indicem amoris sui: sed illius vinculum cum Diva, sat Superis, sat mortalibus notum erat. Ceterum cuidam fratri confirmavit ingemiscens, sibi durius esse, carere ejusmodi catenâ, mancipatûs sui teste, quàm tibiâ insito frigore semimortuas, quod frater ille commiserabatur, habere. Erat illi adhuc juveni in votis Psalterium S. Bonaventuræ, ad Virginis laudes compositum, ut & paupertas
religiosa

VINCENTII CARAFÆ. Lib. II. 435
religiosa, in amore. Itaque ut utrique fa-
ceret satis, R. P. Fabium de Fabiis, Col-
legii Romani, ubi studebat, tum Recto-
rem, facultatem flagitavit stipem in urbe
ostiatim mendicandi, dum sufficientes
nummulos ad libelli illius emptionem
collegisset. Hic verò, ut erat æquè peri-
tus probandæ suorum virtutis, ac virtute
ipse præditus, Vincentio duriusculè ac-
cepto, dixit denique Societati non esse
in more compendium suum ex corroga-
ta stipe facere, acciperet à se psalterium
(& erat in promptu) & unà facultatem,
quocumque iret, secum deferendi, uten-
diq̃ue: atque ita dimisit non minùs repre-
hensione, quàm dono lætum. Notum
est, ex iis quæ priore libro memoravi,
quanto studio Virginei honoris, Sodali-
tium nobilium Equitum, illius sacrum
natali, procurarit. Addo hîc singularem
ejusdem curam, quàm fieri poterat splen-
didissimè magnificentissimèque, Sodalitii
aulam decorandi. Nec enim ferre po-
terat terræ filiorum, quantumlibet inter
reliquos eminentium, aulas & conclavia
regio luxu splendere, & Reginae cæli cū-
riam pauperem in modum adornari. Et

E e 2

profectò

profectò feliciter evênit, ut excelsis ejus desideriiis dignisq̃ue tantâ Dominâ indi-
 ciis munificentia pietasq̃ue Sodalium re-
 sponderet. fuit qui maximâ suâ volunta-
 te mille & quingentos aureos Sodalitii in
 usus impertiret: alii pro sorte sua ac vi-
 rili, generosâ prorsus liberalitate. Quin
 etiam Immaculatæ Mariæ placuit symbola-
 lam suam aliquando conferre. Opus erat
 ad altaris ornatum non vulgare pecuniæ
 summâ. De illa Vincentius ad quemdam
 è Sodalitatis primoribus cùm retulisset,
 diffidentia nonnihil in eo comperit: rato
 non nisi perægrè tantam pecuniæ vim
 parari posse. Cui leniter correpto, *Censés-
 ne,* ait, *Magnæ Matri non esse in proclivi
 hanc summam honoris sui gratiâ nobis
 invenire?* & Vincentii verbis vaticinii
 vim eadem Diva attulit, summam scilicet
 in præsens opus sufficientem. Ceterùm
 ejusdem Vincentii operâ hæc Sodalium
 aula ornamentis aræ propriis, peristro-
 matis, laciniis aureis, picturis, musicâ sym-
 phonia adeo excellit, ut palmam inter
 omnes Virgini sacras mereri videatur.
 Dixeris illam regium Mariæ prætorium,
 hunc verò prætorio Præfectum.

Nec honoris Mariani procurandi studiosior fuit, quàm ejus adversus impios tuendi. Præpositus erat Domui Professæ Neapoli anno confirmatæ Societatis seculari, quando Societate universa per totum terrarum Orbem beneficium illud tum sibi, tum Orbi ipsi variis pietatis lætitiæque significationibus gratulante, ipse, ut in partem gratiarum actionis veniret, missionem, ut vocamus, & quamdam animarum venationem instituit in D. Eligii *al Mercato*, quæ totum Octobris mensem tenuit. Eò ipsemet interdum binis ante solis ortum horis contendit, ut inveniret quos Christianis præceptis prius imbueret, atque ad sacram exomologesim synaximque (qui fructus est ultimus hujusmodi missionum) perduceret. Dum hæc agit, cognoscit nefarium quemdam ganeonem, amisso inter sacrilegas voces peculio, chartas pictas, quæ solæ in manibus ei superabant, desperabundû & furore insane percitum, non sine sacrilego dicto, in os imaginis Marianæ conjecisse. nempe percudit id funesti nuncii piissimum ejus pectus, & incredibili dolore affecit. Ergo illico

Et honoris illius tuendi studiū

curam intendit Magnæ Matris honori reparando. Ac primùm quoniam hæc aleatorum academia illis pro asylo est, conductorem illius convênit ut sibi liceret gurgustium illud, in quo tantum facinus patratum esset, sufficienti pecunia redemptum, in ædiculam D. Virginis convertere: & obtinuit. simul egit de modo alia ejusmodi omnia ad unum abolendi. Tum atrocem illam impietatem pro concione evulgari, domum in ædiculam converti, & supplicationem generalem ad eam institui, imaginem impiè habitam, at jam egregiè ornatam, supplicando deferri, ac loco suo honorificè restitui curavit. Ad hæc, ejusdem jussu ardentissimus è Nostris concionator excitato illic suggestu memoriam indignissimi sacrilegii refricavit, innumera, quæ ex ludo promanant, mala exaggerans. Tantusque extitit animorum motus, ut suspiria gemitusque passim in populo resonarent, & aliqui præ oris ac pectoris acri contentique percussione, linquentè spiritu semianimes ruerent. Denique coactâ in cumulum magna chartarum, alcarum & tabularum lusoriarum copia igne supposito

posito simul delevit probrum, simul honori Magnæ Matris adluxit: Vincentio interea amoris ac lætitiæ vix pectore æstum continente, ad tantam gloriam amantissimæ cordis sui Reginæ. Ceterùm quia non rei, sed criminis odio atque execratione hæc procuraverat, eo tandem intercepto post multam ac diligentem conquisitionem, quàm potuit efficacissimè per litteras egit cum Prorege aliisque, ad quos causæ illius cognitio pertinebat, ut veniâ donaretur, Immaculatæ scilicet Mariæ exemplo ac spiritu, quæ misericordiæ sinum etiam sibi infestis hostibus expandit.

Porro non passa est illa tot Vincentii officiis obsequiisque se vinci. Asserebat ipse à pueritia usque ad senectam sese ab eâ innumeris cumulatum beneficiis. Quin etiam constat ejusdem testimonio, adfuisse illi in corporis necessitatibus, idque modis omnino insuetis. Incidit in ægritudinem primis, quibus cœtui nobilium Equitum præfuit, annis: & jam judicio medicorum à morte non longè aberat, quando ad eum visendi gratiâ circa quintam vespertinam venit Frater quidam è

Nostri, illi per familiaris. Ut primum fuit in conspectu, Vincentius suspirium ex imo duxit, tristicique ac lacrimante vultu ostendit ejus adventum sibi permolestum esse. Attonitus ille rei novitate, mœroris ac molestiæ causam avidè scitatus est: sed exprimere ex illo aliud non potuit, quàm pauca hæc: *Ignoscat tibi Deus, ab idum, meque mihi relinque.* Incendère hæc simul suspicionem alicujus insignis gratiæ Vincentio recens collatæ, simul ejus discendæ desiderium. Quare institit frater ille rogare, confidenter rem & animum aperiret, idque tantopere, ut vir sanctus, quò se ab ejus importunitate expediret, sponderet aperturum aliàs, excederet modò actutum è cubiculo. Excessit ergo; sed duabus post horis rediens, idem iterum iterumque quàm precibus, quàm rationibus contendit: at incassum. Redit ad illum mane insequenti, & acriter instat, promissis ut stet: enimverò nec se istinc recessurum, nec molestiam desitutum, ni Pater rem patefaciat. Itaque importunitati cedens, petita acceptaque inviolabilis secreti sponcione ita fari cœpit. *Quando, mi Frater,*
cellam

cellam meam ingressus es, hanc ingressu suo dignata Virgo, optionem mihi dederat vitæ vel mortis, atque ut alterutrum eligerem, insinuaverat. Ego verò utramque illius arbitrio permisi, nec enim quidquam mihi gratum, nisi quod ipsi placeret. Mortem certè non posse molestam accidere, nisi fortè quoddam nobilem Sodalitatem in pristinum florem numerumque necdum pro voto restituerim. Tum frater rem ut distinctius cognosceret, quæsit vigiline an verò dormienti hæc obtigissent: *Vigili*, ait, & verò aliàs similibus ostentis cælitus dignatus fui. Alia perscrutanti nihil aliud responsum. Sic ergo mortem Virginis ope vitavit Vincentius, quodque peroptarat, ejusdem auspiciis pristino vigori Sodalitium illud reddidit, imò ut priore libro memoratū, auxit numero & pietate. minus prolixus sum, si cetera ejusdem Immaculatæ Mariæ in illum beneficia percensere velim, ex quo maximè ambiguum vitæ capeffendæ, ad Societatem Filii sui ineundam impulit. Id dumtaxat dicam, cuidam cælestibus visis illustri objectum aliquando Dominum JESUM, cujus è plagis velut rivi profluebant mar-

Ee 5 garitorum

garitorum, auditumque cum amantissimæ Matri suæ Vincentium commendarer amicissimis verbis, nominatim hoc etiam nomine, quod sibi acceptissimus foret, ob suum in Augustissimam Deiparam præcipuum amorem. Certè Vincentius velut partam ratamve habebat gratiam, quamcumque ab eâ petisset. Ad quam (quemadmodum & ad alios suos in cælo patronos) scribere consueverat B. Stanislai exemplo, & litteris oblato aliquo obsequii pœnævè voluntariæ genere, pondus addebat. Imò sine dubitatione omnibus servitutum illius professis confirmabat, quæ ab illâ flagitassent, obtenturos. unum è multis ejus fidei argumentum esto. Neapoli à nobili quodam viro, quem maligna febris ex cæli mutatione conflata tenebat, evocatus, ex ipso audit, datâ egentibus ad honorem Magnæ Matris stipe, eandem rogasse valetudinem. Cui confestim Vincentius, *Cum ita sit, inquit, lætus age, obtinebis. Nec enim erit unquam, ut Magna Mater officio ac humanitate se vinci à te patiatur.* Post hæc deterius ægro factum est, luculentè delirare cœpit: adeo ut mors timeretur.

retur. Sed illi Patris sponſio numquam mente excidit. Atque ut primùm redibant lucis ac iudicii intervalla, confirmabat ſe, etſi animam ageret, ſpem evadendi non poſiturum. Quippe certâ ſe niti fide ſancti illius hominis, aut potiùs, Dei paræ miſeratione. Et revera hæc ſalutis anchora fuit. nam feſta Virginis luce poſt paulo affulgente, caligo mentis diſcuſſa eſt, evanuit morbus, & vir nobilis clariffimè vidit fervorum Mariæ preces, (ſi præſertim eleëmofynæ jungantur) vel tamquam imperia eſſe, quibus Clementiſſima univerſi Domina non poteſt non morem gerere, vel tamquam tela quæ cor illius rectâ petunt, ſauciantque, nec quieſcere ſinunt donec quod petitur, largiatur.

CAPUT XIII.

Sententiæ ejus aſcetica memoriâ digniores.

VINCENTIUS quondam diſputans de eo concionatorum genere quibus eruditionis & loquentiæ multum, probi-
tatis

tatis parum, qui in cathedris sanctimoniam magistri, in cubiculis ac moribus ne quidem discipuli: at veri comici, fictam religiosi hominis personam foris assumunt, quam domi ponunt, ex animo dicere solebat, se quidem, si aliis ea documenta daret, quæ non ipse vita probaret, sibi visum iri in seipsum dicere sententiam: Christum autem idem objicere jure posse, quod pigro illi servo Evangelico: *Ex ore tuo te iudico, serve nequam.* Quæ responsus aliquod addet pauculis hisce documentis, quæ hoc capite tamquam viri Sancti reliquias colligo, partim ex illius dictis, partim ex scriptis, satis gnarus etiam verba, & vulgaria monita pronunciantis virtute consecrari. Sic igitur ipse.

i. Ut proprius terræ situs subter aquam, aquæ subter aërem, aëri subter ignem, igni denique subter cælum: ita homini proprium & velut nativum esse debet, non modò necessitate, sed & maxima sua voluntate subjectum esse Deo, eique affixum, ut sanctissimæ illius voluntatis motibus facilius circumagatur. Ceterum nihil sublimius ejusmodi submissione. Supra humana omnia hominem evehit: adeo

adeo ut fortunæ vel prosperæ blanditias, vel adversæ terrores despiciat. securus utique, quem præter Deum nihil attingere, nedum movere possit; cùm Deo proximè subjectus affixusque sit: atque infra Deum procul absistant omnia.

2. Mundum hunc mundi Conditor simul cum universis quæ vitæ humanæ vel necessaria, vel commoda ac jucunda sunt, hominibus concessit, partim ad Divinæ in nos, partim etiam in specimen aliquod nostræ in eum liberalitatis, si ei donemus quæ ab illo accepimus; partim & casti in eundem amoris, si illius gratiâ nostris nos commodis abdicemus, quippe fat opulenti amore.

3. Ad benè beatèque vivendum, instar rotarum currûs Ezechielis circum oculati simus, necesse est. Quippe intuenda semper, & quaqua versum beata & infelix æternitas: illa ut admirationem sui, hæc ut metum creet. His duabus rebus Christiani hominis vita constare deberet. Quamquam evagatione nostra ad hæc præsentia infimæque cogitanda Numinis Providentia sapienter utitur. Sic enim coluntur agri, habitantur urbes,
artes

artes exercentur: quæ alioqui cessarent omnia, sublatisque commerciis mundus in solitudinem transfret. Quantum namque hujus vitæ momentum cedit æternitati, tantò impensius huic, quàm illi homines laborarent, si utrumque pensiculate inter se componerent. Quid igitur tandem curæ culturæve daretur Orbi terrarum?

4. Vel minimum dubitationis de salute, cladève sempiternâ, pluris homini esse debet certissimo ingentique rerum temporalium lucro. Et cùm Deus alicui ad opes dignitatesque feliciter currenti, vitam spemque simul omnem intercêdit, tacitè illi innuit quod Christus Petro: *Quod ego facio, tu nescis modò, scies autem postea.* Nobilis Eques Neapolitanus in morbum incidit, cùm primum Regni scriba creatus est: quod munus non magis quæstuosum est, quàm animæ periculosum. Vocavit ille Vincentium, oravitque valetudinem sibi à Deo flagitaret. At ipse, *Absit,* ait, *ut preces meæ virtuti integritatiquæ tuæ, mi Domine, fraudi sint. Non sic te amo. Hæc ipsa est non vulgaris in te Numinis gratia, quæ administrationem*

nistrationem muneris istius morte prævertat. Cùm enim salus tua illi sit cordi, integrum iam intactumque avaritiæ ad se evocat, ne munere isto defunctum, talem fortasse reperire non possit. Obiit igitur hic Eques tanto ex hisce Vincentii verbis solatio, ac si salutis certum pignus accepisset.

5. Scripsit ad ægrum quemdam, qui æquissimo animo ferebat ægritudinem, hisce verbis: *ô bona crux, si capis, sapis.* Aliàs de cruce sic differebat: brevissima ad culmen virtutum, ac potissimè amoris in Deum via, ea est quæ ad Calvariæ montem ducit, ut nos istic cruci affigamur. Et quando divinæ clementiæ collibitum est multam patientiæ materiam nobis aggerere, argumentum hoc præcipui amoris est. quippe compendio sanctimoniam docentis.

6. Cùm id omne, quod à Deo divinisque animum avocat, Augustino auctore, *vel sit voluptas abliciens, vel dolor repellens,* adversus utrumque sapienter nos muniit Providentia ejusdem Numinis. Etenim quidquid in deliciis inest lenocinii, ad recordationem felicitatis æternæ hebescit;

hebecit; & quidquid in malis horrefcit, ad memoriam tartarei cruciatûs fuave est. Cæli profectò contemplatio, aut faviente mundi tempestate, aut malacia blandiente, suberis loco est nandi adhuc rudibus; mergendis alioqui vel vitæ discrimen adituris. Si malorum omnium, quibus orbis hic affluit, caput quæritur, hoc est, quod qualiacumque illius bona seorsim ac per se spectentur, non conferantur cum cælestibus. Alioqui enim quis adeo insaniret, ut immensa æternaque pusillis ac brevibus posthaberet? nimirum ut stellarum splendor noctu ridet, sed ubi primùm sol fulgidum exeruit caput, stricturas illas syderei luminis haud desideres: ita beatitudinis cælestis memoria & tamquam fulgor, malignam illam mundi lucem facile obscurat.

7. Ad insignes animorum ad meliora conversiones aptior est bonus orator, quàm disertus concionator (oratorem vocat virum orationi ac contemplationi deditum) quippe æternæ veritatis effata, quæ ad animorum conversionem vim habent præcipuam, validiùs emittuntur è cordis penetralibus, quàm ex labiorum extimis.

extimis. Ceterum nec approbanda est dictio rustica, aut jejuna. Talis sit, quæ res & verba sacra, talis quæ Dei sermonem addeceat. Majestatem spiret, ut ex auditorum animis eliciat reverentiam. Verbum Dei Apostolo teste gladius est: cave igitur ne gladius ille sordescat aut rubigine illinatur. Quin potius similis illi sit quem Jeremias vates Machabæo Duci tradidit; Sit, inquam, aureus idoneusque concidendis hostibus Domini. Si ad elegantiam ostentationemque concionatoris politus plus æquo suavè nitet, hebes & levis sit, necesse est, exorsque virtutis divinæ: corda igitur ferire non valebit. Et quid est veritati linguam præcidere, nisi adeo anxie cultioribus studioque connexis verbis obligatum esse, ut liberè eloqui non possit?

8. Evangelicæ operæ subsidium animarum ex instituto professæ (quales è Societate JESU homines) hanc agendi cum proximis rationem sequantur, quam postulat finis eorum instituti, ut rebus illicitisque omnibus humanis generosè despectis, unum Deum intueantur. non igitur agant quidpiam, aganturve impulsu

F f

rerum

rerum fluxarum: non ut mundi homines, mundo utique viventes: sed (ut Apostoli phrasi utar) *tamquam è mortuis surgentes*: perinde ergo ac si ex alio orbe reduces, & carne exuti forent, mentis oculos in solo Deo divinisque defigant, in ejusque perfectionum oceano absorpti, *vivant in abscondito faciei eius à conturbatione hominum.*

9. Qui vitam verè religiosam ducere velit, eò usque procedat, omnium quæ sub sensus cadunt, & tempore definiuntur abdicacione, ut puri spiritus instar sit. Propterea, quæ vitæ & corpori necessaria sunt, ea non in solatium voluptatè que vertat, sed ut perpetuæ servitutis onera, debitamque criminibus poenam subeat. sic igitur se gerat, ut gereret potentissimus Monarcha, eò miseriarum reductus, ut equum strigili defricare purgarè que sua ipse manu cogeretur: qui sanè ejusmodi servitutem, non nisi cum horrore & regii pectoris indignatione serviret; eaque, quàm celerrimè liceret, sese expediret.

10. Sincerus purusque ab omni labe tunc labor est, quando in eo, qui juvatur,
nihil

nihil arridet vel nobilitatis, vel opulentia, vel dignitatis, vel alterius decoris, quo possis allici. Tunc enim temporis luculentum argumentum est solam spectari animam, ejusque pretium decusque, & à sanguine Christi, quo purpurata, & ab æterno suo exemplari, cujus imago viva est. Si quandoque ab inopum, miserorumque consuetudine te revocat squalor & turpitude, si ad nobilium locupletumque congressum te pellicit elegantia vestium, speciesque exterior; eia penetra, & pervade hæc, spectata intus in anima purpuream ejus regiãque vestem; externa ista ad illam sordescunt. Specta gratiæ divinæ pulchritudinem; tam exigua esse nequit, quin immensum exsuperet, quidquid in rerum natura, hominum voto & amore dignum est.

II. Eadem vita religiosa, non aliter meliùs, quàm Climaci verbis definiri potest: *Ut sit violentia naturæ indeficiens, sive perennis repulsa veteris, ut Paulus ait, hominis, & ingenitæ ad commoda nostra propensionis repressio.* Quod adeo ratum, ac latè patens est, ut etiam ea, quæ ad Numinis cultum referuntur,

uti studia, utilium item editio librorum, Præfectura Religiosa, & hujusmodi, suspecta nobis esse debeant, si naturâ ad ea feramur. Minimum necesse est (quò gratia totum sibi opus certò vindicet, nullamque illius partem decerpat natura) ut tollamus de medio, de opere, inquam, subducamus, omne quod nostrum est, id est, in eo exequendo uni velificemur Dei ac Præsidium voluntati; non nostro arbitrio, non propensione aut oblectationi ex opere sponte mananti acquiescamus. Cujus indicio erit par ad omitendum opus, aliudve etiam discrepans aggrediendum, atque ad illud profequendum animi compositio.

12. Ad promptam humilemque obedientiam, perpendendum sedulò, nos omnino indignos esse, quos divina Majestas ad imperia sua (quorum Præsides nostri interpretes sunt) exequenda adhibeat. Ad ejusdem obedientiæ felicitatem consequendam, damnatâ omni politicâ ad oculum, ut aiunt, obediendi ratione, intuentia, quam Superiores gerunt, Domini JE su persona, nec aliter illorum, quàm hujus voluntati, quippe quæ una eademque

VINCENTII CARAFÆ. Lib. II. 453
eadémque est, parendum. Propterea
S.P.N. Ignatius de Moderatoribus agens,
primùm eos nuncupat Christi legatos seu
vicarios; tum instrumenta Providentiæ
Numinis; demum interpretes divinæ ejus
voluntatis. Quid autem nobis beatius
accidere possit hæc in vita, quàm si Chri-
stum in Præsidiis veneremur, ejusdem
voluntatem perspectam habeamus, cer-
tamque ad cælum viam, ab eo nobis si-
gillatim præscriptam, ab illis demonstra-
tam incamus? Felices Religiosi, quibus
una Dei voluntas in obediendo proposi-
ta est! Cum eo celsitudinis sese extulit ani-
mus, Ambrosio teste, *omne quod in mun-
do est, amore æternitatis calcatur, & jam
beatitatem prælibat, non modò certa spe
æternæ vitæ, sed præsentis ingenti que
voluptate, quam hujusmodi conforma-
tio cum divina voluntate illi parit. Hæc
enim, ut scribit Bernardus, est felicitas
Beatorum: quia voluntas Dei, est volun-
tas eorum.*

C A P U T XIV.

*Quadam à Vincentio, seu vivo
seu mortuo prodigiòse patrata.*

MIRAM Vincentii demissionem, totâ
meius vitâ intermicantem placuit
Deo variis prodigiis illustrare; non iis
dumtaxat, quæ hac historia sparsa sunt,
sed & aliis, quæ vivus ac mortuus edidit:
in quibus enarrandis quoniam non tam
numerum, quàm fidem amo, non pauca
prudens prætereo, dum certior inqui-
rendo habeatur, aliæque, dum otium
mihi aliisque latiùs describendi conce-
datur.

Donatus Perillus in febrim contagio-
sam iteratò lapsus, Vincentium occasio-
ne Sodalitii, in tirocinii facello erecti,
cujus pars erat, sibi bene notum, acciri
ad se curavit. Venit ille; sed jam ad ex-
trema tendentem, post quatuor & vigin-
ti horarum meram inedia, atque adeo
à medicis depositum reperit. Sistit se
ægro: sed videndi faculas illi defecerat:
compellat nomine illum suo, & utcumque
intel-

intelligitur : indicio est lætitia vultu se prodens, simul & compressio osculùmque manûs Vincentii, quam æger collectis quæ supererant viribus ad os admovebat. Tum Vincentius verbis fiduciâ in Deum plenis jacentem solatus, admonuit Divæ Virgini, quæ in Sodalium coetu colitur, se commendaret : pauxilloque mannæ S. Nicolai ei concessa, super ejusdem corde crucis signum formavit, ac denique hæc ipsissima verba illi dixit. *Veni ad Sodalitatem die Dominica.* Vix egresso illo æger cibum petiit, febrisque è vestigio exterminata est. Valetudo porro adeo celeriter confirmata, ut Donatus septimo abhinc die, qui proximè sequens Dominicus erat, è loco quem S. Luciam vocant, juxta mare ubi degebat sito, collem, in quo Societatis est tirocinium superarit, & Sodalium coetui, prout Vincentii vaticinium ferebat, interfuerit.

Idem Donatus Perillus, & Petrus item Perillus oculati testes, nec non & alii interposito jurejurâdo affirmarunt id quod subjicio : Quindecim post curationem illam diebus auriga domesticus currum tritico onustum inducebat in Domum

Probationis. Quoniam verò illius aditus difficilis est, commonefecit eum Janitor, ut veteribus rotarum vestigiis insisteret: sed ipse negligentiam, an impotentiam, damno certè suo, ab iis deflexit. Quippe ubi paululum processit, subversus est currus, & per devexa præcipitans cum impetu ad murum devolutus: ubi temo pectori aurigæ graviter impactus muro illum affixit: adeoque compressit, ut vim magnam sanguinis ore eieceret. Ivère confestim suppetias multi: quos inter Vincentius temonem ab illius pectore excussit, signatâque ea pectoris parte crucis in formam, pariterque SS. Triade invocatâ, eum manu apprehendens, *Eamus*, ait, *ad vesperas*. fortè enim fortuna dies ille cuidam è Sanctis Societatis sacer erat. Ita statim rediit ad sese, & cum se solo, quo ruerat, erexisset, post aliquantulum quietis, sanus & omnino integer ad vesperas se contulit.

Per diu Vincentius Neapoli singulis Dominicis mysteria fidei docuit, aliâque Societatis ministeria obivit in sacello plateæ quæ à veteribus ferramentis nomen sortita est. Et hunc ipse locum delegerat,
utique

utique animarum messi opportunum. Quondam vilia quatuor invenum capita juxta eum chartis ludentes invenit: rarusque parum decere, ut ubi & quando divinæ præceptiones tradebantur, illic exaudirentur aleatorum juramenta ac jurgia, eos per Sacerdotem, ludo ut abstinerent alióve eum transferrent rogari curavit. Tum veritus gravio rem tumultum (jam enim illos contrà frēmere inaudiebat) egressus ipsemet sacello, eos amabili, ut solebat, ore affatus, obsecravit, ne lusu suo divinas exercitationes interturbari vellent: satiùs, si ita libéret, & ipsi iis Christianè interessent. etenim multò eorum animis salutarius ludum desinere, quàm tempus & pecuniam, & fortasse cælum perdere. Sub hæc aliquis aliis procacior objecit Patri (quod ejusmodi nebulonum grex religiosis hominibus objectare consuevit) benè & jucundè illi esse, cui esculenta, poculentaque, cæteraque in promptu sint ad nolæ sonum, dum totis hebdomadæ sex diebus sudant ipsi, & corpus animumque fatigant: Deum festos condidisse dies egentium quieti & oblectationi; hunc si lusu

fallere sibi lubeat, nihil ipsius referre. Quæ secundò tertiove gliscente verborum procacitate repetiit. Tum verò defixis in ejus vultu oculis, Vincentius hæsit tantisper, & divino afflatus spiritu, *Non hæc talia mihi loquêris, ait, post octiduum. Consule animæ tuæ: interea scito Deum festos dies indixisse, ut terrenis negotiis expediti, Dei honori faciliùs vacemus, & salutem.* Quo dicto altum suspirans, ad facellum rediit. illi verò inde abcessere. binis post diebus, atque adeo die mercurii, insolens ille morbo correptus est, illicò tam acri, ut ipso diei vespere auguratus sit medicus fore supremum, & de Sacramentis sibi procurandis ægrum commonefecerit. Qui noxas fatentem ritè audiit, adegit hominem adducendam puellam, quâ jam triennium fuerat abusus. Deinde die Jovis SS. Viatico munitus, & Veneris extinctus est. Quæ res ansam præbuit Vincentio ea ad populum dicendi, quibus talè infortunium dignum videbatur. Dixit autem eo animi sui motu, & adstantis populi, ut eomplurium exomologeses expresserit.

Post longam disceptationem super variis

riis conditionibus, omnino delibetatum erat de conjugio Beatticis Fontanarofæ cum Scipione Barillo, nobili Neapolitano; nec aliud superabat, quàm ut nuptiæ celebrarentur, & sponsa traderetur sponso. Interea Vincentium adierunt duæ Beatricis consanguineæ, & de tota re certiozem fecerunt, sive ut eo nuncio eum recrearent, pro sua in illam benevolentia, sive ut novis conjugibus benè precaretur. Cùm igitur eas audisset, aliquantisper collegit animum: tum petiit, an desponsa in viri potestate esset: negantibus illis, *Quis, ait, novit, quid illa fieri Superis placitum sit?* Turbavit eas ejusmodi interrogatio, & D. Laudemia Gomez, sponsæ amita, ei que perquam benevola, subjecit, attonita: *Quid sibi vult illud? ergone coniugium illud rescindetur?* Tum Pater, *Haud scio,* inquit, simul subridiens, *Sponsa erit,* inquit, *JESU Christi.* Quæ responsio cùm Gomeziam planè perturbasset: Joanna Fontanarosa ad eam conversa, ponere metum jussit: Patrem enim ioco ita locutum. Ad hæc Vincentius, *Non iocor,* reponit: & asseverantiùs, quàm adhuc fecerat,

Vestra

*Vestra Dominatio, inquit, paret se ad excipiendum velut è Numinis manu, & beneficii loco reponendum, quidquid even-
turum est, nec dubitet id omne ex ipsius gloria, réque nostra fore. Ita illas anxias, fluctuantésque reliquit rei exspectatione. Sed pauci fluxerant dies, quando omnis super eo vaticinio dubitatio exempta est. Puella illa adhuc virgo casu lapsa, ad gradus caput allisit. Acciti Medici, extimæ cutis plagulæ potius, quàm intimæ contusionis vitio intenti, nihil inde timendum pronunciavere; neque ut moris est in ejusmodi cæcis ictibus, livoris interiora scrutati sunt. Sed quæ Vincen-
tium audierant, jam inde à primo læsionis die Beatricem pro mortua habuerunt: & cùm meliusculè illi esse videretur, in mentem revocabant Patris verba de eadem Christo despondenda, quod eventus ostendit. Siquidem ante quadragesimum à lapsu diem (quæ plagarum capitis periodus critica est) ad nuptias Agni virgo sponsa accersita est. Qui nuntius cùm ad Vincen-
tium perlatus esset, ipse nihil eo commotus, quippe futuri jam antea præsciis, id dumtaxat dixit,
Virginem*

Virginem tantâ fuisse innocentiam vitæ,
ut mundus eâ potiri non mereretur.

Constituerant Societatis Moderatores
P. Philippum Roccam Româ, ubi dege-
bat, ad aliud Collegium mittere ad se-
dem istic figendam. Ipse quia fluebat
annus 1649. quem excepturus erat annus
Sanctus Jubilæi, spectandæ illius celebri-
tati moram aliquam à Vincentio tum Ge-
nerali flagitavit. Qui antequam respon-
deret, hæsit tantisper meditabundus; tum
copiam illi petitam concessit, additis
hisce ipsissimis verbis: *Reverentia vestra
Romæ manebit: sed annum sanctum non
videbit.* Anxium habuit Patrem hoc re-
sponsi: *Ænigma* quidem erat: cujus cum
operosè quæsitam solutionem non inve-
nisset, eam ab amicis postulabat: sed
paucos intra dies inopina febris non ex-
spectatam quidem certè, at luculentam,
& Roccæ statim ac facilè intellectam de-
dit. Itaque ubi se sensit ægrum, actum
de vita existimans, statim à morbi initio
rebus animæ prospexit. & brevi post Ro-
mæ mortuus in Collegio Germanico,
scilicet Romæ mansit, nec Jubilæi cele-
britatem spectavit.

Filiola

Filiola D. Julix de Monti, Ducissæ de Lauriano, unicum mensem nata, tam vehemente febris affecta fuit, ut cum ob tenellam ætatem pharmaco fumendo omnino impar esset, propè desperata defleretur. Quare illius mater è cælo remedium petere statuit: Epistolam Vincentii jam defuncti penes se habebat, hanc puellulæ capiti imponit, & illa mox meliùs habet. Paulo pòst acceptæ in ulnas filiolæ sudariolum Vincentii sanguine tinctum per cognatum suum Religiosum, ut decentiùs, admoveri curat: & è vestigio febris prorsus evanescit. Ita confestim Neapoli Laureanum Ducissa cum suis contendit, ad quod iter accincta erat, cum puellulam febris corripuit.

Juxta Ædem D. Virgini ab Angelis dictæ, sacram, quæ iter ad suburbia de Chiaia, plaustrum pondere suo, & lignis grave pueri supini ventrem rotis obtriverat. Jacebat itaque humi sensus omnis expers, & omnium judicio mortuus. Sorte bonâ eò venit Vincentius, accedensque oppressi manumprehendit, tum ad matrem desperabundam & miserabiliter pueri cladem lamentantem, *SOROR*
MEA,

mea, inquit, flere desine: nam filius tuus mortuus non est, sed vivus & sanus. grates habe Deipara, cui hanc gratiam debes: quæ cum diceret, filium matris sanum integrumque, uti asseruerat, tradidit.

Juvenis Anglus perillustris prosapiæ, Collegii Anglicani Romæ alumnus, periculosa feбри laborans, pro sua de Vincentii virtute existimatione, sæpius eodem mane petiit ejus precibus commendari. Interea R. P. Nathanaël Sotuellus Societatis JESU tunc Secretarius, defectum ex epistola Vincentii chirographum ægro misit: quod ille acceptissimum sibi restatus, pectori apposuit, unà cum aliis reliquiis illic pendentibus. Porrò Vincentius, juvenis periculo, ardentiq̃ue precum suarum desiderio intellecto, spondit se Numini pro eo supplicaturum, in crastino præsertim sacrificio. At nocte intermedia ingravescentem febrim superi stomachi dolores, & delirium secutum est; adeoq̃ue paulatim in cruduit malum, ut P. Nathanaël mane ægram adiens crederet se, vel mortuum vel moribundum inventurum. Sed Collegium ingressus,

gressus, præter omnem suam opinionem, certior factus est Dominum Guilielmum (sic enim appellabatur) liberum jam à feбри, penè omnino convaluisse : & ipse illum læto hilariq̃ue vultu, habitumque sani hominis præ se ferentem comperit. Audiit autem ex eo quod alteri è Societate Sacerdoti istic præsentem jam retulerat; visum, subsidiumque Vincentii. Nimirum primis febris diebus sibi decumbenti conspectum esse Vincentium : qui cubiculum ingressus, seque sereno vultu intuitus, cum aliquamdiu tacitus hæssisset, demum ex eo quæsit, viverene, an mori mallet. Se verò confestim respondisse vitam in optatis esse, si quidem cultui gloriæque Numinis non inutilis futura esset. Tum autem Vincentium oculis in ægrum defixis, tacitumque ut prius, tantisper iterum hæssisse, & hoc tantum effatum, *Sic est*, evanuisse. Ita se futuri utcumque dubium esse ab eo relictum; verumtamen ex illius apparentis hilaritate, & alloquendi ratione auguratum se convaliturum; at ægrè, nec sine discrimine. Quæsit Sotuellus, dormientine an vigilantè visum illud oblatum fuisset:

fuiſſet? *Vigilanti*, ait, *nec minùs mihi præſenti quàm iam nunc, dum loquor, mihi ſum præſens.* Ita ipſe, qui quidem etſi deſperantibus Medicis, ſperare valetudinem numquam deſtitit. Imò cuidam Patri, ut ſe Vincentii precibus commendaret, rogato, addidit omnino ſe ſanandum, & primo quoque recuperatæ valetudiniſ tempore gratias illi pro meritis acturum. Ceterùm Sotüellus juvene audito Domum Profeſſam reſſus, inſperatam illius ſanitatem Vincentio narravit, qui eâ gavifus, confirmavit ſe pro eo nominatim preces ad Deum fuſiſſe. Igitur paucis poſt diebus vegetus ille jam & robuſtus, antequam ſe in iter Flandriam verſus daret, ad Vincentium adiit, tum aſſertori ſuo gratias habiturus, tum bonam ejus precationem petiturus. Quo tempore iteravit eidem Sotüello, vitam ſe Vincentii precibus ſecundùm Deum prorsus debere: & addidit nuper alterum è duobus, qui ſe curabant, Medicis, virum ab arte ſua Romæ clariffimum, cùm ſe inviſiſſet ægrum, ad Patres lectum ſuum circumſtantes converſum, in hæc verba locutum eſſe. *Sanctum habetis Ge-*
G g *neralem.*

neralem. Hodierno mane P. Paulum Belli in extremo discrimine reliqui, propè desperata valetudine; adiit illum me egresso Generalis, nonnullasque preces super eo recitavit, & ego ad eundem reversus, liberum febrì & propè recuperata valetudine comperi: ita medicus, & ex vero.

Francisca Porpora jam inde à multo tempore solita apud Vincentium confessiones sacras obire, gravissimis ex febrì doloribus crebrisque deliquiis afflictata, & jam iudicii expers, supremis Sacramentis ad mortem accincta erat. Invisit ita constitutam Vincentius, & post brevem, uti consueverat in ægrorum visitatione, orationem, super ægrotantis capite crucis formam expressit. Nec mora, rediit illa ad se, corroborata est, strato surrexit, & posterum Paschatis diem in æde sacrâ, quam commodè petiverat, celebravit.

Per illud tempus, quo Neapolis intestino bello ardebat, quando Vincentius Romæ (ubi jam Generalis vindicem Dei manum ab eâ avertere, quâ crebris precibus & lacrimis, quâ pœnis voluntariis conabatur) funesta de illo nuntia audiebat, demonstrare solitus erat se funestiora timere.

timere. Etenim civitatem illam certas ob causas multum adhuc Justitiæ divinæ debere. Sed die quodam, quo die omnium hætenus nuntiorum tristissima memorabantur, omnisque spes pacificationis extincta esse videbatur, colloquenti secum Patri Secretario, profus contra omnium opinionem & morem suum, hilari vultu asseruit tumultus illos brevi esse sedandos. Subjiciente Secretario res Neapoli ita nunc esse, ut numquam longius à compositione abfuerint, reposuit ipse, numquam propius ab ea abfuisse, pari que oris serenitate tertio ei inculcavit tumultus illos brevi esse sedandos. Quæ multiplex asseveratio ab homine nihil nisi exploratum affirmare sueto, cum præsertim adeo à prioribus ejus sermonibus, & præsentis rerum statu dissideret, facile originem suam cælestem Secretario persuasit, simulque pacem brevi fanciendam. Id quod & ipse aliis pro explorato asseruit, tacito tamen ejus nomine, unde hauserat. Et verò non multo post vaticinio fidem adstruxere cursores inita pacis nuntii. Cujus quidem beneficium, secundum Deum Sancto quoque

Xaverio acceptum referendum est: quippe à Regni Baronibus his turbatissimis temporibus in totius gentis patronum, *Protektoris* titulo electo & invocato. Sanè obstrinxerant se illi communi consensu ad præstandum ejus honori quidquid eorum nomine Vincentius Divo vovisset. Vovitque ipse, jejunium, & stipem pervigilio festæ illius lucis largiendam; ipsa verò luce sacram Synaxim, & quot diebus consuetam orationem ad Divum, itémque Dominicam & Salutationem Angelicam, quæ pietatis officia, pace obtenta, ex voti religione obeunda eis significavit.

Antonio Rosico apud Brutios orto, brachium sinistrum catapultæ glande gravissimè læsum erat. Quippe osse confrecto; unde jam duodecim fragmenta variis temporibus fuerant educta. Post duos curationis & cubatûs menses, tædiî tam diuturni levandi causâ, tametsi hiante adhuc plaga, quam chirurgus coïre posse desperabat, domo egressus est. Exinde brachium illud dolor invasit ingens, nulla quietis parte permessa. Sed Antonius nactus aliquando Vincentium in ædibus

D.

D. Joannæ Fontanarolæ, pro ea opinione, quam de illius sanctimonia conceperat, post Patris tergum se insinuans, chlamidis ejus extrema malo appressit; eodemque temporis momento simul discussus dolor, simul brachio sanitas & vis restituta: itaque eo deinceps usus est, ut nunquam malè affecto: licet chirurgus eductis adhuc ante binas horas duobus ossis fragmentis affirmasset, si fors curaretur, plagam tamen in fistulam perennem mutatum iri.

Ut feminæ Principis in suburbiis Chiaiaæ degentis confessioni aurem præberet, conscendit Vincentius minorem cymbam, quam pueri duo, & tertius aliquis vel vir vel juvenis propellebant, æstuabat tunc temporis patientioribus locis mare, sed procella ingredientibus vix parebat. Et Vincentii socius studio celeriter præternavigandi, ei confirmarat (temerè tamen, quippe inscius) nihil admodum subesse periculi. Sed ad Castrum Ovi proVecti, atque adeo ad os pontis ei adjacentis, formidabiles cymbulæ fluctus, & remigibus illis insuperabiles invenerunt: cùmque nec provehi

Gg 3

longiùs,

longius, nec recedere valerent, cum aperto naufragii discrimine aliquamdiu fluctibus illic obluetati sunt. Interea Vincentius pallio se operiens (sic enim solitus erat dum coram aliis precari lubebat) totum se ad preces collegit. Crescebat tamen periculum crescente procella; adeo ut Vincentii socius, illius metu exterritus, spectantium è muro, quo iter ad S. Luciam cingitur, & rei eventum expectantium, cum clamore opem imploraret. Tum verò vir sanctus ardentibus oculis, altaque & imperiosa voce, *Cymba*, inquit, *provehere*: & illa continuo divinitus impulsa aliquantum provecta, substitit. Iterat ergo Vincentius idem imperium, & hæc denuo paret; tumque iterum hæret. Tertium instat ille, ut progrediatur: eaque progrediente, & tandem tuto loco ad pedem rupis fixè subsistente, facile exscendunt. Inde respicientes iter à se peractum, navim conspiciantur à sex fortissimis juvenibus propulsam idem illud iter insistere; sed illi cum ad illud os pontis accessissent, collatis frustra viribus fluctus subigere conati, tandem redire coacti sunt.

Victoria

Victoria Miloni sexagenaria, bimestri spatio acerrimos dolores in maxilla percipiens, cum jam præ eorum acerbitate nec cibum nec potum capere, & vix auram quam respirabat, ferre valeret, excellenti chirurgo Neapolitano eam ostendit. Qui dentem vitiatum deprehendens, mali utique radicem, postero mane se evulsurum spondit. Interea gliscente dolore singula temporis momenta ut ipsa quidem testata est, mille annorum spatium illi visa. Quare eam miserata domestica puella, Vincentii jam mortui chirographum maxillæ ut imponeret, speraretque viri illius sancti meritis sanitatem, rogavit. excitatâ igitur fiduciâ illud admovit, hisce omnino verbis precatâ: *Sante mi Pater, per tuum viventis in Deiparam amorem, perque gaudium quod ex eius presentia in celo capis, sana hunc meum dolorem.* Vix oraverat, cum voti compos effecta est, adeo ut vesperi ejusdem diei, durissimos cibos commolere, & sine ullo doloris sensu bibere potuerit; & noctu placidam ceperit quietem. Mane dum dentem putridum manu tentat, num doleat, an vacillet, sitne extrahendus,

fortem & stabilem sine dolore sentit, jamque inde à Novembri anni 1650. ad Augustum anni sequentis, quo hæc legitime confirmavit, omni liberum dolore, nec minus aliis utilem experta est.

D. Isabella de Palma lethali malo in dies ingravescente, atque omnem Medicorum artem eludente, ad extrema venerat. Jam æternitatis viaticum illi quærebatur, imò quia Medici ex arteriæ pulsu vicinam mortem præsentiebant, alter nuntius ad Curionem properabat, ut hunc ad maturandum iter urgeret, nisi immunitam vellet obire. Tantis in angustiis unica spes ejus marito D. Michaëli Gomez superabat in ope P. Vincentii. Ad hunc ergo fratrem suum Carolum properè misit, quantocyus adesset; nec enim discrimen ac necessitatem moram ullam permittere. Induerat Vincentius vestes sacerdotales ad proximè faciendum, dum nuntius hic afferebatur. Confestim igitur iis exutus domum D. Michaëlis festinat, qui ad imos scalarum gradus eum avidè præstolabatur. Hunc igitur lacrimis perfusum Vincentius cernens, earum causam quæsit. Respondit
ille

ille illicò, eam sibi maximam esse, cui cum uxore peritura sint actutum omnia, quæ sibi cura in orbe; nimirum illam emori, & jam unum alterumque ad Curionem excurrisse, Viaticum ut accelerent. Tum Vincentius pleno divinæ fiducia vultu, *Non, inquit, non est ei quidquam tale metuendum. Fube sine mora Curioni renuntiari ne cum Viatico veniat, nihil enim illo opus est.* Inter ea adest, qui Curionem in via esse refert; atque adeo proximè Viaticum adfuturum. At Vincentius in sententia perstans, voluit mitti, qui reditum Curioni persuaderet, quod statim est præstitum ob eximiam Vincentii existimationem. Fuit qui deinde Vincentio renuntiaret revera Isabellam emori. Ad quem ipse, *An ignotum est, ait, me, dum verè periculum adest, instare solitum, ut satisfiat huic sumendorum Sacramentorum obligationi? Hic verò nihil omnino illis opus est, D. Isabella pro more suo (nimirum semel intra octiduum communicandi) ad Jesu ædem veniet ipsa met, & divinis epulis accumbet.* Dicta porrò sunt hæc omnia, priusquam ægræ cubiculum iniret. Quod deinde ingressus,

cùm eam propè animam agentem vidisset, afferri sibi iussit cantharum grandem aqua plenum, quam tamen medici agræ dari prorsus inhibuerant; quòd natura morbi esset ejusmodi, ut eam illi præbere, & occidere eadem esse affirmarent: nihilominus cùm allata esset, & illa vi sibi factâ hausisset aquæ nonnihil, è vestigio ad vomendum provocatur, evomit, & humoribus tetris ac fatentibus amplum pelluvium complet: meliùs habet, & intra octiduum in templo nostro Angelicæ mensæ assidet, uti disertè vaticinatus erat Vincentius.

Illustrissimum Dominum Archiepiscopum Surrentinum, cùm interesset justis funebribus, quæ Vincentio reddebamus in templo nostro Neapolitano, inceserat cupido habendæ vel exiguæ phialæ quam quispiam è Patribus nostris Vincentii sanguine plenam habebat, vel certè papyraceæ nativitatis Christi icunculæ eodem sanguine circumtinctæ, medium palmum magnitudine non superantis. Hanc obtinuit, accepitque cum intimo sensu pietatis. *Et dum eam deoscularemur, ait ipse*
 „ in juridico suo testimonio, *tam suavem,*
 adco

adeo sensilem, ac indubitatum lilii odo-
rem percepimus, ut & animus permul-
ceretur singulari voluptate, neque odo-
ratum à tam grato odore abstinere posse-
mus. Advocavimus ad nos D. Angelum
Massari Sacerdotem Neapolitanum, unū
è Capellanis nostris, eumque ex impro-
viseo jussum istam imaginem odorari, po-
poscimus qualem odorem ex ea percipe-
ret, responditque, lilii fragrantissimi. Et
tamen papyrus, qua icuncula involveba-
tur, ejusmodi odorem nequaquam emit-
tebat. Recepimus nos in Domicilium
nostrum Neapolitanum, & variis eam-
dem imaginem odorandam præbuimus,
qui propè omnes confirmarunt (nec enim
poterat negari, cum sensum acriter feri-
ret) sentire se ex eâ lilii odorem. Eam-
dem ea papyro involutam, qua nunc te-
nemus, Surentum reduces vesperi loca-
vimus super conclavis nostri mensula,
postero mane armario concludendam:
& ex ipsa lectica nostra lilii odorem per-
cepimus; non capientes quâ fieri posset,
ut odor ille papyro clausus per cubicu-
lum totum usque ad cubile se diffunde-
ret. Atque aliàs variis occasionibus tra-
didimus

didimus permultis eandem iconem odorandam, qui omnes affirmarunt illum lili suavem odorem ab ea exhalari. Haftenus Illustrissimus. Faxit dulcissimus animarum Sponsus, *qui pascitur inter lilia*, ut suavis ille castusque odor animos nostros impleat, unde in sermones atque actiones diffusus, & ab iis quibuscum versari contigerit perceptus, omnes castimoniae sincerique Superum amoris afficiat desiderio.

Sequens relatio ex Auctoris voluntate huic editioni Latinae addita est iis ipsis verbis quibus ad me missa, sub eadem approbatione, & ut vocant, protestatione, quam ipse initio operis praefixit.

DUaci mense Junio anni millesimi sexcentissimi quinquagesimi tertii, Cæcilia Catharina de Lannoy filia sexennis D. Florentii de Lannoy, Fiscii in Atrebatensi ditione Curatoris ex Domina Antonia Vainet conjuge, pervigilio Sancti Joannis Baptistæ sub vesperam cum esset sub dio, subito videre desit, sive ex catharro in opticos nervos & oculos illapso, sive ex fulgetra, quæ tunc erat frequentior.

quentior. Ea cæcitas explorata postridie parentes affecit eò gravius, quòd eorum filia altera & natu maxima Maria Margarita, annorum quinque & viginti, virgo cœlibem vitam agens, insolenti juxta atque ancipiti morbo pridem laborabat. Siquidem ab octava die Decembris anni millesimi sexcentefimi quinquagesimi primi ruptâ venarum aliquâ, conficiebatur vomitione ferè quotidiana sanguinis, eâ copiâ, ut quandoque ad tres pintas, ut vulgo loquuntur, hoc est, ad uncias medicas triginta sex, ut cùm minimè pintam unam duodecim nimirum unciarum in dies singulos ejectaret. Neque per id tempus viginti ferè mensium quies intercerferat ulla, nisi subinde ad unum atque alterum, summùm ad tres dies, si caniculares excipias, quibus ad undecim remisit malum. Accedebant dolores corporis, ad pectus & latera præsertim, acutissimi, usque adeo ut jacere in lectulo non valens, sedentis habitu in eodem quiescere cogeretur: insuper defectiones varias ex ea tanta sanguinis exinanitione sustinebat, cum aliis symptomatis quæ plerumque post ipsam vomitionem
erant

erant graviora. Neque verò pepercerunt curis aut sumptibus parentes optimi filiam carissimam ut curarent. Medicos peritissimos quà Duacenos Academicos, quà externos, Leodiensem, Cameracensem, Bergensem, Hefdiniensem, Athensem adhibuerunt, qui omnes tentatis frustra, quæcunque ars ipsis suggerebat remediis, denique uno ore conclamarunt malum esse immedicabile, brevi tempore tabe corporis, neque multo post morte & fortassis subitâ finiendam. Afflictis igitur summopere ob primogenitâ istam filiam parentibus, dolorem ingentē addidit filiolæ natu minimæ repente excecatae fors miseranda. Quare huic saltem curandæ remedia omnia quæsiverunt. ac primo loco Deum Opt. Max. ac Cœlites, & maximè Deiparam Virginem votis, peregrinationibus, novemdiablis precibus, placandos, propitiandosque susceperunt. Ab his ad homines ventum est, Medicos urbis & Academiae celeberrimos. ii ex artis suæ placitis, purgatione, phlebotomia, scarificatione per tres fere hebdomadas admotis, omnino nihil profecerunt, & apparebat malum
omni

omni medicinâ esse potentius; nam & puellula ex eo adeo nihil dum videbat, ut vel ardentem candelam ob oculos positam non perciperet. Tetigit geminata illa familiæ honestissimæ ac peramicæ calamitas P. Hubertum Wiltheim Collegii Duacensis Societatis JESU Rectorem, qui stimulos subdi sibi sensit ad illam adeundam solatii gratiâ, novumque remedii genus suggerendum: Vitam itaque R. P. Vincentii Carafæ ejusdē Societatis Generalis sanctæ memoriæ recenter Gallicæ impressam cum reliquiis ejus, parte nimirum diaphragmatis balsamo conditæ, quam R. P. Florentius de Montmorency, illius nuper Assistens, & post obitum Vicarius Generalis, Româ allatam ipsi donaverat, ad illos secum detulit. Atque domum ingressus primum omnium matrem (patre absente) materteram, sorores, ipsamque adeo parvulam cæcam in unum locum convocatas paucis allocutus, nonnulla ex dicto libro prodigia legit, ut in spem ac fiduciam omnes erigeret, sanitatis ejusdem viri Dei meritis obtinendæ: deinde reliquias ipsas pio ante osculo ab omnibus salutatas,

salutatas, oculis parvulæ applicuit, hor-
tatus ad extremum ut eisdem honorem
haberent, adeoque novemdialem com-
precationem nuncuparent. Paruit piissi-
ma familia persanè diligenter, & omisis
tantisper ex ejusdem Rectoris consilio
medicamentis reliquis, ac nominatim
cauterio duplice, altero in collum, in
brachium altero destinato, qui ultimus
erat artis conatus, tota in pietatem in-
cubuit. Aderant quotidie omnes quas
dixi unà cum parente certo tempore, in
Oratorio domestico, atque cæca ipsa
prædictas reliquias oculis applicans insi-
gni simplicitate identidem inclamabat:
Beate Pater Carafa cura oculos meos.
audisse innocentix vocem visus est Pa-
ter; siquidem altero aut tertio susceptæ
orationis novemdialis die, videre iterum,
at non sine quadam caligine cœpit, quâ
magis magisque discussâ in dies, ante
finem novemdialis spatii pristina & per-
fecta facultas videndi est consecuta,
hodieque integra perseverat. Ad hoc
domesticum, seu veriùs cœleste lumen,
oculos quoque aperuit & fiduciam exci-
tavit majorem Maria Margarita sororum
maxima,

maxima, quam depositam ante à Medicis diximus, quæ & ipsa unà cum parentibus & reliquâ familiâ novemdiales preces persolvebat: cumque nonus & is ultimus adesset dies, suoque inveterato malo, & quidem solito gravius conflictaretur, ingenti in Patrem Carafam fiduciâ conceptâ votum piorum quorundam operum ad honorem ejus præstandorum fecit; simul è lecto prorepens ejus reliquias in Oratorio collocatas accepit, & secum detulit, tum ope ejus piè ardenterque implorata, pectori, in quod maximus incumbere dolor, illas applicuit; sensit cœlestem manum vis mali; nam continuo, non sine convulsione & acerbo cruciatu ejecto per os copioso sanguine, qui duas pelves implevit, omnis præter morem cessavit & evanuit doloris sensus. Virgo corpus ipsum, & interiora præsertim cum tota valetudinis habitudine plane commutata persentiscens, mox salvam se ac valentem esse exclamat, & jam lecti ac moræ impatiens exsilit, veste se induit, atque è vestigio in templum Societatis JESU non parum à domo sua distans, gratiis Deo, ac Patri Carafæ pro

H h

recepta

recepta fanitate habendis properat. Ex eo, hoc est undecimo die Julii, anni millesimi sexcentissimi quinquagesimi tertii, usque ad hodiernum, nullo relicto pristini mali vestigio, ne sanguinis quidem guttam ore ejecit: quin etiam postridie ad eundem Rectorem venit, eique indubitanter asseveravit, sanam se ac fospitem esse, quando aliter planè atque antea & corpore & pectore constitutam se sentiret. Et fidem auget quòd ab eo tempore non modò vires ei restitutæ sunt, verùm etiam vividus corporis orisque color & habitus perseverat. Quæ omnia in hac postrema relatione descripta RR. Domini Vicarii Generales Sedis Episcopalis Atrebatensis vacantis, auditis, exacto priùs jurejurando, & coram visis & examinatis, tum parentibus ac filiabus suprà nominatis, tum duobus Medicinæ Doctoribus & Professoribus in Academia Duacena, qui puellis curandis artem frustrà intenderant, tum denique prædicto Collegii Societatis JESU Rectore, & alio ejusdem Societatis Sacerdote S. Theologiæ Doctore, qui omnes curationes illas vires naturæ

VINCENTII CARAFÆ. Lib. II. 483
naturæ excedere censuerunt, vera hæc
esse compererunt, & manu ac sigillo suo
confirmarunt undecima Decembris anni
millesimi sexcentefimi quinquagesimi
tertii.

*Laus DEO, Immaculata Deipara,
amantissimóque Angelo Tutelari.*

F I N I S.

E R R A T A.

<i>Menda</i>	<i>Emenda</i>
pag. 18 lin. 25 mihi	mihi
pag. 45 lin. 11 Dupios	Lupios
pag. 431 lin. 7 vingenitum	unigenitum